

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 39

Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje

Cilj

---

1. Cilj ovog Standarda je uspostava principa priznavanja i mjerenja financijske imovine, financijskih obveza i određenih ugovora o kupnji ili prodaji nefinancijske imovine. Zahtjevi prezentiranja i objavljivanja informacija o financijskim instrumentima navedeni su u MRS-u 32 - *Financijski instrumenti: objavljivanje i prezentiranje*.

Djelokrug

---

2. Ovaj Standard trebaju primjenjivati svi subjekti na sve vrste financijskih instrumenata osim:
  - a) onih udjela u ovisnim društvima, pridruženim subjektima i zajedničkim pothvatima koje propisuju MRS 27 - *Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji*, MRS 28 - *Ulaganja u pridružene subjekte* ili MRS 31 - *Udjeli u zajedničkim pothvatima*. Međutim, subjekti trebaju primjenjivati ovaj Standard na udjele u ovisnom društvu, pridruženom subjektu ili zajedničkom pothvatu koji se prema MRS-u 27, MRS-u 28 ili MRS-u 31 računovodstveno tretiraju u skladu s ovim Standardom. Subjekti također trebaju primjenjivati ovaj Standard na sve derivative na udjele u ovisnim društvima, pridruženim subjektima ili zajedničkim pothvatima osim ako derivativ udovoljava definiciji vlasničkih instrumenata subjekata kako propisuje MRS 32;
  - b) prava i obveza iz najмова na koje se primjenjuje MRS 17 - *Najmovi*. Međutim:
    - i. potraživanja od najma koje je priznao najmodavac podložna su zahtjevima prestanka priznavanja i umanjenja vrijednosti koje propisuje ovaj Standard (vidi točke 15-37, 58, 59, 63-65 i Dodatak A, točke UP36-UP52 i UP84-UP93),
    - ii. obveze iz financijskog najma koje je priznao najmoprimalac podložne su zahtjevima prestanka priznavanja koje propisuje ovaj Standard (vidi točke 39-42 i Dodatak A, točke UP57-UP63), i
    - iii. derivativi koji su ugrađeni u najmove podložni su zahtjevima o ugrađenim derivativima koje propisuje ovaj Standard (vidi točke 10-13 i Prilog A, točke UP27-UP33).
  - c) prava i obveza zaposlenika prema planu primanja zaposlenih na koje se primjenjuje MRS 19 - *Primanja zaposlenih*;
  - d) financijskih instrumenata koje je izdao subjekt i koji udovoljavaju definiciji vlasničkog instrumenta iz MRS-a 32 (uključujući opcije i varante) ili koji se sukladno točkama 16.A i 16.B ili 16.C i 16.D MRS-a 32 klasificiraju kao vlasnički instrumenti. Međutim, imatelj takvih vlasničkih instrumenata je

dužan primijeniti ovaj standard na te instrumente, osim ako ne udovoljavaju uvjetima izuzeća pod točkom (a);

- e) prava i obveza koje proizlaze iz: (i) ugovora o osiguranju kako je definirano MSFI 4 - *Ugovori o osiguranju*, osim izdavateljevih prava i obveza koje proizlaze iz ugovora o osiguranju koji zadovoljava definiciju ugovora o financijskoj garanciji iz točke 9. ili (ii) iz ugovora koji je u djelokrugu MSFI 4 budući da isti sadržava obilježja diskrecijske participacije. Međutim, ovaj se Standard primjenjuje na derivativ koji je ugrađen u takav ugovor ako derivativ sam za sebe ne predstavlja ugovor koji je u djelokrugu MSFI-ja 4 (vidi točke 10-13 i Dodatak A, točke UP23-UP33). Nadalje, ako je izdavatelj ugovora o financijskoj garanciji prethodno izričito dokazivao da je ovakav ugovor, ugovor o osiguranju i računovodstveno ga tretirao kao takav ugovor, izdavatelj može izabrati i primijeniti, na ugovor o financijskoj garanciji, ovaj standard ili MSFI 4 (UP4 i UP4A). Izdavatelj može ovaj izbor napraviti ugovor po ugovor, ali je izbor za svaki ugovor nepromjenjiv;
  - f) [brisano].
  - g) ugovora između kupca i prodavatelja unutar poslovnog spajanja o kupnji ili prodaji imovine na određeni budući datum;
  - h) obveze iz zajmova, osim onih opisanih u točki 4. Izdavatelj ugovorne obveze davanja zajma koji nije u djelokrugu ovog standarda primijenit će MRS 37 - *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*. Međutim, sve obveze iz zajmova podliježu zahtjevima prestanka priznavanja koje propisuje ovaj Standard (vidi točke 15-42 i točke UP36-UP63 Dodatka A);
  - i) financijskih instrumenata, ugovora i obveza iz transakcija plaćanja temeljenih na udjelima na koje se primjenjuje MSFI 2 *Plaćanja temeljena na udjelima*, osim ugovora opisanih u točkama 5-7 ovog Standarda, na koje se primjenjuje ovaj Standard;
  - j) pravo na naplatu naknade subjektu za izdatke nastale radi podmirenja obveze priznate kao rezerviranje u skladu s MRS 37, ili za koju je u ranijim razdobljima priznato rezerviranje u skladu s MRS 37.
3. [brisano].
4. Sljedeće obveze iz zajmova su u djelokrugu ovog standarda:
- a) obveze iz zajmova koje subjekt definira kao financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Subjekt koji je u prošlosti običavao prodavati imovinu koja proizlazi iz obveza iz zajmova nedugo nakon njezinog nastajanja, primijenit će ovaj Standard na sve ugovorne obveze unutar iste skupine;
  - b) obveze iz zajmova koje se mogu podmiriti neto u novcu ili predajom ili izdavanjem drugih financijskih instrumenata. Ovakve obveze iz zajmova su derivativi. Obveze iz zajmova se ne smatraju podmirenima samo zato što je zajam isplaćen (primjerice, hipotekarni zajam za izgradnju koji se isplaćuje u skladu sa dovršenošću gradnje);
  - c) obveze davanja zajma uz kamatnu stopu nižu od tržišne. Točka 47(d) pojašnjava naknadno mjerenje ovakvih obveza iz zajmova.

5. **Ovaj se Standard primjenjuje na one ugovore o kupnji ili prodaji nefinancijske imovine koja može biti podmirena u neto iznosu novca ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata, kao da ugovori predstavljaju financijske instrumente, isključujući ugovore koji su sklopljeni ili se drže u svrhu primitka ili isporuke nefinancijske imovine u skladu s očekivanim zahtjevima kupnje, prodaje ili upotrebe iste od strane subjekta.**
6. Postoje različiti načini na koje ugovor o kupnji ili prodaji nefinancijske imovine može biti podmiren u neto iznosu novca ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata. Između ostalog:
- ako uvjeti ugovora dozvoljavaju svakoj ugovornoj strani podmirenje ugovora u neto iznosu novca ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata,
  - ako mogućnost podmirenja u neto iznosu novca ili drugim financijskim instrumentom, ili razmjenom financijskih instrumenata nije jasno navedena u uvjetima ugovora, nego subjekt običava podmirivati slične ugovore u neto iznosu novca ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata (na temelju sklopljenog ugovora o prijeboju s drugom ugovornom stranom ili prodajom ugovora prije njegovog iskorištenja ili isteka),
  - ako, za slične ugovore, subjekt ima praksu isporučiti osnovnu varijablu iz ugovora i prodati je u kratkom razdoblju nakon isporuke u svrhu ostvarenja profita od kratkoročne promjene cijene i zarade ili marže trgovanja, i
  - ako je nefinancijska imovina koja je predmet ugovora odmah zamjenjiva za novac.
- Ugovor na kojeg se primjenjuju točke (b) ili (c) ne sklapa se s namjerom primitka ili isporuke nefinancijske imovine u skladu s očekivanim zahtjevima kupnje, prodaje ili korištenja iste od strane subjekta te se stoga na takve ugovore primjenjuje ovaj Standard. Za ostale ugovore na koje se primjenjuje točka 5. potrebno je utvrditi jesu li sklopljeni i održavaju li se s namjerom primitka ili isporuke nefinancijske imovine u skladu s očekivanim zahtjevima kupnje, prodaje ili korištenja iste od strane subjekta te se nastavno na to utvrđuje da li je ovaj Standard primjenjiv na njih.
7. Na izdane opcije kupnje ili prodaje nefinancijske imovine koja može biti podmirena u neto iznosu novca ili drugim financijskim instrumentom, ili zamjenom financijskih instrumenata, u skladu s točkom 6(a) ili (d), primjenjuje se ovaj Standard. Takav ugovor ne može se sklopiti s namjerom primitka ili isporuke nefinancijske imovine u skladu s očekivanim zahtjevima kupnje, prodaje ili korištenja iste od strane subjekta.

Definicije

8. Pojmovi definirani MRS-om 32 upotrijebljeni su u ovom Standardu u značenju navedenom u točki 11. MRS-a 32. MRS 32 definira sljedeće pojmove:
- financijski instrument,
  - financijska imovina,
  - financijska obveza,
  - glavnički instrument,
- i pruža upute za primjenu definiranih pojmova.

9. U ovom su Standardu upotrijebljeni sljedeći pojmovi s točno određenim značenjem:

Definicija derivativa

Derivativ je financijski instrument ili drugi ugovor iz djelokruga ovoga Standarda (vidi točke 2-7) koji ima sva tri sljedeća obilježja:

- a) njegova se vrijednost mijenja kao reakcija na promjene utvrđene kamatne stope, cijene financijskog instrumenta, cijene robe, tečaja stranih valuta, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa, ili druge varijable, pod uvjetom, u slučaju nefinancijske imovine, da varijabla nije specifična za jednu od ugovornih strana (ponekad zvana „osnovna varijabla“),
- b) ne zahtijeva početno neto ulaganje ili je to ulaganje manje nego što bi bilo potrebno pri drugim vrstama ugovora za koje bi se moglo očekivati da slično reagiraju na promjene tržišnih čimbenika; i
- c) podmiruje se na neki budući datum.

Definicija četiri kategorije financijskih instrumenata

Financijska imovina ili financijska obveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak je financijska imovina ili financijska obveza koja udovoljava jednom od sljedećih uvjeta:

- a) Klasificirana je kao imovina ili obveza namijenjena trgovanju. Financijska imovina ili financijska obveza klasificira se kao namijenjena trgovanju ako je:
  - i. stečena ili nastala uglavnom radi prodaje ili ponovnog otkupa u bližoj budućnosti,
  - ii. dio portfelja identificiranih financijskih instrumenata kojima se zajednički upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom stvarnom uzorku kratkoročnog ostvarenja dobiti ili
  - iii. izvedenica (osim izvedenice koja je ugovor o financijskoj garanciji ili je određena i učinkovita kao instrument zaštite).
- b) Prilikom početnog priznavanja subjekt ih je svrstao u one koji se vode po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Subjekt može koristiti ovu mogućnost samo kada je to dozvoljeno točkom 11.A, ili kada to osigurava pouzdanije informacije zbog:
  - i. eliminiranja ili značajnog smanjenja neusklađenosti u priznavanju i mjerenju (ovo se ponekad naziva „slabo računovodstvo“) koje bi inače dovelo do mjerenja imovine ili obveza ili priznavanja dobitaka i gubitaka na različitim osnovama; ili
  - ii. grupe financijske imovine, financijskih obveza ili oboje kojima se upravlja i čije se performanse procjenjuju na bazi fer vrijednosti, u skladu s dokumentiranim upravljanjem rizicima ili ulagačkim strategijama i

informacije o grupi su pripremljene interno na toj osnovi za ključni menadžment subjekta (kako je definiran u MRS 24 - *Objavljivanje povezanih osoba* (revidiran 2003.)), npr. uprava ili izvršni direktor.

Točke 9-11 i B4 MSFI 7 zahtijevaju od subjekta objavljivanja o financijskoj imovini i financijskim obvezama razvrstanima po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, uključujući kako su zadovoljeni navedeni uvjeti. Za instrumente koji zadovoljavaju zahtjeve iz prethodne točke (ii) objavljivanje uključuje opis kako je razvrstavanje u skupinu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s dokumentiranim upravljanjem rizicima ili investicijskim strategijama subjekta.

Ulaganja u glavničke instrumente koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu, i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti (vidi točku 46(c) i točke UP80 i UP 81 Dodatka A) neće biti razvrstano u skupinu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Treba imati na umu da se točke 48., 48.A, 49. i točke UP69-UP82 Dodatka A, koje postavljaju zahtjeve za utvrđivanjem pouzdanog mjerenja fer vrijednosti financijske imovine ili financijske obveze, primjenjuju jednako na sve stavke koje se mjere po fer vrijednosti, zbog razvrstavanja ili nekog drugog razloga, ili čija se fer vrijednost objavljuje.

Ulaganja koja se drže do dospjeća predstavljaju nederivativnu financijsku imovinu s fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim dospjećem za koju subjekt ima pozitivnu namjeru i mogućnost držati je do dospjeća (vidi Dodatak A, točke UP16-UP25) osim:

- a) ulaganja koja je subjekt prilikom početnog priznavanja predodredio za iskazivanje po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak
- b) ulaganja koja je subjekt predodredio kao raspoloživa za prodaju, i
- c) ulaganja koja udovoljavaju definiciji zajmova i potraživanja.

Subjekt financijsku imovinu ne smije svrstati u imovinu koja se drži do dospjeća ako je subjekt, u tekućoj ili prethodne dvije financijske godine, prije dospjeća prodao ili reklasificirao više nego neznatčan iznos ulaganja koja se drže do dospjeća (više nego neznatčan u odnosu na ukupan iznos ulaganja koja se drže do dospjeća) osim prodaje ili reklasifikacija koja:

- i. je tako blizu datuma dospjeća ili datuma poziva na prodaju financijske imovine (primjerice, manje od tri mjeseca do dospjeća) da promjene tržišne kamatne stope ne bi imale značajan utjecaj na fer vrijednost financijske imovine,
- ii. nastaje nakon što je subjekt naplatio uglavnom svu originalnu kapital financijske imovine kroz plan naplate ili avansno, ili
- iii. se mogu povezati s izoliranim događajem izvan kontrole subjekta, koji se ne ponavlja i koji subjekt opravdano nije mogao predvidjeti.

Zajmovi i potraživanja su nederivativna financijska imovina s fiksnim ili odredivim plaćanjima koja ne kotiraju na aktivnom tržištu, osim one:

- a) koju subjekt namjerava prodati odmah ili u bliskoj budućnosti, koja će biti svrstana u imovinu namijenjenu trgovanju, i one koju je subjekt kod početnog priznavanja predodredio za iskazivanje po fer vrijednost kroz dobit ili gubitak
- b) koju subjekt kod početnog priznavanja predodredio kao raspoloživu za prodaju, ili
- c) kod koje imatelj možda neće nadoknaditi gotovo svo svoje početno ulaganje, iz razloga koji nije pogoršanje kvalitete kredita, i koja se treba svrstati u raspoloživu za prodaju.

Udjel stečen u grupi imovine koja nije zajam ili potraživanje (na primjer, udjel u zajedničkom investicijskom ili sličnom fondu) ne predstavlja zajam ili potraživanje.

Financijska imovina raspoloživa za prodaju je ona nederivativna financijska imovina koja se definira kao raspoloživa za prodaju ili nije klasificirana kao (a) zajmovi i potraživanja, (b) ulaganja koja se drže do dospijeca ili (c) financijska imovina koja se vodi po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Definicija ugovora o financijskoj garanciji

Ugovor o financijskoj garanciji je ugovor koji zahtijeva od izdavatelja određena plaćanja radi nadoknade gubitaka imatelju koji se pojavljuju zbog određenih nemogućnosti dužnika da plati dug o dospijecu u skladu s originalnim ili izmijenjenim uvjetima dužničkog instrumenta.

Definicije vezane uz priznavanje i mjerenje

Amortizirani trošak financijske imovine ili financijske obveze je iznos po kojem je financijska imovina ili financijska obveza mjerena pri početnom priznavanju, umanjen za iznos otplate kapitala, uvećan ili umanjen za kumulativnu amortizaciju primjenom metode efektivne kamatne stope za svaku razliku između početnog iznosa i iznosa po dospijecu, te umanjen za sva smanjenja (izravna ili kroz račun ispravka vrijednosti) zbog umanjenja vrijednosti ili nemogućnosti naplate.

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračuna amortiziranog troška financijske imovine ili financijske obveze (ili grupe financijske imovine ili financijskih obveza) i raspoređivanja prihoda od kamata ili rashoda od kamata tijekom određenog razdoblja. Efektivna kamatna stopa je kamatna stopa koja točno diskontira procijenjena buduća novčana plaćanja ili primitke kroz očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta ili, gdje je to moguće, kraćeg razdoblja, do neto knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine ili financijske obveze. Kod izračuna efektivne kamatne stope subjekt treba procijeniti novčane tokove, uzimajući u obzir sve uvjete ugovora financijskog instrumenta (na primjer, prijevremeno podmirenje, opciju kupnje i slične opcije), ali ne uzima u obzir buduće gubitke od zajma. Izračun uključuje sve naknade i poene plaćene ili primljene između ugovornih strana koje čine sastavni dio efektivne

kamatne stope (vidi MRS 18), transakcijskih troškova i svih ostalih premija ili diskonta. Postoji pretpostavka da se novčani tokovi i očekivani vijek trajanja grupe sličnih financijskih instrumenata može pouzdano utvrditi. Međutim, u rijetkim slučajevima kada nije moguće pouzdano procijeniti novčane tokove ili očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta (ili grupe financijskih instrumenata), subjekt treba upotrebljavati ugovorne novčane tokove tijekom cijelog ugovornog razdoblja trajanja financijskog instrumenta (ili grupe financijskih instrumenata).

Prestanak priznavanja je uklanjanje prethodno priznate financijske imovine ili financijske obveze iz izvještaja o financijskom položaju subjekta.

Fer vrijednost je iznos za koji se neka imovina može razmijeniti ili obveza podmiriti između informiranih i nepovezanih stranaka koje su voljne obaviti transakciju.

Redovna kupnja ili prodaja je kupnja ili prodaja financijske imovine po ugovoru čiji uvjeti zahtijevaju isporuku imovine u roku određenom općim pravilima ili konvencijama promatranog tržišta.

Transakcijski troškovi su inkrementalni troškovi koji su izravno pripisivi kupnji, izdavanju ili prodaji financijske imovine ili financijske obveze (vidi točku UP13 Dodatka A). Inkrementalni trošak je trošak koji ne bi nastao da subjekt nije kupio, izdao ili prodao financijski instrument.

Definicije vezane uz računovodstvo zaštite

Čvrsto preuzeta obveza je obvezujući sporazum o razmjeni određene količine resursa po određenoj cijeni na određeni budući datum ili datume.

Prognozirana transakcija je neobvezujuća, ali predviđena buduća transakcija.

Instrument zaštite je određena derivativna ili (samo za zaštitu rizika od promjene valutnih tečajeva) određena nederivativna financijska imovina ili nederivativna financijska obveza za čiju fer vrijednost ili novčane tokove se očekuje da će kompenzirati promjene fer vrijednosti ili novčane tokove određene zaštićene stavke (točke 72-77 i točke UP94-UP97 njegovog Dodatka A detaljnije pojašnjavaju definiciju instrumenta zaštite).

Zaštićena stavka je imovina, obveza, čvrsto preuzeta obveza, vrlo izvjesna prognozirana transakcija ili neto ulaganje u inozemno poslovanje koje (a) izlaže subjekt riziku promjene fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova, i (b) definirano je kao stavka koja se zaštićuje (točke 78-84 i točke UP98-UP101 Dodatka A detaljnije pojašnjavaju definiciju zaštićene stavke).

Učinkovitost zaštite je stupanj u kojem se promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke, pripisive riziku kompenziraju s promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite (vidi Dodatak A, točke UP105-UP113).

Ugrađeni derivativi

---

10. Ugrađeni derivativ je komponenta hibridnog (spojenog) instrumenta koji također uključuje nederivativni osnovni ugovor s efektom da se neki od novčanih tokova spojenog instrumenta mijenjaju slično promjenama samostalnog derivativa. Ugrađeni derivativ uzrokuje da pojedini ili svi novčani tokovi, koji bi se inače ugovorno zahtijevali, budu promijenjeni sukladno određenoj kamatnoj stopi, cijeni financijskog instrumenta, cijeni robe, tečaju stranih valuta, indeksu cijene ili stopa, kreditnom rejtingu, ili drugoj varijabli, pod uvjetom, u slučaju nefinancijske varijable, da ista nije specifična za jednu od strana ugovora. Derivativ koji je povezan s financijskim instrumentom, a koji se ugovorno može prenijeti odvojeno od tog instrumenta ili ima drugačiju ugovornu stranu nego taj instrument, nije ugrađeni derivativ, nego zaseban financijski instrument.

11. Ugrađeni derivativ se treba odvojiti od osnovnog ugovora i računovodstveno tretirati kao derivativ prema zahtjevima ovog Standarda, samo, i isključivo ako:

- a) ekonomska obilježja i rizici ugrađenog derivativa nisu usko povezani s ekonomskim obilježjima i rizicima osnovnog ugovora (vidi točke UP30 i UP33 Dodatka A),
- b) ako bi zaseban instrument s istim uvjetima kao ugrađeni derivativ udovoljavao definiciji derivativa, i
- c) da se hibridni (složeni) instrument ne mjeri po fer vrijednosti pri čemu se promjene fer vrijednosti priznaju u dobit ili gubitak (tj. derivativ ugrađen u financijsku imovinu ili financijsku obvezu po fer vrijednosti u dobit ili gubitak se ne odvaja).

Ako se ugrađeni derivativ odvaja, ugovor na kojeg se derivativ odnosi računovodstveno se tretira prema zahtjevima ovog Standarda ako isti predstavlja financijski instrument, ili prema zahtjevima ostalih odgovarajućih Standarda ako isti nije financijski instrument. Ovaj Standard ne naglašava treba li se određeni ugrađeni derivativ prezentirati odvojeno u izvještaju o financijskom položaju.

11.A Bez obzira na točku 11, ako ugovor sadrži više od jednog ugrađenog derivativa, subjekt može razvrstati cijeli hibridni (kombinirani) ugovor kao financijsku imovinu ili financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, osim:

- a) ugrađeni derivativ(i) ne mijenjaju značajno novčane tokove koje bi inače zahtijevao ugovor; ili
- b) jasno je bez analize ili s malo analize da je za sličan hibridni (kombinirani) instrument, kada je prvi puta razmatrano, odvajanje ugrađenog(ih) derivativa zabranjeno, kao što je ugrađena opcija u zajmu koja dozvoljava imatelju prijevremenu otplatu zajma u iznosu koji je približan amortiziranim trošku.

12. Ako je subjekt, prema zahtjevima ovog Standarda, dužan odvajati ugrađeni derivativ od osnovnog ugovora, ali nije u mogućnosti ugrađeni derivativ vrednovati odvojeno, bilo prilikom stjecanja ili na kraju idućeg financijskog izvještajnog razdoblja, dužan

je cijeli složeni ugovor predodrediti za vrednovanje po fer vrijednosti uz iskazivanje promjena fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Slično tomu, ako subjekt nije u mogućnosti odvojeno vrednovati ugrađeni derivativ koji bi trebao biti odvojen prilikom reklasifikacije složenog ugovora iz kategorije koja se vodi po fer vrijednosti uz iskazivanje promjena fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, reklasifikacija je zabranjena. U tim okolnostima cijeli složeni ugovor ostaje razvrstan u kategoriji koja se vodi po fer vrijednosti uz iskazivanje promjena fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

13. Ako subjekt ne može pouzdano utvrditi fer vrijednost ugrađenog derivativa na temelju njegovih uvjeta (na primjer, jer se ugrađeni derivativ temelji na vlasničkom instrumentu koji ne kotira), fer vrijednost ugrađenog derivativa je razlika između fer vrijednosti hibridnog instrumenta i fer vrijednosti osnovnog ugovora, ako se isti, prema ovom Standardu, mogu utvrditi. Ako subjekt nije u mogućnosti utvrditi fer vrijednost ugrađenog derivativa primjenom ove metode, primjenjuje se točka 12 i složeni instrument se tretira kao instrument namijenjen trgovanju.

Priznavanje i prestanak priznavanja

Početo priznavanje

14. **Subjekt će priznati financijsku imovinu ili financijsku obvezu u svojoj izvještaju o financijskom položaju samo i isključivo kada subjekt postaje jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uvjeti instrumenta. (Vidi točku 38 vezano za redovnu kupnju financijske imovine.)**

Prestanak priznavanja financijske imovine

15. U konsolidiranim financijskim izvještajima točke 16-23 i točke UP34-UP52 Dodatka A primjenjuju se na konsolidiranoj razini. Sukladno tome, subjekt najprije konsolidira sva ovisna društva u skladu s MRS-om 27 i T-12 Konsolidacija - subjekti posebne namjene, a zatim primjenjuje točke 16-23 i točke UP34-UP52 Dodatka A na rezultirajuću grupu.
16. **Prije procjene je li, i u kojem obujmu, prestanak priznavanja prikladan sukladno točkama 17-23, subjekt utvrđuje trebaju li se te točke primijeniti na dio financijske imovine (ili dio grupe slične financijske imovine) ili financijsku imovinu u cijelosti (ili grupu slične financijske imovine u cijelosti), kako slijedi:**
  - a) **Točke 17-23 primjenjuju se na dio financijske imovine (ili dio grupe slične financijske imovine) samo i isključivo ako dio imovine koji se razmatra za potrebe prestanka priznavanja udovoljava jednom od sljedeća tri uvjeta.**
    - i. **Relevantni dio sadržava samo točno određene novčane tokove od financijske imovine (ili grupe slične financijske imovine). Na primjer, ako subjekt uđe u instrument skidanja kamatne stope, pri čemu druga ugovorna strana dobiva pravo na novčane tokove od kamata, ali ne dobiva novčane tokove od kapitala dužničkog instrumenta, na takve se kamatne novčane tokove primjenjuju točke 17-23.**

- ii. Navedeni dio obuhvaća samo potpuno proporcionalni (pro rata) udio novčanih tokova od financijske imovine (ili grupe slične financijske imovine). Na primjer, ako subjekt sklopi ugovor na temelju kojeg druga ugovorna strana dobiva pravo na 90% udjela u svim novčanim tokovima dužničkog instrumenta, točke 17-23 primjenjuju se na 90% tih novčanih tokova. Ako postoji više od jedne ugovorne strane, ne moraju sve strane imati proporcionalan udio novčanih tokova, pod uvjetom da subjekt prenositelj ima potpuno proporcionalan udio,
  - iii. Navedeni dio uključuje samo potpuno proporcionalne (pro rata) udjele točno određenih novčanih tokova od financijske imovine (ili grupe slične financijske imovine). Na primjer, ako subjekt sklopi ugovor na temelju kojeg druga ugovorna strana dobiva pravo na 90% udjela u novčanim tokovima od kamata na financijsku imovinu, točke 17-23 primjenjuju se na 90% tih kamatnih novčanih tokova. Ako postoji više od jedne ugovorne strane, ne mora svaka ugovorna strana imati proporcionalan udio točno utvrđenih novčanih tokova, pod uvjetom da subjekt prenositelj ima potpuno proporcionalan udio;
- b) U svim ostalim slučajevima točke 17-23 se primjenjuju na financijsku imovinu u cijelosti (ili na grupu slične financijske imovine u cijelosti). Na primjer, ako subjekt prenosi (i) prava na prvih ili zadnjih 90% primitaka od financijske imovine (ili grupe financijske imovine) ili (ii) prava na 90% novčanih tokova od grupe potraživanja, ali pruža jamstvo da će nadoknaditi eventualne kreditne gubitke kupca u iznosu do 8% od iznosa kapitala potraživanja, točke 17-23 primjenjuju se na financijsku imovinu (ili grupu slične financijske imovine) u cijelosti.
- U točkama 17-26, pojam „financijska imovina” odnosi se na dio financijske imovine (ili dio grupe slične financijske imovine) kako je navedeno pod (a) gore ili, u drugom slučaju, na financijsku imovinu (ili grupu slične financijske imovine) u cijelosti.
17. Subjekt će prestati priznavati financijsku imovinu, samo, i isključivo ako:
- a) ugovorna prava na novčane tokove od financijske imovine isteknu, ili
  - b) subjekt prenese financijsku imovinu sukladno točkama 18. i 19. i prijenos udovoljava zahtjevima prestanka priznavanja u skladu s točkom 20.
- (Vidi točku 38. vezano za redovnu kupnju financijske imovine.)
18. Subjekt prenosi financijsku imovinu, samo, i isključivo ako:
- a) prenese ugovorna prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine, ili
  - b) zadrži ugovorna prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine, ali preuzme ugovornu obvezu isplate novčanih tokova jednom ili više primatelja unutar ugovora koji udovoljavaju uvjetima iz točke 19.
19. Ako subjekt zadrži ugovorna prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine (“originalne imovine”), ali preuzme ugovornu obvezu isplate tih novčanih tokova jednom ili više subjekata (“potencijalni primatelji”), subjekt

tretira takvu transakciju kao prijenos financijske imovine, samo, i isključivo ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

- a) Subjekt nema obvezu isplatiti iznose potencijalnim primateljima osim ako ne naplati jednake iznose od originalne imovine. Kratkoročni predumovi subjekta s pravom potpunog povrata danog iznosa uvećanog za obračunanu kamatu prema tržišnim kamatnim stopama, ne krši ovaj uvjet;
  - b) Na temelju ugovora o prijenosu subjektu je zabranjeno prodati ili založiti originalnu imovinu, osim kao osiguranje potencijalnim primateljima za obvezu subjekta da isplati novčane tokove (koje subjekt ima prema njima);
  - c) Subjekt je obvezno doznaciti sve novčane tokove koje primi u ime potencijalnih primatelja bez značajne odgode. Nadalje, subjekt nije ovlašten ponovno uložiti takve novčane tokove, osim u novac ili novčane ekvivalente (kako je definirano MRS-om 7 - *Izvještaji o novčanom toku*) tijekom kratkog razdoblja podmirenja između datuma naplate i datuma zahtijevanja doznake potencijalnim primateljima, a zaradena kamata od takvih ulaganja prenosi se potencijalnim primateljima.
20. Ako subjekt prenosi financijsku imovinu (vidi točku 18), subjekt treba procijeniti obujam u kojem zadržava rizike i povrate vlasništva te financijske imovine. U tom slučaju:
- a) ako subjekt prenese suštinski sve rizike i povrate od vlasništva financijske imovine, subjekt će prestati priznavati financijsku imovinu i priznati odvojeno kao imovinu ili obveze sva prava ili obveze nastale ili zadržane tijekom prijenosa;
  - b) ako subjekt zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva financijske imovine, subjekt će nastaviti priznavati financijsku imovinu;
  - c) ako subjekt ne prenese niti zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva financijske imovine, subjekt će utvrditi je li zadržao kontrolu nad financijskom imovinom. U tom slučaju:
    - i. ako nije zadržao kontrolu, subjekt će prestati priznavati financijsku imovinu i priznat će odvojeno kao imovinu ili obveze sva prava i obveze nastale ili zadržane tijekom prijenosa,
    - ii. ako je zadržao kontrolu, subjekt će nastaviti priznavati financijsku imovinu u obujmu u kojem nastavlja kontinuirano sudjelovati u toj financijskoj imovini (vidi točku 30).
21. Prijenos rizika i povrata vlasništva (vidi točku 20) procjenjuje se usporedbom izloženosti subjekta, prije i nakon prijenosa, s promjenjivošću iznosa i vremena neto novčanih tokova prenesene imovine. Subjekt je zadržao suštinski sve rizike i povrate od vlasništva financijske imovine ako se njegova izloženost prema promjenjivosti sadašnje vrijednosti budućih neto novčanih tokova od financijske imovine ne mijenja značajno kao rezultat prijenosa (npr. jer je subjekt prodao financijsku imovinu koja je podložna ugovoru o reotkupu po fiksnoj cijeni ili cijeni prodaje uvećanoj za povrat davatelja). Subjekt je prenijelo suštinski sve rizike i povrate vlasništva financijske imovine ako njegova izloženost prema takvoj promjenjivosti nije više značajna u usporedbi s ukupnom promjenjivošću sadašnje vrijednosti budućih neto novčanih

tokova povezanih s financijskom imovinom (npr. jer je subjekt prodao financijsku imovinu podložnu isključivo opciji ponovnog reotkupa prema njenoj fer vrijednosti u vrijeme reotkupa ili je prenijelo potpuno proporcionalni udio novčanih tokova od većeg dijela financijske imovine unutar ugovora, poput ugovornog pod-udjela koji zadovoljava uvjete iz točke 19).

22. Često će biti jasno vidljivo je li subjekt prenio ili zadržao suštinski sve rizike i povrate od vlasništva i neće biti potrebe provoditi dodatne izračune. U drugim slučajevima bit će potrebno izračunati i usporediti izloženost subjekta prema promjenjivosti sadašnje vrijednosti budućih neto novčanih tokova prije i poslije prijenosa. Izračun i usporedba provode se primjenom odgovarajuće sadašnje tržišne kamatne stope kao stope diskonta. Svaka realno moguća promjenjivost neto novčanih tokova se razmatra, pridajući veću važnost onim ishodima čije je ostvarenje vjerojatnije.
23. Je li subjekt zadržao kontrolu (vidi točku 20(c)) nad prenesenom imovinom ovisi o mogućnosti primatelja prenesene imovine da istu proda. Ako primatelj prenesene imovine ima praktičnu mogućnost prodati cjelokupnu imovinu nepovezаноj trećoj osobi i može ostvariti tu mogućnost jednostrano i bez potrebe nametanja dodatnih ograničenja na prijenos, subjekt nije zadržao kontrolu. U svim ostalim slučajevima, subjekt je zadržao kontrolu.

Prijenosi koji udovoljavaju zahtjevima prestanka priznavanja (vidi točke 20(a) i (c)(i))

24. Ako subjekt prenese financijsku imovinu prijenosom koji udovoljava zahtjevima prestanka priznavanja u cijelosti i zadrži pravo servisiranja financijske imovine za određenu naknadu, subjekt će priznati ili servisiranu imovinu ili servisiranu obvezu iz tog ugovora o servisiranju. Ako se očekuje da naknada koja treba biti primljena neće adekvatno nadoknaditi usluge servisiranja od strane subjekta, servisirana obveza koja proizlazi iz preuzete ugovorne obveze servisiranja priznaje se po njenoj fer vrijednosti. Ako se očekuje da će naknada koja treba biti primljena biti više nego adekvatna nadoknada za usluge servisiranja od strane subjekta, servisirana imovina priznaje se kao pravo na iznos utvrđen na temelju rasporeda knjigovodstvene vrijednosti većeg dijela financijske imovine, u skladu s točkom 27.
25. Ako se, kao rezultat prijenosa, financijska imovina u cijelosti prestane priznavati, ali prijenos rezultira stjecanjem nove financijske imovine ili preuzimanjem nove financijske obveze ili obveze servisiranja od strane subjekta, subjekt će priznati novu financijsku imovinu, financijsku obvezu ili obvezu servisiranja po fer vrijednosti.
26. Prilikom prestanka priznavanja financijske imovine u cijelosti, razlika između:
  - a) knjigovodstvene vrijednosti, i
  - b) zbroja (i) primljene naknade (uključujući svu stečenu novu imovinu umanjenu za sve preuzete nove obveze) i (ii) sve kumulativne dobitke ili gubitke koji se priznaju direktno u kapitalu (vidi točku 55(b))
 priznat će se u dobit ili gubitak.

27. Ako prenesena imovina predstavlja dio veće financijske imovine (npr. ako subjekt prenese novčane tokove od kamata koji su dio dužničkog instrumenta, vidi točku 16(a)), i preneseni dio udovoljava zahtjevima prestanka priznavanja u cijelosti, prethodna knjigovodstvena vrijednost veće financijske imovine raspoređuje se između dijela koji se nastavlja priznavati i dijela koji se prestaje priznavati, na temelju relativne fer vrijednosti tih dijelova na datum prijenosa. U tu svrhu, zadržana imovina koju subjekt nastavlja servisirati tretira se kao dio koji se nastavlja priznavati. Razlika između:
- knjigovodstvene vrijednosti raspoređene na dio koji se prestaje priznavati, i
  - zbroja (i) naknade primljene za dio koji se prestaje priznavati (uključujući svu stečenu novu imovinu umanjenu za sve preuzete nove obveze) i (ii) sve kumulativne dobitke ili gubitke raspoređene na istu koji su priznati direktno u kapitalu (vidi točku 55(b))

priznat će se u dobit ili gubitak. Kumulativni dobiti ili gubici koji su priznati u sveobuhvatnu dobit raspoređuju se između dijela koji se nastavlja priznavati i dijela koji se prestaje priznavati, na temelju relativne fer vrijednosti tih dijelova.

28. Ako subjekt rasporedi prethodnu knjigovodstvenu vrijednost veće financijske imovine između dijela koji se nastavlja priznavati i dijela koji se prestaje priznavati, treba se utvrditi fer vrijednost dijela koji se nastavlja priznavati. Ako subjekt ima prošlo iskustvo u prodaji dijelova imovine sličnih dijelu imovine kojeg nastavlja priznavati ili za takve dijelove postoje druge tržišne transakcije, posljednje cijene stvarnih transakcija predstavljaju najbolju procjenu njezine fer vrijednosti. Ako ne postoje kotacije cijena ili najnovije tržišne transakcije koje potvrđuju fer vrijednost dijela imovine koja se nastavlja priznavati, najbolja procjena fer vrijednosti je razlika između fer vrijednosti veće financijske imovine kao cjeline i naknade primljene od primatelja prijenosa za dio imovine koja se prestaje priznavati.

Prijenosi koji ne udovoljavaju zahtjevima prestanka priznavanja (vidi točku 20(b))

29. Ako prijenos ne rezultira prestankom priznavanja jer je subjekt zadržao suštinski sve rizike i povrate od vlasništva nad prenesenom imovinom, subjekt će nastaviti priznavati prenesenu imovinu u cijelosti i priznat će financijsku obvezu za primljenu naknadu. U narednim razdobljima subjekt će priznati sav prihod od prenesene imovine i sav rashod nastao iz financijske obveze.

Kontinuirano sudjelovanje u prenesenoj imovini (vidi točku 20(c)(ii))

30. Ako subjekt ne prenese niti zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva nad prenesenom imovinom a zadrži kontrolu nad prenesenom imovinom, subjekt nastavlja priznavati prenesenu imovinu u obujmu u kojem nastavlja kontinuirano sudjelovati u toj imovini. Obujam u kojem subjekt nastavlja kontinuirano sudjelovati u prenesenoj imovini je obujam u kojem je subjekt izložen promjenama vrijednosti prenesene imovine. Na primjer:

- a) ako nastavak kontinuiranog sudjelovanja subjekta u prenesenoj imovini poprimi oblik jamstva za prenesenu imovinu, obujam nastavka kontinuiranog sudjelovanja subjekta je (i) iznos imovine ili (ii) maksimalni iznos primljene naknade za koju bi se od subjekta moglo tražiti plaćanje (“iznos jamstva”), ovisno o tome koji je iznos manji;
  - b) ako nastavak kontinuiranog sudjelovanja subjekta u prenesenoj imovini poprimi oblik izdane ili kupljene opcije (ili oboje) na prenesenu imovinu, obujam u kojem subjekt nastavlja kontinuirano sudjelovati u istoj je iznos prenesene imovine koju subjekt može otkupiti. Međutim, u slučaju izdane opcije prodaje na imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti, obujam u kojem subjekt nastavlja kontinuirano sudjelovati u prenesenoj imovini ograničen je na fer vrijednost prenesene imovine ili cijenu izvršenja opcije, ovisno o tome koji je iznos manji (vidi točku UP48);
  - c) ako nastavak kontinuiranog sudjelovanja subjekta u prenesenoj imovini poprimi oblik opcije podmirene novcem ili slična podmirenja prenesene imovine, obujam u kojem subjekt nastavlja kontinuirano sudjelovati u prenesenoj imovini mjeri se na isti način kao onaj koji proizlazi iz opcije podmirene nenovčanim sredstvima, kako je navedeno pod (b) gore.
31. Ako subjekt nastavlja priznavati imovinu u obujmu u kojem nastavlja kontinuirano sudjelovati u istoj, subjekt također priznaje i povezanu obvezu. Unatoč ostalim zahtjevima mjerenja koje propisuje ovaj Standard, prenesena imovina i povezana obveza mjere se prema osnovi koja odražava prava i obveze koje je subjekt zadržao. Povezana obveza mjeri se tako da neto knjigovodstvena vrijednost prenesene imovine i povezane obveze predstavlja:
- a) amortizirani trošak prava i obveza koje je subjekt zadržao, ako se prenesena imovina mjeri po amortiziranom trošku, ili
  - b) vrijednost jednaku fer vrijednosti prava i obveza koje je subjekt zadržao prilikom mjerenja na samostalnoj osnovi, ako se prenesena imovina mjeri po fer vrijednosti.
32. Subjekt će nastaviti priznavati sve prihode od prenesene imovine u obujmu u kojem nastavlja kontinuirano sudjelovati u istoj i priznat će sve rashode nastale na temelju povezane obveze.
33. Za potrebe naknadnog mjerenja, priznate promjene fer vrijednosti prenesene imovine i povezane obveze dosljedno se računovodstveno tretiraju istovjetno jedna drugoj u skladu s točkom 55 i ne prebijaju se.
34. Ako subjekt nastavlja kontinuirano sudjelovati u samo jednom dijelu financijske imovine (npr. ako subjekt zadrži opciju reotkupa dijela prenesene imovine, ili zadrži preostali udio koji ne rezultira zadržavanjem suštinski svih rizika i povrata od vlasništva a subjekt zadrži kontrolu), subjekt raspoređuje prethodnu knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine između dijela kojeg nastavlja priznavati na temelju nastavka kontinuiranog sudjelovanja u toj imovini, i dijela kojeg više ne priznaje na temelju relativnih fer vrijednosti tih dijelova imovine na datum prijenosa. U tu svrhu primjenjuju se zahtjevi točke 28. Razlika između:
- a) knjigovodstvene vrijednosti raspoređene na dio koji se više ne priznaje, i

- b) zbroja (i) naknade primljene za dio koji se više ne priznaje, i (ii) sav kumulativni dobitak ili gubitak raspoređen na istu koji je priznat direktno u kapitalu (vidi točku 55(b))

priznat će se u dobit ili gubitak. Kumulativna dobit ili gubitak koji je priznat u kapitalu raspoređuje se između dijela koji se nastavlja priznavati i dijela koji se više ne priznaje na temelju relativne fer vrijednosti tih dijelova.

35. Ako se prenesena imovina mjeri po amortiziranom trošku, opcija koju propisuje ovaj Standard o definiranju financijske obveze kao po fer vrijednosti u dobit ili gubitak nije primjenjiva na povezanu obvezu.

Svi prijenosi

36. Ako se prenesena imovina nastavlja priznavati, imovina i povezana obveza se ne prebijaju. Slično tome, subjekt neće prebijati prihod proizašao iz prenesene imovine s rashodima nastalim iz povezane obveze (vidi MRS 32, točku 42).
37. Ako prenositelj primatelju prijenosa daje nenovčano založno jamstvo (poput dužničkih ili vlasničkih instrumenata), računovodstveni tretman takvog založnog jamstva kojeg primjenjuju prenositelj i primatelj prijenosa ovisi o činjenici ima li primatelj prijenosa pravo prodati ili ponovno založiti primljeni zalog i je li prenositelj podmirio svoje obveze. Prenositelj i primatelj prijenosa računovodstveno tretiraju založno jamstvo kako slijedi:
- Ako primatelj prijenosa ima ugovorno pravo ili običava prodavati ili ponovno založiti dobiveni zalog, prenositelj će reklasificirati takvu imovinu unutar svoje izvještaja o financijskom položaju (npr. poput imovine u zajmu, založenih vlasničkih instrumenata ili potraživanja iz reotkupa) odvojeno od ostale imovine;
  - Ako primatelj prijenosa proda zalog, primatelj će priznati primitke od prodaje i obvezu mjerenu po fer vrijednosti povezanu s ugovornom obvezom da vrati zalog;
  - Ako prenositelj ne ispuni ugovorne obveze i više nema ovlasti povratiti zalog, prenositelj će prestati priznavati zalog, a primatelj prijenosa će zalog priznati kao vlastitu imovinu početno mjerenu po fer vrijednosti, ili, ako je već prodao zalog, prestat će priznavati svoju obvezu vraćanja istog;
  - Osim kako je navedeno pod (c), prenositelj će nastaviti priznavati zalog kao vlastitu imovinu, a primatelj prijenosa neće priznati zalog kao imovinu.

Redovna kupnja ili prodaja financijske imovine

38. Redovna kupnja ili prodaja financijske imovine priznaje se i prestaje se priznavati, ovisno o slučaju, temeljem računovodstva na datum trgovanja ili računovodstva na datum namire (vidi točke UP53-UP56 Dodatka A).

Prestanak priznavanja financijske obveze

39. **Subjekt će ukloniti financijsku obvezu (ili dio financijske obveze) iz izvještaja o financijskom položaju samo i isključivo ako je ista nestala, tj. ako je ugovorna obveza podmirena, ispravljena ili istekla.**
40. **Razmjena dužničkih instrumenata sa suštinski različitim uvjetima između postojećeg primatelja i davatelja računovodstveno će se tretirati kao nestajanje originalne financijske obveze i priznavanje nove financijske obveze. Slično tome, značajna izmjena uvjeta postojeće financijske obveze ili dijela iste (koja je povezana ili nije povezana s financijskim teškoćama dužnika) računovodstveno će se tretirati kao nestajanje originalne financijske obveze i priznavanje nove financijske obveze.**
41. **Razlika između knjigovodstvene vrijednosti financijske obveze (ili dijela financijske obveze) nestale ili prenesene drugoj strani i plaćene naknade, uključujući svu prenesenu nenovčanu imovinu ili preuzete obveze, priznat će se u dobit ili gubitak.**
42. **Ako subjekt reotkupi dio financijske obveze, subjekt će rasporediti prethodnu knjigovodstvenu vrijednost financijske obveze na dio kojeg nastavlja priznavati i dio kojeg prestaje priznavati na temelju relativne fer vrijednosti tih dijelova na datum reotkupa. Razlika između (a) knjigovodstvene vrijednosti raspoređene na dio koji se prestaje priznavati i (b) plaćene naknade, uključujući prenesenu nenovčanu imovinu ili preuzete obveze za dio koji se prestaje priznavati, priznat će se u dobit ili gubitak.**

Mjerenje

Početo mjerjenje financijske imovine i financijskih obveza

43. **Kod početnog priznavanja subjekt mjeri financijsku imovinu ili financijsku obvezu po njezinoj fer vrijednosti uvećano, u slučaju financijske imovine ili financijske obveze koja se ne vodi po fer vrijednosti u dobit ili gubitak, za transakcijske troškove koji su direktno povezani sa stjecanjem ili isporukom financijske imovine ili financijske obveze.**
44. **Ako subjekt koristi računovodstvo na datum namire za imovinu koja se kasnije mjeri po trošku stjecanja ili amortiziranom trošku, imovina se početno priznaje po fer vrijednosti na datum trgovanja (vidi točke UP53-UP56 Dodatka A).**

Naknadno mjerjenje financijske imovine

45. **U svrhu mjerenja financijske imovine nakon početnog priznavanja ovaj Standard klasificira financijsku imovinu u sljedeće četiri kategorije kako je definirano točkom 9:**
  - a) **financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak,**
  - b) **ulaganja koje se drže do dospijeća,**
  - c) **zajmovi i potraživanja, i**
  - d) **financijska imovina raspoloživa za prodaju.**

Ove se kategorije odnose na mjerenje i priznavanje u dobit ili gubitak prema zahtjevima ovog Standarda. Subjekt može upotrijebiti ostale opisne pojmove za ove kategorije ili drugu kategorizaciju prilikom prezentiranja informacija u financijskim izvještajima. Subjekt u bilješkama treba objaviti informacije koje zahtijeva MRS 32.

46. Nakon početnog priznavanja subjekt će mjeriti financijsku imovinu, uključujući derivative koji predstavljaju imovinu, po njenoj fer vrijednosti, bez umanjenja za iznos transakcijskih troškova koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog načina otuđenja, osim vezano za sljedeću financijsku imovinu:
- a) zajmovi i potraživanja, kako je definirano točkom 9, koji se mjere po amortiziranom trošku, primjenom metode efektivne kamatne stope,
  - b) ulaganja koja se drže do dospelosti, kako je definirano točkom 9, koje se mjere po amortiziranom trošku, primjenom metode efektivne kamatne stope, i
  - c) ulaganja u vlasničke instrumente čija cijena ne kotira na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti, te derivativi koji su povezani i moraju biti podmireni isporukom takvih vlasničkih instrumenata koji ne kotiraju, koji se mjere po trošku stjecanja (vidi točke UP80 i UP81 Dodatka A).

Financijska imovina definirana kao zaštićena stavka predmet je mjerenja prema zahtjevima računovodstva zaštite navedenim u točkama 89-102. Sva financijska imovina osim imovine koja se mjeri po fer vrijednosti u dobit ili gubitak podložna je pregledu u svrhu umanjenja vrijednosti u skladu s točkama 58-70 i točkama UP84-UP93 Dodatka A.

Naknadno mjerenje financijskih obveza

47. Nakon početnog priznavanja subjekt treba mjeriti financijske obveze po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope, osim:
- a) financijskih obveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Takve obveze, uključujući derivative koji predstavljaju obveze, mjere se po fer vrijednosti, osim derivativne obveze koja je povezana i mora biti podmirena isporukom glavnih instrumenata koji ne kotiraju, čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi, koji će se mjeriti po trošku stjecanja,
  - b) financijskih obveza koje nastaju ako prijenos financijske imovine ne udovoljava zahtjevima prestanka priznavanja ili se računovodstveno tretira primjenom pristupa nastavka kontinuiranog sudjelovanja u imovini. Točke 29 i 31 propisuju mjerenje takvih financijskih obveza,
  - c) ugovor o financijskoj garanciji kako je definiran točkom 9. Nakon početnog priznavanja, izdavatelj će (ukoliko se ne primjenjuje točka 47(a) ili (b)) mjeriti po većem iznosu između:
    - i. iznosa utvrđenog u skladu s MRS 37; i
    - ii. početno priznatog iznosa (vidi točku 43) umanjeno, kada je prikladno, za kumulativnu amortizaciju priznatu u skladu s MRS 18;

- d) **obveze davanja zajmova uz kamatnu stopu nižu od tržišne. Nakon početnog priznavanja, obveznik će (ukoliko se ne primjenjuje točka 47(a) ili (b)) mjeriti po većem iznosu između:**
- i. **iznosa utvrđenog u skladu s MRS 37; i**
  - ii. **početno priznatog iznosa (vidi točku 43) umanjeno, kada je prikladno, za kumulativnu amortizaciju priznatu u skladu s MRS 18**

Financijske obveze definirane kao zaštićena stavka podložne su mjerenju prema zahtjevima računovodstva zaštite navedenim u točkama 89.-102.

Razmatranja o mjerenju fer vrijednosti

48. **Prilikom utvrđivanja fer vrijednosti financijske imovine ili financijske obveze za potrebe primjene ovog Standarda, MRS 32 ili MSFI 7, subjekt će primijeniti točke UP69-UP82 Dodatka A.**
- 48.A Najbolji dokaz fer vrijednosti je kotirana cijena na aktivnom tržištu. Ako tržište za financijski instrument nije aktivno, subjekt utvrđuje fer vrijednost primjenom tehnika procjene. Cilj korištenja tehnika procjene je utvrditi koje cijene bi bile na datum procjene između informiranih i nepovezanih strana voljnih obaviti transakciju u uobičajenim uvjetima poslovanja. Tehnike procjene koriste nedavne tržišne transakcije između nepovezanih strana koje su voljne obaviti transakciju, ako je izvedivo, usporedbe s trenutnom fer vrijednošću drugih instrumenata koji su u svojoj biti slični, analizu diskontiranog novčanog toka i opcijske modele procjene. Ako se neka tehnika procjene uobičajeno koristi među sudionicima tržišta u određivanju cijene instrumenata i očito je da procjena daje pouzdane procjene cijene ostvarene u nedavnim tržišnim transakcijama, subjekt će koristiti tu tehniku. Izabrana tehnika maksimalizira korist ulaznih podataka s tržišta i minimizira učinak podataka specifičnih za subjekt. Uključuje sve čimbenike koje bi sudionici tržišta razmatrali u određivanju cijene i konzistentna je s prihvaćenom ekonomskom metodologijom vrednovanja financijskih instrumenata. Povremeno, subjekt prilagođava tehnike procjene i testira njihovu vjerodostojnost koristeći cijene iz bilo koje tekuće tržišne transakcije istog instrumenta (npr. bez modificiranja) ili na temelju bilo koje informacije dostupne s tržišta.
49. Fer vrijednost financijske obveze s obilježjem plaćanja po viđenju (npr. depozit po viđenju) nije manja od iznosa plativog po viđenju diskontiranog od prvog datuma na koji se može zatražiti plaćanje.

Reklasifikacija

50. **Subjekt:**
- a) **neće reklasificirati derivativ iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak dok je u posjedu ili dok je izdan;**
  - b) **neće reklasificirati niti jedan financijski instrument iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako je kod početnog priznavanja definirana od strane subjekta po fer vrijednosti kroz račun dobiti ili gubitka; i**

- c) **može, ako financijska imovina više nije držana radi prodaje ili reotkupa u bližoj budućnosti (iako je financijska imovina možda stečena ili se pojavila upravo zbog prodaje ili reotkupa u bližoj budućnosti), reklasificirati tu financijsku imovinu iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako su zahtjevi iz točaka 50.B i 50.D ispunjeni.**

Subjekt neće reklasificirati niti jedan financijski instrument u kategoriju po fer vrijednost kroz dobit ili gubitak nakon početnog priznavanja.

- 50.A Sljedeće promjene okolnosti nisu reklasifikacija u smislu točke 50.:
- a) izvedenica koja je prethodno određena i učinkovita kao instrument zaštite novčanih tokova ili neto ulaganja i koja više ne udovoljava tim uvjetima
  - b) izvedenica je postala određena i učinkovita kao instrument zaštite novčanih tokova ili neto ulaganja
  - c) financijska imovina je reklasificirana kad osiguravajuće društvo mijenja svoje računovodstvene politike u skladu s točkom 45. MSFI-ja 4.
- 50.B Financijska imovina na koju se primjenjuje točka 50.(c) (osim financijske imovine opisane u točki 50.D može biti reklasificirana iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak samo u rijetkim okolnostima.
- 50.C Ako subjekt reklasificira financijsku imovinu iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak sukladno točki 50.B, financijska će imovina biti reklasificirana po svojoj fer vrijednosti na dan reklasifikacije. Dobitak ili gubitak koji je već priznat u računu dobiti i gubitku neće biti ispravljen (poništen) u dobit ili gubitak. Fer vrijednost financijske imovine na datum reklasifikacije postaje njen novi trošak, odnosno amortizirani trošak.
- 50.D Financijska imovina, na koju se primjenjuje točka 50.(c), koja bi udovoljila definiciji zajmova i potraživanja (ako se ova financijska imovina pri početnom priznavanju nije morala klasificirati kao imovina namijenjena trgovanju) može biti reklasificirana iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako subjekt ima namjeru i sposobnost zadržati financijsku imovinu u predvidivoj budućnosti ili do dospijeaća.
- 50.E Financijska imovina klasificirana kao raspoloživa za prodaju koja bi udovoljila definiciji zajmova i potraživanja (ako nije bila određena kao raspoloživa za prodaju) može biti reklasificirana iz kategorije raspoloživa-za-prodaju u kategoriju zajmova i potraživanja ako subjekt ima namjeru i sposobnost zadržati financijsku imovinu u predvidivoj budućnosti ili do dospijeaća.
- 50.F Ako subjekt reklasificira financijsku imovinu iz kategorije po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak sukladno točki 50.D ili iz kategorije raspoloživo-za-prodaju sukladno točki 50.E, reklasificirati će financijsku imovinu po njenoj fer vrijednosti na dan reklasifikacije. Za financijsku imovinu reklasificiranu sukladno točki 50.D, svaki dobitak ili gubitak već prepoznat u računu dobiti i gubitku neće biti ispravljen (poništen) u dobit ili gubitak. Fer vrijednost financijske imovine na dan reklasifikacije postaje njen novi trošak, odnosno amortizirani trošak. Kod financijske imovine reklasificirane iz kategorije raspoloživo-za-prodaju sukladno točki 50.E, sa svakim dobitkom ili gubitkom prethodno priznatim u sveobuhvatnu dobit sukladno točki 55.(b) postupa se sukladno točki 54.

51. Ako, kao rezultat promjene namjere ili mogućnosti, više nije prikladno klasificirati ulaganje kao ulaganje koje se drži do dospijeca, isto se treba reklasificirati u ulaganje raspoloživo za prodaju i prevrednovati po fer vrijednosti, a razlika između knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti računovodstveno se tretira u skladu s točkom 55(b).
52. Uvijek kada prodaja ili reklasifikacija više nego neznačajnog iznosa ulaganja koje se drži do dospijeca ne zadovoljava neki od uvjeta iz točke 9, sva preostala ulaganja koja se drže do dospijeca trebaju se reklasificirati kao ulaganja raspoloživa za prodaju. Prilikom takve reklasifikacije, razlika između njihove knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti računovodstveno se tretira u skladu s točkom 55(b).
53. Ako je moguće pouzdano izmjeriti financijsku imovinu ili financijsku obvezu za koju to prije nije bilo moguće i ta se imovina ili obveza treba mjeriti po fer vrijednosti ako je takvo mjerenje moguće pouzdano izvršiti (vidi točke 46(c) i 47), imovina ili obveze će se prevrednovati po fer vrijednosti, a razlika između knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti računovodstveno će se tretirati u skladu točkom 55.
54. Ako, kao rezultat promjene namjere ili mogućnosti ili u rijetkim okolnostima u kojima pouzdano mjerenje fer vrijednosti nije više moguće (vidi točke 46(c) i 47) ili zbog isteka prethodne dvije financijske godine iz točke 9, postane prikladno priznavati financijsku imovinu ili financijsku obvezu po trošku stjecanja ili amortiziranom trošku, a ne po njezinoj fer vrijednosti, knjigovodstvena vrijednost fer vrijednosti financijske imovine ili financijske obveze na taj datum postaje njezin novi trošak stjecanja ili amortizirani trošak, po potrebi. Svi prethodni dobiti ili gubici od te imovine koji su bili priznati u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti u skladu s točkom 55.(b) se obračunavaju kako slijedi:
  - a) U slučaju financijske imovine s fiksnim dospijecom dobitak ili gubitak trebaju se amortizirati kroz dobit ili gubitak tijekom preostalog vijeka trajanja ulaganja koja se drže do dospijeca, primjenom metode efektivne kamatne stope. Sve razlike između novog amortiziranog troška i iznosa po dospijecu također se amortiziraju tijekom preostalog korisnog vijeka trajanja financijske imovine, primjenom metode efektivne kamatne stope, slično amortizaciji premije ili diskonta. Ako kasnije dođe do umanjenja vrijednosti financijskog imovine, svi dobiti ili gubici koji su bili priznati u sklopu sveobuhvatne dobiti se reklasificiraju iz kapitala i knjiže na dobit ili gubitak u skladu s točkom 67.;
  - b) U slučaju financijske imovine koja nema fiksno dospijec, dobitak ili gubitak se priznaje u dobit ili gubitak prilikom prodaje financijskog imovine ili njegovog otuđenja na neki drugi način. Ako kasnije dođe do umanjenja vrijednosti financijskog imovine, svi dobiti ili gubici koji su prethodno bili priznati u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti se reklasificiraju iz kapitala u dobit ili gubitak u skladu s točkom 67.

Dobici i gubici

55. Dobitak ili gubitak koji proizlazi iz promjene fer vrijednosti financijske imovine ili financijske obveze koji nije dio odnosa zaštite (vidi točke 89.-102.), priznaje se kako slijedi:
- Dobitak ili gubitak od financijske imovine ili financijske obveze klasificirane po fer vrijednosti u dobit ili gubitak priznaje se u dobit ili gubitak;
  - Dobitak ili gubitak od financijske imovine raspoložive za prodaju priznaje se u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti, izuzev gubitaka od umanjenja (v. točku 67.-70.) te pozitivnih i negativnih tečajnih razlika (v. Dodatak A, točka UP83.), do prestanka priznavanja financijske imovine kada se kumulativni dobiti ili gubici koji su prethodno priznati u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti reklasificiraju iz kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijska usklada (v. MRS 1 - *Prezentiranje financijskih izvještaja* (izmijenjen 2007.) Međutim, kamata izračunana primjenom metode efektivne kamatne stope (vidi točku 9) priznaje se u dobit ili gubitak (vidi MRS 18 - *Prihodi*). Dividende na vlasnički instrument raspoloživ za prodaju priznaju se u dobit ili gubitak prilikom nastanka prava subjekta da primi plaćanje (vidi MRS 18).
56. Kod financijske imovine i financijskih obveza koje se vode po amortiziranom trošku (vidi točke 46 i 47), dobitak ili gubitak priznaje se u dobit ili gubitak ako se financijska imovina ili financijska obveza prestala priznavati ili je njezina vrijednost umanjena, te kroz proces amortizacije. Međutim, za financijsku imovinu ili financijske obveze koje predstavljaju zaštićene stavke (vidi točke 78-84 i točke UP98-UP101 Dodatka A) računovodstveni tretman za dobitke ili gubitke provodi se prema točkama 89.-102.
57. Ako subjekt priznaje financijsku imovinu primjenom računovodstva na datum podmirenja (vidi točku 38 i točke UP53 i UP56 Dodatka A), svaka promjena fer vrijednosti imovine koja treba biti primljena tijekom razdoblja između datuma trgovanja i datuma namire ne priznaje se za imovinu koja se vodi po trošku stjecanja ili amortiziranom trošku (osim gubitaka od umanjenja vrijednosti). Za imovinu koja se vodi po fer vrijednosti, međutim, promjena fer vrijednosti priznaje se u dobit ili gubitak ili u kapitalu, prema zahtjevima točke 55.

Umanjenje vrijednosti i nemogućnost naplate financijske imovine

58. Na svaki datum izvještaja o financijskom položaju subjekt procjenjuje postoji li objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti financijske imovine ili grupe financijske imovine. Ako objektivan dokaz postoji, subjekt će primijeniti točku 63 (za financijsku imovinu koja se vodi po amortiziranom trošku), točku 66 (za financijsku imovinu koja se vodi po trošku stjecanja) ili točku 67 (za financijsku imovinu raspoloživu za prodaju) kako bi utvrdio iznos gubitka od umanjenja vrijednosti.

59. Vrijednost financijske imovine ili grupe financijske imovine se umanjuje i gubici od umanjenja vrijednosti nastaju samo i isključivo ako postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti proizašle iz jednog ili više događaja nastalih nakon početnog priznavanja imovine ("događaj povezan s gubitkom") kada taj događaj (ili događaji) utječe na procijenjene buduće novčane tokove od financijske imovine ili grupe financijske imovine koji mogu biti pouzdano utvrđeni. Možda neće biti moguće utvrditi zaseban, jasan događaj koji je uzrokovao umanjenje vrijednosti. Često je umanjenje vrijednosti uzrokovano zajedničkim učinkom više događaja. Gubici čiji se nastanak očekuje kao rezultat budućih događaja se ne priznaju, bez obzira na njihovu izvjesnost. Objektivan dokaz da je vrijednost financijske imovine ili grupe imovine umanjena uključuje vidljive informacije koje imatelj imovine primjećuje vezano za sljedeće događaje povezane s gubitkom:
- a) značajne financijske teškoće izdavatelja ili dužnika,
  - b) nepoštivanje ugovora, poput nepodmirenja obveza ili zakašnjenja plaćanja kamate ili kapitala,
  - c) odobrenje koncesije primatelju od strane davatelja zbog ekonomskih i poslovnih razloga koji se odnose na financijske teškoće primatelja, koje davatelj inače ne bi razmatrao,
  - d) zbog nastanka mogućnosti da će dužnik pokrenuti stečajni postupak ili postupak druge financijske reorganizacije,
  - e) nestanak aktivnog tržišta za tu financijsku imovinu zbog financijskih teškoća, ili
  - f) vidljivih podataka koji ukazuju na postojanje smanjenja procijenjenih budućih novčanih tokova od grupe financijske imovine od njezinog početnog priznavanja, koji se mogu izmjeriti, iako se smanjenje ne može identificirati za pojedinu financijsku imovinu unutar grupe, uključujući:
    - i. negativne promjene platežnog statusa posuđivača unutar grupe (npr. povećan broj zakašnjelih plaćanja ili povećan broj posuđivača koji podmiruju svoje obveze kreditnom karticom, a koji su dostigli kreditni limit i plaćaju minimalni mjesečni iznos), ili
    - ii. nacionalne ili lokalne ekonomske uvjete koji su povezani s nepodmirenjem obveza vezanih za imovinu unutar grupe (npr. povećanje stope nezaposlenosti u zemljopisnom području posuđivača, smanjenje cijene nekretnina danih u zalog u relevantnom području, smanjenje cijena nafte za imovinu danu u zajam proizvođačima nafte, ili negativne promjene industrijskih uvjeta koji utječu na posuđivače unutar grupe).
60. Nestanak aktivnog tržišta jer se financijskim instrumentima subjekta više ne trguje javno nije dokaz o umanjenju vrijednosti. Pad kreditnog rejtinga subjekta nije, sam po sebi, dokaz o umanjenju vrijednosti, iako može biti dokaz umanjenja vrijednosti ako se razmatra zajedno s ostalim raspoloživim informacijama. Smanjenje fer vrijednosti financijske imovine ispod iznosa njezinog troška stjecanja ili amortiziranog troška ne dokazuje neophodno umanjenje vrijednosti (na primjer, smanjenje fer vrijednosti ulaganja u dužnički instrument nastalo zbog povećanja nerizične kamatne stope).
61. Uz vrste događaja navedene u točki 59, objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti određenog ulaganja u vlasnički instrument uključuje informacije o značajnim

promjenama s negativnim utjecajem na tehnološke, tržišne, ekonomske ili zakonske okolnosti poslovanja izdavatelja i ukazuje da se cijena ulaganja u vlasničke instrumente ne može nadoknaditi. Značajno ili produljeno smanjenje fer vrijednosti ulaganja u vlasničke instrumente ispod njihove cijene također predstavlja objektivan dokaz umanjenja vrijednosti.

62. U nekim slučajevima vidljive informacije potrebne za procjenu iznosa gubitka od umanjenja vrijednosti financijske imovine mogu biti ograničene ili ne više potpuno relevantne za postojeće okolnosti. Na primjer, takav je slučaj ako posuditelj ima financijskih teškoća i ako postoji samo vrlo mali obujam raspoloživih informacija o prethodnim iskustvima sa sličnim posuditeljima. U takvim slučajevima subjekt na temelju procjene koja se temelji na prethodnom iskustvu procjenjuje iznos određenog gubitka od umanjenja vrijednosti. Slično tome, subjekt, na temelju prethodnog iskustva, vrši usklađenje vidljivih podataka grupe financijske imovine kako bi isti odražavali trenutne okolnosti (vidi točku UP89). Primjena realnih procjena predstavlja bitan dio pripreme financijskih izvještaja i ne umanjuje pouzdanost istih.

Financijska imovina koja se vodi po amortiziranom trošku

63. **Ako postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti zajmova i potraživanja ili ulaganja koja se drže do dospijea koji se vode po amortiziranom trošku, iznos gubitka mjeri se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova (ne uzimajući u obzir buduće kreditne gubitke koji nisu nastali) diskontirano uz originalnu efektivnu kamatnu stopu financijske imovine (tj. efektivnu kamatnu stopu obračunanu kod početnog priznavanja). Knjigovodstvena vrijednost imovine će se umanjiti direktno ili upotrebom odvojenog računa ispravka vrijednosti. Iznos gubitka se priznaje u dobit ili gubitak.**
64. Subjekt najprije procjenjuje postoji li objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti odvojeno za imovinu koja je pojedinačno značajna, i odvojeno ili zajednički za financijsku imovinu koja nije pojedinačno značajna (vidi točku 59). Ako subjekt utvrdi da ne postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti, za pojedinačno procijenjenu imovinu, bez obzira je li ista značajna ili ne, subjekt uključuje imovinu u grupu financijske imovine sličnih obilježja kreditnog rizika i zajednički procjenjuje imovinu za potrebe umanjenja vrijednosti. Imovina koja se odvojeno procjenjuje u svrhu umanjenja vrijednosti, za koju je gubitak od umanjenja vrijednosti priznat ili se nastavlja priznavati, ne uključuje se u zajedničku procjenu za potrebe umanjenja vrijednosti.
65. **Ako se, u sljedećem razdoblju, iznos gubitka od umanjenja vrijednosti smanji i smanjenje se može objektivno povezati s događajem koji je nastao nakon priznavanja umanjenja vrijednosti (poput poboljšanja kreditnog rejtinga dužnika), prethodno priznat gubitak od umanjenja vrijednosti ispravlja se direktno ili upotrebom ispravka vrijednosti. Ispravak neće rezultirati knjigovodstvenim iznosom financijske imovine većim nego što bi bio amortizirani trošak da nije došlo do priznavanja umanjenja vrijednosti na datum kada je umanjenje vrijednosti ispravljeno. Iznos koji je ispravljen priznaje se u dobit ili gubitak.**

Financijska imovina koja se vodi po trošku stjecanja

66. Ako postoji objektivan dokaz o nastanku gubitka od umanjenja vrijednosti vlasničkog instrumenta koji ne kotira na aktivnom tržištu i koji se ne vodi po fer vrijednosti jer njegova fer vrijednost ne može biti pouzdano utvrđena, ili derivativne imovine koja je povezana s tom imovinom i mora biti podmirena putem isporuke takvih vlasničkih instrumenata koji ne kotiraju na aktivnom tržištu, iznos gubitka od umanjenja vrijednosti mjeri se kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova diskontiranih po trenutnoj tržišnoj stopi povrata za sličnu financijsku imovinu (vidi točku 46(c) i točke UP80 i UP81 Dodatka A). Takvi se gubici od umanjenja vrijednosti ne mogu ispraviti.

Financijska imovina raspoloživa za prodaju

67. Ako je smanjenje fer vrijednosti financijske imovine raspoložive za prodaju priznato direktno u kapitalu i ako postoji objektivan dokaz o umanjenju vrijednosti imovine (vidi točku 59), kumulativni gubitak koji je priznat direktno u kapitalu uklanja se iz kapitala i priznaje u dobit ili gubitak, čak i ako se financijska imovina nije prestala priznavati.
68. Iznos kumulativnog gubitka preknjiženog iz kapitala u dobit ili gubitak prema točki 67 predstavlja razliku između troška stjecanja (umanjenog za otplatu iznosa kapitala duga i amortizacije) i sadašnje fer vrijednosti, umanjeno za sve gubitke od umanjenja vrijednosti te financijske imovine koja je prethodno priznata u dobit ili gubitak.
69. Gubici od umanjenja vrijednosti priznati u dobit ili gubitak od ulaganja u vlasnički instrument klasificiran kao raspoloživ za prodaju ne ispravljaju se u dobit ili gubitak.
70. Ako, u sljedećem razdoblju, fer vrijednost dužničkog instrumenta klasificiranog kao raspoloživ za prodaju poraste i povećanje se može objektivno povezati s događajem nastalim nakon priznavanja gubitka od umanjenja vrijednosti u dobit ili gubitak, gubitak od umanjenja vrijednosti će se ispraviti, a ispravljeni iznos se priznati u dobit ili gubitak.

Zaštita

---

71. Ako je između instrumenta zaštite i zaštićene stavke definiran odnos zaštite kako je opisano u točkama 85-88 i točkama UP102-UP104 Dodatka A, računovodstveni tretman dobitaka ili gubitaka od instrumenta zaštite i zaštićene stavke provodi se u skladu s točkama 89.-102.

Instrumenti zaštite

Instrumenti koji udovoljavaju definiciji instrumenata zaštite

72. Ovaj Standard ne ograničava okolnosti u kojima određeni derivativ može biti definiran kao instrument zaštite, pod uvjetom da su zadovoljeni uvjeti iz točke 88, osim

vezano za određene izdane opcije (vidi Dodatak A, točka UP94). Međutim, nederivativna financijska imovina ili nederivativna financijska obveza mogu se definirati kao instrumenti zaštite samo za zaštitu od valutnog rizika.

73. U svrhu računovodstva zaštite, samo se instrumenti koji uključuju stranu koja se nalazi izvan izvještajnog subjekta (tj. koja je izvan grupe, segmenta ili pojedinog subjekta o kojem se izvještava) mogu odrediti kao instrumenti zaštite. Iako pojedini subjekti unutar konsolidirane grupe ili odjeli unutar subjekta mogu zaključiti transakcije zaštite s drugim subjektima unutar grupe ili odjelima unutar subjekta, sve takve interne transakcije unutar grupe eliminiraju se prilikom konsolidacije. Takve transakcije zaštite, stoga, ne udovoljavaju kriterijima računovodstva zaštite unutar konsolidiranih financijskih izvještaja grupe. Međutim, iste mogu udovoljavati kriterijima računovodstva zaštite u pojedinačnim ili odvojenim financijskim izvještajima pojedinih subjekata unutar grupe ili kod izvještavanja po segmentu, uz uvjet da su iste izvan samog subjekta o kojem se izvještava Definiranje instrumenata zaštite

Definiranje instrumenata zaštite

74. Uobičajeno postoji jedinstveno mjerenje fer vrijednosti za instrumente zaštite u cjelini, a faktori koji uzrokuju promjene fer vrijednosti su međusobno ovisni. Dakle, subjekt definira odnos zaštite za sve instrumente zaštite zajedno. Jedine iznimke koje su dozvoljene su sljedeće:
- odvajanje intrinzične vrijednosti i vremenske vrijednosti ugovora o opciji i definiranje kao instrumenata zaštite isključivo promjene intrinzične vrijednosti opcije, ne uzimajući u obzir promjenu njezine vremenske vrijednosti, i
  - odvajanje elementa kamate i spot cijene terminskog ugovora.
- Ove su iznimke dozvoljene jer se intrinzična vrijednost opcije i premije na terminski ugovor općenito može mjeriti odvojeno. Strategija dinamičke zaštite kojom se procjenjuju intrinzična i vremenska vrijednost ugovora o opciji može udovoljavati zahtjevima računovodstva zaštite.
75. Dio cjelokupnog instrumenta zaštite, na primjer 50% nominalnog iznosa, može se definirati kao instrument zaštite unutar odnosa zaštite. Međutim, odnos zaštite ne može se odrediti samo za dio vremenskog razdoblja u kojem instrument zaštite ostaje otvoren.
76. Zaseban instrument zaštite može se definirati kao zaštita za više od jedne vrste rizika pod uvjetom da (a) zaštićeni rizici mogu biti jasno utvrđeni, (b) učinkovitost zaštite može biti dokazana i (c) da je moguće osigurati da postoje posebno utvrđene definicije instrumenata zaštite i različitih pozicija rizika.
77. Dva ili više derivativa, ili njihovih dijelova (ili, u slučaju zaštite od valutnog rizika, dva ili više nederivativa ili njihovih dijelova, ili kombinacije derivativa i nederivativa ili njihovih dijelova), mogu se razmatrati zajedno i združeno biti definirani kao instrument zaštite, uključujući prijeboj rizika koji proizlaze iz jednih derivativa s rizicima koji proizlaze iz drugih. Međutim, kamatna uzica ili drugi derivativni instrument koji povezuje izdanu opciju i kupljenu opciju, ne udovoljava zahtjevima instrumenata zaštite ako isti, u suštini, predstavlja neto izdanu opciju (za koju je primljena neto

premija). Slično tome, dva ili više instrumenata (ili njihovih dijelova) mogu se definirati kao instrumenti zaštite samo ako nijedan od njih ne predstavlja izdanu opciju ili neto izdanu opciju.

Zaštićene stavke

Stavke koje udovoljavaju definiciji zaštićene stavke

78. Zaštićena stavka može biti priznata imovina ili obveza, nepriznata čvrsta ugovorna obveza, vrlo izvjesna prognozirana transakcija ili neto ulaganje u inozemno poslovanje. Zaštićena stavka može biti (a) pojedina imovina, obveza, čvrsta ugovorna obveza, vrlo izvjesna prognozirana transakcija ili neto ulaganje u inozemno poslovanje, (b) grupa imovine, obveza, čvrstih ugovornih obveza, vrlo izvjesnih prognoziranih transakcija ili neto ulaganja u inozemno poslovanje sa sličnim obilježjima rizika ili (c) isključivo unutar zaštite kamatnog rizika portfelja, dijela portfelja financijske imovine ili financijskih obveza koje dijele zaštićeni rizik.
79. Za razliku od zajmova i potraživanja, ulaganja koja se drže do dospijeca ne mogu biti zaštićena stavka unutar zaštite od kamatnog rizika ili rizika prijevremenog podmirenja, jer definiranje ulaganja kao ulaganja koja se drže do dospijeca zahtijeva namjeru subjekta da drži ulaganje do dospijeca bez obzira na promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova takvih ulaganja koje se mogu povezati s promjenama kamatnih stopa. Međutim, ulaganje koje se drži do dospijeca može biti zaštićena stavka unutar zaštite valutnog rizika i kreditnog rizika.
80. Za potrebe računovodstva zaštite, samo imovina, obveze, čvrste ugovorne obveze ili vrlo izvjesne prognozirane transakcije koje uključuju stranu izvan subjekta, mogu se definirati kao zaštićena stavka. Iz toga slijedi da se računovodstvo zaštite može primijeniti na transakcije između subjekata ili segmenata unutar iste grupe samo u pojedinačnim ili odvojenim financijskim izvještajima tih subjekata ili segmenata, a ne u konsolidiranim financijskim izvještajima grupe. Kao iznimka, valutni rizik monetarne imovine unutar grupe (npr. obveze/potraživanja između dva ovisna društva) može udovoljavati definiciji zaštićene stavke unutar konsolidiranih financijskih izvještaja ako isti uzrokuje izloženost dobitima ili gubicima od tečajnih razlika koji nisu potpuno eliminirani prilikom konsolidacije prema MRS-u 21 - *Učinci promjene tečaja stranih valuta*. Prema MRS-u 21, dobiti i gubici od tečajnih razlika na monetarnu imovinu unutar grupe ne eliminiraju se potpuno prilikom konsolidacije ako se monetarno imovina prenosi između dva subjekta unutar grupe koji imaju različitu funkcionalnu valutu.

Definiranje financijskog imovine kao zaštićene stavke

81. Ako zaštićena stavka predstavlja financijsku imovinu ili financijsku obvezu, ista može predstavljati zaštićenu stavku vezano za rizike povezane s isključivo jednim dijelom njenih novčanih tokova ili fer vrijednosti (poput jednog ili više izabranih ugovornih novčanih tokova ili dijelova istih ili postotka fer vrijednosti) pod uvjetom da se učinkovitost može izmjeriti. Na primjer, obujam izloženosti kreditnom riziku kamatonosne imovine ili kamatonosne obveze koji se može utvrditi i zasebno

izmjeriti može se definirati kao zaštićeni rizik (poput nerizične kamatne stope ili komponente osnovne kamatne stope unutar ukupne izloženosti kamatnom riziku zaštićenog financijskog instrumenta).

- 81A. Kod zaštite fer vrijednosti od izloženosti kamatnom riziku portfelja financijske imovine ili financijskih obveza (isključivo kod takve zaštite), obujam koji je zaštićen može se definirati prema iznosu valute (npr. iznosu u dolarima, eurima, funtama ili randima), a ne kao pojedina imovina (ili obveza). Iako portfelj može, za potrebe upravljanja rizicima, uključivati imovinu i obveze, utvrđeni iznos predstavlja iznos imovine ili iznos obveza. Definiranje neto iznosa koji uključuje imovinu i obveze nije dozvoljeno. Subjekt može zaštititi dio kreditnog rizika koji je povezan s ovim definiranim iznosom. Na primjer, kod zaštite portfelja koji sadrži imovinu koja se može prijevremeno podmiriti, subjekt može zaštititi promjenu fer vrijednosti koja je povezana s promjenom zaštićene kamatne stope na temelju očekivanih, a ne ugovorenih datuma otplate.

Definiranje nefinancijskog imovine kao zaštićene stavke

82. Ako zaštićena stavka predstavlja nefinancijsku imovinu ili nefinancijsku obvezu, ista se definira kao stavka zaštićena (a) od valutnog rizika ili (b) u cjelini od svih rizika, zbog teškoće izoliranja i mjerenja odgovarajuće promjene dijela novčanih tokova ili fer vrijednosti koja se odnosi na specifične rizike, osim valutnih rizika.

Definiranje grupe stavki kao zaštićenih stavki

83. Slična imovina ili slične obveze grupiraju se i zaštićuju kao grupa samo ako pojedina imovina i pojedine obveze unutar grupe imaju istu izloženost riziku koja je definirana kao zaštićena. Nadalje, očekuje se da će promjena fer vrijednosti povezana sa zaštitom rizika svake pojedine stavke unutar grupe biti približno proporcionalna cjelokupnoj promjeni fer vrijednosti koja se odnosi na zaštićeni rizik grupe stavki.
84. Budući da subjekt procjenjuje učinkovitost zaštite usporedbom promjene fer vrijednosti ili novčanog toka instrumenta zaštite (ili grupe sličnih instrumenata zaštite) i zaštićene stavke (ili grupe sličnih zaštićenih stavki), uspoređivanjem instrumenta zaštite s ukupnom neto pozicijom (npr. neto od cjelokupne imovine s fiksnom kamatnom stopom i obveza s fiksnom kamatnom stopom koje imaju slično razdoblje dospjeća), a ne sa specifičnom zaštićenom stavkom, ne udovoljava zahtjevima računovodstva zaštite.

Računovodstvo zaštite

85. Računovodstvo zaštite priznaje učinke prijeboja dobiti ili gubitka od promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite i zaštićene stavke.
86. **Postoje tri vrste odnosa zaštite:**
- a) **zaštita fer vrijednosti: zaštita izloženosti promjenama fer vrijednosti priznate imovine ili obveze ili nepriznate čvrste ugovorne obveze ili utvrđenog**

dijela takve imovine, obveze ili čvrste ugovorne obveze, koji je povezan s određenim rizikom i može utjecati na dobit ili gubitak,

- b) **zaštita novčanog toka:** zaštita izloženosti promjenama novčanog toka (i) koje se odnose na određeni rizik koji je povezan s priznatom imovinom ili obvezom (poput svih ili nekih budućih plaćanja kamata kod dugovanja s promjenjivom kamatnom stopom) ili vrlo izvjesne predviđene transakcije, i (ii) koji može utjecati na dobit ili gubitak,
  - c) **zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje:** kako definira MRS 21.
87. Zaštita valutnog rizika čvrste ugovorne obveze može se računovodstveno tretirati zaštitom fer vrijednosti ili zaštitom novčanog toka.
88. Odnos zaštite udovoljava zahtjevima računovodstva zaštite kako je definirano točkama 89.-102. samo i isključivo ako su ispunjeni svi navedeni uvjeti:
- a) Kod nastanka zaštite postoji službeno definiranje i dokumentiranje odnosa zaštite te cilj upravljanja rizicima od strane subjekta i strategija za provedbu zaštite. Navedena dokumentacija treba uključivati identifikaciju instrumenta zaštite, zaštićene stavke ili transakcije, vrstu zaštićenog rizika i način na koji subjekt procjenjuje učinkovitost instrumenta zaštite prilikom prijetoja izloženosti promjenama fer vrijednosti zaštićenog instrumenta ili novčanih tokova povezanih sa zaštićenim rizikom;
  - b) Očekuje se da će zaštita biti visoko učinkovita (vidi točke UP105.-UP113. Dodatka A) u ostvarenju prijetoja promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova povezanih sa zaštićenim rizikom, u skladu s originalno dokumentiranom strategijom upravljanja rizicima za taj odnos zaštite;
  - c) Za zaštitu novčanih tokova, prognozirana transakcija koja predstavlja predmet zaštite mora biti vrlo izvjesna i mora predstavljati izloženost promjenama novčanih tokova koji u konačnici mogu utjecati na dobit ili gubitak.
  - d) Učinkovitost zaštite se može pouzdano izmjeriti, tj. fer vrijednost ili novčani tokovi zaštićene stavke povezani sa zaštićenim rizikom i fer vrijednost instrumenta zaštite može se pouzdano izmjeriti (vidi točke 46 i 47 i točke UP80 i UP81 Dodatka A za upute o utvrđivanju fer vrijednosti);
  - e) Zaštita se redovno ocjenjuje i utvrđeno je da je ustvari vrlo učinkovita u razdobljima financijskog izvještavanja kojima je namijenjena.

Zaštita fer vrijednosti

89. Ako zaštita fer vrijednosti zadovoljava uvjete iz točke 88. tijekom određenog razdoblja, ista se tretira kako slijedi:
- a) dobitak ili gubitak od ponovnog mjerenja instrumenta zaštite koji se vodi po fer vrijednosti (za derivativni instrument zaštite) ili valutna komponenta njegovog knjigovodstvene vrijednosti, koja se mjeri u skladu s MRS-om 21 (za nederivativni instrument zaštite), priznaje se u dobit ili gubitak, i

- b) **dobitak ili gubitak od zaštićene stavke koji je povezan sa zaštićenim rizikom treba se uskladiti s knjigovodstvenom vrijednosti zaštićene stavke i priznati u dobit ili gubitak. Ovaj se način primjenjuje ako se zaštićena stavka inače mjeri po trošku stjecanja. Priznavanje dobitka ili gubitka povezanog sa zaštićenim rizikom u dobit ili gubitak provodi se ako zaštićena stavka predstavlja financijsku imovinu raspoloživu za prodaju.**
- 89.A Za zaštitu fer vrijednosti dijela portfelja financijske imovine ili financijske obveze od izloženosti kamatnom riziku (i isključivo kod takve zaštite), zahtjev iz točke 89(b) može biti zadovoljen prikazivanjem dobitka ili gubitka povezanog sa zaštićenom stavkom:
- unutar zasebne stavke imovine, za ona razdoblja promjene kamatnih stopa u kojima zaštićena stavka predstavlja imovinu ili
  - unutar zasebne stavke obveza, za ona razdoblja promjene kamatnih stopa u kojima zaštićena stavka predstavlja obvezu.
- Zasebne stavke navedene pod (a) i (b) gore trebaju se prikazati uz financijsku imovinu ili financijske obveze. Iznosi uključeni u ove stavke uklanjaju se iz izvještaja o financijskom položaju po prestanku priznavanja imovine ili obveza na koje se odnose.
90. Ako su zaštićeni samo određeni rizici koji su povezani sa zaštićenom stavkom, priznate promjene fer vrijednosti zaštićene stavke koje nisu povezane sa zaštićenim rizikom priznaju se prema zahtjevima točke 55.
91. **Subjekt će prestati s budućom primjenom računovodstva zaštite navedenog u točki 89. ako:**
- instrument zaštite ističe ili je prodan, raskinut ili realiziran (u tu svrhu, zamjena ili prijenos instrumenta zaštite na drugi instrument zaštite ne smatra se istekom ili raskidanjem ako je takva zamjena ili prijenos dio dokumentirane strategije zaštite subjekta),**
  - zaštita više ne udovoljava kriterijima računovodstva zaštite sukladno točki 88 ili**
  - subjekt povuče relevantnu odredbu.**
92. Sva usklađenja knjigovodstvene vrijednosti zaštićenog financijskog instrumenta prema točki 89(b) na koje je primijenjena metoda efektivne kamatne stope (ili, kod zaštite portfelja od izloženosti kamatnom riziku, usklađenje sa zasebnim linijama izvještaja o financijskom položaju kako je opisano u točki 89A) amortiziraju se kroz dobit ili gubitak. Amortizacija može započeti odmah po nastanku usklađenja i ne smije početi nakon što se zaštićena stavka prestane usklađivati s promjenama njezine fer vrijednosti povezanim sa zaštićenim rizikom. Usklađenje se temelji na ponovnom obračunu efektivne kamatne stope na datum početka amortizacije. Međutim, ako, u slučaju zaštite fer vrijednosti portfelja financijske imovine i financijskih obveza od izloženosti kamatnom riziku (isključivo kod takve zaštite) amortizacija primjenom ponovnog obračuna efektivne kamatne stope nije izvediva, usklađenje se amortizira primjenom linearnih metoda. Usklađenje se amortizira do dospijeca financijskog instrumenta

ili, u slučaju zaštite portfelja od izloženosti kamatnom riziku, do isteka relevantnog vremenskog razdoblja promjene kamatnih stopa.

93. Ako je nepriznata čvrsta ugovorna obveza definirana kao zaštićena stavka, naknadna ukupna promjena fer vrijednosti čvrste ugovorne obveze povezana sa zaštićenim rizikom priznaje se kao imovina ili obveza, a povezani dobitak ili gubitak priznaje se u dobit ili gubitak (vidi točku 89(b)). Promjene fer vrijednosti instrumenta zaštite također se priznaju u dobit ili gubitak.
94. Ako subjekt preuzme čvrstu ugovornu obvezu kupnje imovine ili preuzme obvezu koja predstavlja zaštićenu stavku unutar zaštite fer vrijednosti, početna knjigovodstvena vrijednost imovine ili obveze koja nastaje iz podmirenja preuzete čvrste ugovorne obveze od strane subjekta usklađuje se kako bi uključivala kumulativne promjene fer vrijednosti preuzete čvrste ugovorne obveze povezane sa zaštićenim rizikom koji je priznat u izvještaju o financijskom položaju.

Zaštita novčanog toka

95. **Ako zaštita novčanog toka tijekom određenog razdoblja zadovoljava uvjete iz točke 88, ista se priznaje na sljedeći način:**
- a) dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite za koji je utvrđeno da predstavlja učinkovitu zaštitu (vidi točku 88) priznaje se u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti, i
  - b) neučinkoviti dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite priznaje se u dobit ili gubitak.
96. Točnije, zaštita novčanog toka računovodstveno se tretira kako slijedi:
- a) odvojena komponenta kapitala povezana sa zaštićenom stavkom usklađuje se, ovisno o tome koji je iznos manji (u apsolutnim vrijednostima), s:
    - i. kumulativnim dobitkom ili gubitkom od instrumenta zaštite od nastanka zaštite, i
    - ii. kumulativnom promjenom fer vrijednosti (sadašnje vrijednosti) očekivanih budućih novčanih tokova zaštićene stavke od nastanka zaštite;
  - b) svi preostali dobitci ili gubici od instrumenta zaštite ili utvrđena komponenta istih (koja ne predstavlja učinkovitu zaštitu) priznaje se u dobit ili gubitak; i
  - c) ako dokumentirana strategija upravljanja rizicima subjekta za određeni odnos zaštite isključuje iz procjene učinkovitosti zaštite određenu komponentu dobitka ili gubitka ili povezanih novčanih tokova od instrumenta zaštite (vidi točke 74., 75. i 88(a)), ta se izostavljena komponenta dobitka ili gubitka priznaje u skladu s točkom 55.
97. **Ako zaštita prognozirane transakcije naknadno rezultira priznavanjem financijske imovine ili financijske obveze, povezani dobitci ili gubici koji su priznati direktno u kapitalu, u skladu s točkom 95. trebaju se reklasificirati se iz kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijska usklada (vidi MRS 1 (revidiran 2007.) unutar istog ili istih razdoblja u kojima stečena imovina ili preuzeta obveza utječe na dobit ili gubitak (na primjer, u razdobljima u kojima je priznat**

prihod ili rashod od kamata). Međutim, ako subjekt očekuje da cijeli ili dio gubitka priznatog direktno u kapitalu neće biti nadoknađen unutar jednog ili više budućih razdoblja, subjekt treba reklasificirati iznos koji očekuje da neće biti nadoknađen u dobit ili gubitak.

98. Ako zaštita prognozirane transakcije naknadno rezultira priznavanjem nefinancijske imovine ili nefinancijske obveze, ili prognozirana transakcija za nefinancijsku imovinu ili nefinancijsku obvezu postane čvrsta ugovorna obveza na koju se primjenjuje računovodstvo zaštite fer vrijednosti, u tom slučaju subjekt primjenjuje (a) ili (b) dolje:
- a) subjekt reklasificira povezane dobitke ili gubitke koji su u skladu s točkom 95. priznati u ostalu sveobuhvatnu dobit u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsku uskladu (v. MRS 1 (izmijenjen 2007.)) u istom razdoblju ili istim razdobljima u kojima stečeno imovina, odnosno preuzeta obveza utječe na dobit ili gubitak (poput razdoblja u kojem se priznaje trošak amortizacije ili trošak prodaje). Međutim, ako subjekt očekuje da cijeli ili dio gubitka priznatog direktno u kapitalu neće biti nadoknađen unutar jednog ili više budućih razdoblja, dužan je iznos za koji očekuje da neće biti nadoknađen preknjižiti iz kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsku uskladu.
  - b) subjekt uklanja povezane dobitke ili gubitke koji su u skladu s točkom 95. bili priznati u ostalu sveobuhvatnu dobit i uključuje u početni trošak ili knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obveza;
99. Subjekt treba prihvatiti stavku (a) ili (b) točke 98. kao svoju računovodstvenu politiku i dosljedno je primjenjivati na sve vrste zaštite na koje se točka 98. odnosi.
100. Kod zaštite novčanih tokova, osim one obrađene u točki 97. i 98., iznosi koji su priznati u ostalu sveobuhvatnu dobit se reklasificiraju iz kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijska usklada (v. MRS 1 (izmijenjen 2007.)) u istom razdoblju ili razdobljima u kojima zaštićena prognozirana transakcija utječe na račun dobiti ili gubitak (primjerice, po nastanku prognozirane prodaje):“
101. U sljedećim okolnostima subjekt treba prekinuti buduću primjenu računovodstva zaštite koju propisuju točke 95-100:
- a) Instrument zaštite ističe ili je prodan, raskinut ili realiziran (u ovom slučaju, zamjena ili prijenos instrumenta zaštite na drugi instrument zaštite ne smatra se istekom ili raskidanjem ako takva zamjena ili prijenos predstavlja sastavni dio dokumentirane strategije zaštite subjekta). U tom slučaju kumulativni dobiti ili gubici od instrumenta zaštite koji se su bili priznati u sklopu ostale sveobuhvatne dobit od razdoblja kada je zaštita bila učinkovita (vidi točku 95(a)) i dalje se ostaje odvojen u kapitalu do nastanka prognozirane transakcije. Po nastanku transakcije, primjenjuje se točka 97, 98 ili 100;
  - b) Zaštita više ne zadovoljava kriterije računovodstva zaštite navedene u točki 88. U ovom slučaju, kumulativni dobiti ili gubici od instrumenta zaštite koji se nastavljaju priznavati direktno u kapitalu od razdoblja kada je zaštita bila učinkovita (vidi točku 95(a)) i dalje se nastavljaju priznavati

odvojeno u kapitalu do nastanka prognozirane transakcije. Po nastanku transakcije, primjenjuju se točke 97, 98 ili 100;

- c) Nastanak prognozirane transakcije se više ne očekuje, pri čemu svi povezani kumulativni dobitci ili gubici od instrumenta zaštite koji se nastavljaju priznavati direktno u kapitalu od razdoblja kada je zaštita bila učinkovita (vidi točku 95(a)) priznaju se u dobit ili gubitak. Nastanak prognozirane transakcije koja više nije vrlo izvjesna (vidi točku 88(c)) i dalje može biti očekivan;
- d) Subjekt povlači odredbu. Za zaštitu prognozirane transakcije kumulativni dobitci ili gubici od instrumenta zaštite koji se nastavljaju priznavati direktno u kapitalu od razdoblja kada je zaštita bila učinkovita (vidi točku 95(a)) i dalje se nastavljaju priznavati odvojeno u kapitalu do nastanka prognozirane transakcije ili se njezin nastanak više ne očekuje. Ako prognozirana transakcija nastane, primjenjuje se točka 97, 98 ili 100. Ako se nastanak prognozirane transakcije više ne očekuje, kumulativni dobitci ili gubici koji su bili priznati u sveobuhvatnu dobit, reklasificira se iz kapitala u dobit i gubitak kao reklasifikacijska usklada.

Zaštita neto ulaganja

102. Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje, uključujući zaštitu monetarne imovine koja se smatra dijelom neto ulaganja (vidi MRS 21), računovodstveno se tretira slično zaštiti novčanog toka:

- a) dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite za kojeg je utvrđeno da predstavlja učinkovitu zaštitu (v. točku 88.) priznaje se u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti, i
- b) neučinkovit dio se priznaje u dobit ili gubitak.

Dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite koji se odnosi na učinkoviti dio zaštite koji je priznat u sklopu sveobuhvatne dobiti, reklasificira se iz kapitala u dobit ili gubitak prilikom prodaje inozemnog poslovanja kao reklasifikacijska usklada (v. MRS 1 (izmijenjen 2007.)). Dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite koji se odnosi na učinkoviti dio zaštite priznat u sklopu sveobuhvatne dobiti se preknjižuje iz glavnice u dobit ili gubitak kao reklasifikacijska usklada (v. MRS 1, revidiran 2007.) sukladno točkama 48.-49. MRS-a 21 prilikom otuđenja ili djelomičnog otuđenja inozemnog dijela poslovanja.

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

103. Ovaj se Standard (uključujući izmjene iz ožujka 2004. godine) primjenjuje na godišnja razdoblja s početkom na ili nakon 1. siječnja 2005. godine. Ranija primjena je dozvoljena. Ovaj se Standard (uključujući izmjene iz ožujka 2004.) ne primjenjuje na godišnja razdoblja s početkom prije 1. siječnja 2005. ako se na ista ne primjenjuje i MRS 32 (izdan u prosincu 2003.). Ako subjekt primjenjuje ovaj Standard na razdoblje s početkom prije 1. siječnja 2005., isto mora objaviti.

- 103.A Subjekt će primijeniti izmjene i dopune u točki 2(j) za godišnja razdoblja koja započinju 1. Siječnja 2006. ili nakon toga. Ako subjekt primijeni IFRIC 5 - *Pravo na udjele temeljem uloga u fondovima za stavljanje izvan pogona, obnovu i sanaciju okoliša*, za ranija razdoblja, ove izmene i dopune primijenit će na ta ranija razdoblja.
- 103.B Ugovor o financijskoj garanciji (izmjene MRS 39 i MSFI 4) izdan u kolovozu 2005., izmijenio je i dopunio točku 2(e) i (h), 4., 47. i UP4. te dodao UP4.A, dodao je novu definiciju ugovora o financijskoj garanciji u točki 9. i obrisao točku 3. Subjekt će primijeniti ove izmjene i dopune za godišnja razdoblja koja započinju 1. siječnja 2006. ili nakon toga. Ranija primjena se potiče. Ako subjekt primijeni ove izmjene i dopune za neko ranije razdoblje objavit će tu činjenicu i istodobno primijeniti povezane izmjene i dopune MRS 32 i MSFI 4.
- 103.C MRS-om 1 (izmijenjen 2007.) su izmijenjeni izrazi koji se rabe u MSFI-jevima. Pored toga, njime se mijenjaju točke 26., 27., 34., 54., 55., 57., 67., 68., 95.(a), 97., 98., 100., 102., 105., 108., AG4D, AG4E(d)(i), AG56, AG67, AG83 i AG99B. Subjekt je dužan te izmjene i dopune primijeniti za godišnja razdoblja koja započinju na dan ili nakon 1. siječnja 2009. godine. Ako subjekt primijeni MRS-1 (izmijenjen 2007.) na neko ranije razdoblje, dužan je te izmjene i dopune primijeniti i na to ranije razdoblje.
- 103.D MSFI-jem 3 (kojeg je revidirao Odbor za međunarodne računovodstvene standarde u 2008. godini) je brisana točka 2. (f). Subjekt je tu izmjenu dužan primijeniti na godišnja razdoblja koja započinju na dan ili nakon 1. srpnja 2009. godine. Ako subjekt primijeni MSFI 3 (revidiran 2008.) na neko ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti također na to ranije razdoblje.
- 103.E MRS-om 27 (s izmjenama i dopunama Odbora za Međunarodne računovodstvene standarde iz 2008. godine) je izmijenjena točka 102. Subjekt je izmjenu dužan primijeniti na godišnja razdoblja koja započinju na dan ili nakon 1. srpnja 2009. godine. Ako subjekt primijeni MRS 27 (s izmjenama i dopunama iz 2008. godine) na neko ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje.
- 103.F Subjekt je dužan primijeniti izmjene i dopune točke 2. na godišnja razdoblja koja započinju na dan ili nakon 1. siječnja 2009. godine. Ako neki subjekt financijske instrumente s opcijom prodaje i obveze temeljem likvidacije (izmjene i dopune MRS-a 32 i MRS-a 1), objavljene u veljači 2008. godine, primjenjuje na neko ranije razdoblje, dužan je izmjenu i dopunu točke 2. primijeniti na to ranije razdoblje.
- 103.G Subjekt je dužan točke UP.99.BA, UP.99.E, UP.99.F, UP.110.A i UP.110.B primijeniti retrospektivno na godišnja razdoblja koja započinju na dan ili nakon 1. srpnja 2009. godine, sukladno MRS-u 8 - *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*. Dopuštena je njihova ranija primjena. Ako subjekt izmjene i dopune MRS-a 39 koje se odnose na prihvatljive zaštićene stavke primijeni na razdoblja koja započinju prije 1. srpnja 2009. godine, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 103.H Odredbama o reklasifikaciji financijske imovine (temeljem izmjena i dopuna MRS-a 39 i MSFI-ja 7) koje su objavljene u listopadu 2008. godine, izmijenjene su i dopunjene točke 50. i UP8. i dodane su točke 50.B-50.F. Subjekt je dužan izmjene i dopune primijeniti s 1. srpnjem 2008. godine ili nakon toga datuma. Svaka reklasifikacija financijske

- imovine s 1. studenim 2008. godine ili nakon toga datuma je na snazi samo od datuma reklasifikacije. Ni jedna reklasifikacija financijske imovine temeljem točke 50.B, 50.D ili 50.E se ne primjenjuje retroaktivno prije 1. srpnja 2008. godine.
- 103.I Odredbama o stupanju na snagu i prijelaznim odredbama koje se tiču reklasifikacije financijske imovine temeljem izmjena i dopuna MRS-a 39 i MSFI-ja 7 i koje su objavljene u studenom 2008. godine je izmijenjena točka 103.H. Subjekt je dužan navedenu izmjenu primijeniti na dan ili nakon 1. srpnja 2008. godine.
- 103.J Subjekt je dužan točku 12., zajedno s izmjenama i dopunama IFRIC-a 9 i MRS-a 39 objavljenima u ožujku 2009. godine koje se odnose na ugrađene derivative, primijeniti na godišnja razdoblja koja završavaju na dan ili nakon 30. lipnja 2009. godine.
104. **Ovaj se Standard primjenjuje retrospektivno, osim kako je navedeno u točkama 105-108. Početno stanje zadržane dobiti za najranija prethodna razdoblja koja su objavljena i svi ostali usporedni iznosi trebaju se uskladiti kao da se ovaj Standard uvijek primjenjivao, osim ako usklađivanje informacija ne bi bilo praktično. Ako usklađivanje nije praktično, subjekt će objaviti tu činjenicu i naznačiti obujam u kojem su informacije usklađene.**
105. **Kod prve primjene ovog Standarda, subjekt može definirati prethodno priznatu financijsku imovinu ili financijsku obvezu kao financijsku imovinu ili financijsku obvezu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ili kao raspoloživu za prodaju unatoč zahtjevu iz točke 9 koji propisuje provedbu takvog definiranja kod početnog priznavanja. Za svu takvu financijsku imovinu, subjekt je dužan priznati ukupne promjene fer vrijednosti unutar odvojene komponente kapitala do kasnijeg prestanka priznavanja ili umanjenja vrijednosti, kada je dužan ukupne dobitke ili gubitke reklasificirati iz kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsku uskladu (v. MRS 1 (izmijenjen 2007.)). Za svaki financijski instrument koji je definiran po fer vrijednosti u dobit ili gubitak ili kao instrument raspoloživ za prodaju, subjekt će:**
- a) **preklasificirati i prevrednovati financijsku imovinu ili financijske obveze primjenom novog načina definiranja usporednim financijskim izvještajima, i**
  - b) **objaviti fer vrijednost financijske imovine ili financijskih obveza raspoređenih po kategorijama te klasifikaciju i knjigovodstvene vrijednosti iz prethodnih financijskih izvještaja.**
- 105.A Subjekt će primijeniti točke 11.A, 48.A, UP4.B-UP4.K, UP33.A i UP33.B i izmjene i dopune iz 2005 u točkama 9., 12. i 13. za godišnja razdoblja koja započnu 1.siječnja 2006. ili nakon toga. Ranija primjena se potiče.
- 105.C Subjekt koji primijeni točke 11.A, 48.A, UP4.B-UP4.K, UP33.A i UP33.B i izmjene i dopune iz 2005 u točkama 9., 12. i 13. za godišnja razdoblja koja započnu 1. siječnja 2006. i kasnije
- a) **ponovno će razvrstati financijsku imovinu i financijske obveze prethodno razvrstane po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak samo ako nisu kvalificirane za ovakvo razvrstavanje u skladu s novim i izmijenjenim točkama. Kada će financijska imovina i financijske obveze biti mjerene po**

amortiziranom trošku nakon ponovnog razvrstavanja, datum ponovnog razvrstavanja će biti datum početnog priznavanja

- b) neće razvrstati po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak bilo koju prethodno priznatu financijsku imovinu ili financijske obveze
- c) objavit će fer vrijednost financijske imovine i financijskih obveza ponovno razvrstanih u skladu s podtočkom (a) na datum ponovne klasifikacije kao i njihovu novu klasifikaciju.

105.D Subjekt će reklasificirati svoje financijske izvještaje koristeći novu klasifikaciju iz točke 105.B ili 105.C osiguravajući da, u slučaju financijske imovine, financijskih obveza ili grupe financijske imovine, financijskih obveza ili oboje, razvrstanih u skupinu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, te grupe zadovolje kriterije iz točke 9(b)(i), 9(b)(ii) ili 11.A na početku usporednog razdoblja ili, ako su stečene nakon početka usporednog razdoblja, zadovolje kriterije iz točke 9(b)(i), 9(b)(ii) ili 11.A na datum početnog priznavanja.

106. Osim kako je dozvoljeno točkom 107., subjekt će u budućnosti primjenjivati zahtjeve prestanka priznavanja iz točaka 15.-37. i Dodatka A, točke UP36.-UP52. Sukladno tome, ako je subjekt prestao priznavati financijsku imovinu sukladno MRS-u 39 (izmijenjen 2000.) na temelju transakcije koja je nastala prije 1. siječnja 2004. i ta se imovina prema ovom Standardu ne bi prestala priznavati, subjekt neće priznati takvu imovinu.

107. Unatoč točki 106. subjekt može primijeniti zahtjeve prestanka priznavanja iz točaka 15-37 i točaka UP36-UP52 Dodatka A retrospektivno od datuma koje subjekt izabere, pod uvjetom da su informacije potrebne za primjenu MRS-a 39 na imovinu i obveze koje je subjekt prestao priznavati kao rezultat prošlih transakcija dobivene u vrijeme početnog priznavanja tih transakcija.

107.A Bez obzira na točku 104. Subjekt može primijeniti zahtjeve zadnje rečenice točke UP.76 i točke UP.76A u nekom od sljedećih slučajeva:

- a) za buduća razdoblja za transakcije nakon 25. listopada 2002., ili
- b) za buduća razdoblja za transakcije nakon 1. siječnja 2004.

108. Subjekt ne smije usklađivati knjigovodstvenu vrijednost nefinancijske imovine i nefinancijskih obveza kako bi isključilo dobitke i gubitke povezane sa zaštitom novčanih tokova koji su bili uključeni u knjigovodstvenu vrijednost prije početka financijske godine u kojoj se ovaj Standard po prvi put primjenjuje.

Na početku financijskog razdoblja u kojem se ovaj Standard prvi put primjenjuje, svaki iznos koji je priznat

Izvan dobiti ili gubitka (u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti ili izravno u kapitalu) i namijenjen je zaštititi čvrste ugovorne obveze, koja se prema ovome Standardu obračunava kao zaštita fer vrijednosti, reklasificira se kao imovina ili obveza, izuzev zaštite valutnog rizika, koja se nastavlja obračunavati kao zaštita novčanog toka.

108.A Subjekt će primijeniti zadnju rečenicu točke 80. i točke UP99.A i UP99.B za razdoblja koja započinju 1. siječnja 2006. ili nakon toga. Ranija primjena se potiče. Ako subjekt razvrsta kao zaštićenu stavku vanjski predvidivu transakciju koja

- a) je denominirana u funkcionalnoj valuti subjekta koji ulazi u transakciju
- b) povećava izloženost koja će imati učinak na konsolidiranu dobit ili gubitak (npr. denominirana u valuti koja nije izvještajna valuta grupe) i
- c) kvalificirala bi se za zaštitu i da nije denominirana u funkcionalnoj valuti subjekta,

može primijeniti računovodstvo zaštite u konsolidiranim financijskim izvještajima za razdoblje(razdoblja) prije datuma primjene zadnje rečenice točke 80. I točaka UP99.A i UP99.B.

108.B Subjekt ne treba primijeniti točku UP99.B za usporedne podatke povezane s razdobljem prije početka primjene zadnje rečenice točke 80. i točke UP99.A.

108.C Točke 9., 73. i UP.8 su izmijenjene kao posljedica Poboljšanja MSFI-jeva objavljenih u svibnju 2008. godine. Subjekt je dužan izmjene primijeniti na godišnja razdoblja koja započinju na dan ili nakon 1. siječnja 2009. godine. Subjekt je dužan izmjene i dopune točke 9. i 50.A primijeniti od datuma i na način kako je primijenio izmjene i dopune iz 2005. godine koje su opisane u točki 105.A. Dopuštena je njihova ranija primjena. Ako subjekt navedene izmjene primijeni na neko ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu i objaviti

Povlačenje ostalih objavljivanja

- 109. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 39 - *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje* izmijenjen u listopadu 2000. godine.
- 110. Ovaj Standard i priložene Upute za primjenu zamjenjuju Upute za primjenu izdane od strane Odbora za primjenu MRS-a 39 osnovanog od nekadašnjeg IASC-a.

DODATAK A

Upute za primjenu

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda.

Opseg (točke 2.-7.)

- UP1. Određeni ugovori zahtijevaju plaćanje na temelju klimatskih, zemljopisnih ili drugih fizičkih uvjeta. (Plaćanja koja se temelje na klimatskim uvjetima ponekad se nazivaju „vremenski derivativi“.) Ako takvi ugovori nisu unutar opsega MSFI 4 - *Ugovori o osiguranju*, na iste se primjenjuje ovaj Standard.
- UP2. Ovaj Standard ne mijenja zahtjev koji se odnosi na planove naknade zaposlenika u skladu s MRS-om 26 - *Računovodstvo i izvještavanje o mirovinskim planovima i ugovore o rojalitetu* na temelju obujma prihoda od prodaje ili prihode od usluga koji se računovodstveno tretiraju u skladu s MRS-om 18 - *Prihodi*.

- UP3. Subjekt ponekad poduzima nešto što se može smatrati „strateškim ulaganjem” u vlasničke instrumente koje je izdao drugi subjekt, s namjerom uspostave ili održanja dugoročne poslovne suradnje sa subjektom u koji ulaže. Subjekt ulagatelj primjenjuje MRS 28 - *Ulaganja u pridružene subjekte* kako bi utvrdio je li računovodstvena metoda udjela prikladna za takvo ulaganje. Slično tome, subjekt ulagatelj primjenjuje MRS 31 - *Udjeli u zajedničkim pothvatima* kako bi utvrdio je li metoda proporcionalne konsolidacije ili metoda udjela prikladna za takvo ulaganje. Ako ni metoda udjela ni metoda proporcionalne konsolidacije nisu prikladne, subjekt na to strateško ulaganje primjenjuje ovaj Standard.
- UP4. Ovaj se Standard primjenjuje na financijsku imovinu i financijske obveze osiguravatelja, osim prava i obveza koje točka 2(e) isključuje jer nastaju prema ugovoru koji spadaju u opseg MSFI 4.
- UP4A. Ugovori o financijskom jamstvu mogu imati različite zakonske oblike, poput financijskog jamstva, akreditiva, ugovore u slučaju neispunjenja obveza iz zajma ili ugovore o osiguranju. Računovodstveni tretman ovih ugovora ne ovisi o njihovom zakonskom obliku. U nastavku su navedeni primjeri odgovarajućeg tretmana (vidi točke 2(e) i 3):
- Ako ugovor nije ugovor o osiguranju, kako je definirano MSFI 4, izdavatelj primjenjuje ovaj Standard. Dakle, na ugovor o financijskom jamstvu koji zahtijeva plaćanje ako kreditni rejting dužnika padne ispod određene razine primjenjuje se ovaj Standard;
  - Ako je izdavatelj ostvario ili zadržao financijsko jamstvo prilikom prijenosa financijske imovine ili financijskih obveza koje propisuje ovaj Standard drugom subjektu, izdavatelj primjenjuje ovaj Standard;
  - Ako ugovor predstavlja ugovor o osiguranju, kako je definirano MSFI 4, izdavatelj primjenjuje MSFI 4, osim ako se na isti primjenjuje (b).
  - Ako je izdavatelj dao financijsko jamstvo vezano za prodaju dobara, izdavatelj primjenjuje MRS 18 prilikom utvrđivanja kada priznati nastali prihod.

Definicije (točke 8. i 9.)

Efektivna kamatna stopa

- UP5. U nekim slučajevima financijska je imovina stečena po značajnom diskontiranom iznosu koji odražava nastale kreditne gubitke. Subjekt uključuje takve nastale kreditne gubitke u procijenjene novčane tokove prilikom obračuna efektivne kamatne stope.
- UP6. Kod primjene metode efektivne kamate, subjekt obično amortizira sve naknade, plaćene ili primljene poene, transakcijske troškove i ostale premije ili diskonte uključene u obračun efektivne kamatne stope tijekom očekivanog vijeka trajanja instrumenta. Međutim, upotrebljava se kraće razdoblje ako je to razdoblje na kojeg se naknade, plaćeni ili primljeni poeni, transakcijski troškovi, premije ili diskonti odnose. Takav je slučaj ako je varijabla na koju se naknade, plaćeni ili primljeni poeni, transakcijski troškovi, premije ili diskonti odnose izmijenjena u pogledu kamatnih stopa kako bi

ih se uskladilo s tržišnim stopama prije očekivanog dospijeca instrumenta. U takvom slučaju, odgovarajuće razdoblje amortizacije je razdoblje do sljedećeg takvog datuma promjene kamatnih stopa. Na primjer, ako premija ili diskont instrumenta s promjenjivom kamatnom stopom odražava kamatu koja je obračunana po instrumentu nakon posljednjeg podmirenja kamate, ili promjene tržišnih stopa od zadnjeg usklađivanja promjenjive kamatne stope s tržišnim stopama. To je zbog toga što se premija ili diskont odnosi na razdoblje do sljedećeg usklađivanja kamate jer se, na taj datum, varijabla na koju se premija ili diskont odnosi (tj. kamatne stope) usklađuje s tržišnim stopama. Ako, međutim, premija ili diskont nastaje iz promjene kreditne marže koja je veća od promjene kamatne stope navedene u instrumentu ili od drugih varijabli koje se ne usklađuju s tržišnim stopama, ista se amortizira tijekom očekivanog vijeka trajanja instrumenta.

- UP7. Za financijsku imovinu i financijske obveze s promjenjivom kamatnom stopom, povremena ponovna procjena novčanih tokova kako bi odražavali kretanja tržišnih kamatnih stopa mijenja efektivnu kamatnu stopu. Ako se financijska imovina s promjenjivom kamatnom stopom ili financijska obveza s promjenjivom kamatnom stopom početno priznaje u iznosu koji odgovara potraživanjima ili obvezama kapitala po dospijecu, ponovna procjena budućih obveza po kamatama uobičajeno nema značajan efekt na knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obveze.
- UP8. Ako subjekt izmijeni svoje procjene plaćanja ili primitaka, dužan je uskladiti knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine ili financijske obveze (ili grupe financijskih instrumenata) kako bi odrazio stvarne i izmijenjene procjene novčanih tokova. Subjekt ponovno izračunava knjigovodstvenu vrijednost na temelju izračuna sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova primjenom izvorne efektivne kamatne stope financijskog instrumenta ili, ako je primjenjivo, izmijenjene efektivne kamatne stope izračunate u skladu s točkom 92. Usklađenje se priznaje kao prihod ili rashod u dobit ili gubitak. Ako je neko financijsko imovina reklasificirano u skladu s točkom 50.B, 50.D ili 50.E i subjekt je nakon toga povećao svoju procjenu budućih novčanih priljeva kao posljedica veće nadoknadivosti novčanih priljeva, učinak povećanja se priznaje kao usklađenje efektivne kamatne stope od datuma promjene procjene, a ne kao usklađenje knjigovodstvene vrijednosti toga imovine na datum promjene procjene.

Derivativi

- UP9. Tipični primjeri derivativa su budući ugovori, terminski ugovori, swap i opcije. Derivativ obično ima nominalni iznos koji predstavlja iznos valute, broj dionica, broj jedinica težine ili opsega ili druge jedinice navedene u ugovoru. Međutim, derivativni instrument ne zahtijeva da imatelj ili izdavalatelj uloži ili primi nominalni iznos na početku ugovora. Naprotiv, derivativ može zahtijevati fiksno plaćanje ili plaćanje iznosa koji se može promijeniti (ali ne proporcionalno s promjenom osnovne varijable kao rezultat određenog budućeg događaja koji nije povezan s nominalnim iznosom). Na primjer, ugovor može zahtijevati fiksnu isplatu 1.000 novčanih jedinica ako se šestomjesečni LIBOR poveća za 100 postotnih poena. Takav je ugovor derivativ čak i ako nominalni iznos nije naveden.

- UP10. Definicija derivativa u ovom Standardu uključuje ugovore koji su namireni u bruto iznosu, isporukom predmeta ugovora (npr. terminski ugovor o kupnji dužničkog instrumenta s fiksnom kamatnom stopom). Subjekt može imati ugovor o kupnji ili prodaji nefinancijske imovine koja može biti podmirena u neto iznosu novca ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata (npr. ugovor o kupnji ili prodaji robe po fiksnoj cijeni na određeni budući datum). Takav ugovor podliježe zahtjevima ovog Standarda, osim ako nije sklopljen i nastavlja se držati s namjerom isporuke nefinancijske imovine u skladu s očekivanim zahtjevima kupnje, prodaje ili upotrebe iste od strane subjekta (vidi točke 5-7).
- UP11. Jedno od obilježja definicije derivativa je činjenica da derivativ ima početno neto ulaganje koje je manje od ulaganja koje bi se zahtijevalo za druge vrste ugovora za koje se očekuje da slično reagira na promjenu tržišnih faktora. Ugovor o opciji udovoljava toj definiciji jer je premija manja od ulaganja koje bi se zahtijevalo za dobivanje relevantnog financijskog instrumenta za kojeg je opcija vezana. Valutni swap ugovor koji zahtijeva početnu razmjenu različitih valuta iste fer vrijednosti udovoljava definiciji jer ima početno neto ulaganje jednako nuli.
- UP12. Redovna kupnja ili prodaja uzrokuje nastanak ugovorne obveze s fiksnom cijenom između datuma trgovanja i datuma namire koja udovoljava definiciji derivativa. Međutim, zbog kratkog trajanja obveze, ista se ne priznaje kao derivativni financijski instrument. Naprotiv, ovaj Standard propisuje poseban računovodstveni tretman takvih ugovora o redovnoj kupnji ili prodaji (vidi točke 38 i UP53-UP56).
- UP12A Definicija derivativa odnosi se na nefinancijske varijable koje nisu specifične za određenu ugovornu stranu. Ove varijable uključuju indeks gubitaka prouzročenih potresom u određenom području i indeks temperatura u određenom gradu. Nefinancijske varijable specifične za određenu ugovornu stranu uključuju nastanak ili nenastanak vatre koja šteti ili uništava imovinu ugovorne strane. Promjena fer vrijednosti nefinancijske imovine specifična je za vlasnika ako fer vrijednost odražava ne samo promjene tržišnih cijena takve imovine (financijske varijable) nego također i uvjete specifične nefinancijske imovine u posjedu (nefinancijska varijabla). Na primjer, ako jamstvo preostale vrijednosti određenog automobila izlaže jamca riziku od promjene fizičkog stanja tog automobila, promjena navedene preostale vrijednosti specifična je za vlasnika tog automobila.

Troškovi transakcije

- UP13. Troškovi transakcije uključuju naknade i provizije plaćene zastupnicima (uključujući zaposlenike s ulogom zastupnika prodaje), savjetnicima, brokerima i trgovcima, obveze zakonodavnih tijela i komisija za vrijednosne papire, troškove poreza na prijenos iz carine i ostale troškove. Transakcijski troškovi ne uključuju dužničke premije niti diskonte, troškove financiranja niti interne administrativne ili troškove držanja.

Financijska imovina i financijske obveze namijenjene trgovanju

- UP14. Trgovanje obično odražava aktivnu i čestu kupnju i prodaju, a financijski instrumenti namijenjeni trgovanju obično se upotrebljavaju s namjerom ostvarenja prihoda od kratkoročnih promjena cijene ili marže trgovanja.

UP15. Financijske obveze namijenjene trgovanju uključuju:

- a) derivativne obveze koje nisu računovodstveno priznate kao instrumenti zaštite,
- b) obveze isporuke financijske imovine posuđene od strane prodavatelja u kratkom razdoblju (tj. subjekt koji prodaje financijsku imovinu koju je posudio, ali koju još ne posjeduje),
- c) financijske obveze koje su nastale s namjerom reotkupa u bližoj budućnosti (npr. dužnički instrument koji kotira na aktivnom tržištu kojeg izdavatelj može otkupiti u bližoj budućnosti, ovisno o promjenama njegove fer vrijednosti) i
- d) financijske obveze koje su dio portfelja identificiranih financijskih instrumenata kojima se zajednički upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom uzorku kratkoročnog ostvarenja profita.

Činjenica da se obveza upotrebljava za financiranje aktivnosti trgovanja sama po sebi ne čini tu obvezu obvezom namijenjenom trgovanju.

Ulaganja koja se drže do dospijeca

UP16. Subjekt nema pozitivnu namjeru držati do dospijeca ulaganje u financijsku imovinu s fiksnim dospijecom ako:

- a) subjekt namjerava držati financijsku imovinu tijekom neograničenog razdoblja,
- b) subjekt je spreman prodati financijsku imovinu (osim kod nastanka situacije koja se ne ponavlja i koju subjekt nije mogao realno predvidjeti) kao odgovor na promjene tržišnih kamatnih stopa ili rizika, zbog potreba likvidnosti, promjene raspoloživosti i stope povrata alternativnih ulaganja, promjena izvora financiranja i uvjeta ili promjena valutnog rizika, ili
- c) izdavatelj ima pravo podmiriti financijsku imovinu u iznosu značajno nižem od iznosa amortiziranog troška.

UP17. Dužnički instrument s promjenjivom kamatnom stopom može zadovoljavati kriterije ulaganja koje se drži do dospijeca. Vlasnički instrumenti ne mogu biti ulaganja koja se drže do dospijeca jer imaju neograničen vijek trajanja (poput redovnih dionica) ili zbog toga što se iznosi koje imatelj može primiti mogu mijenjati na način koji nije unaprijed određen (poput opcija na dionice, jamstva (warrant) i sličnih prava). Vezano za definiciju ulaganja koja se drže do dospijeca, fiksna ili utvrdiva plaćanja i fiksno dospijec znače da uvjeti ugovora definiraju iznose i datume plaćanja imatelju, poput plaćanja kamate i kapitala. Značajan rizik neplaćanja navedenih obveza ne sprječava klasifikaciju financijske imovine kao imovine koja se drži do dospijeca sve dok su ugovorna plaćanja fiksna ili utvrdiva i dok su zadovoljeni ostali kriteriji takve klasifikacije. Ako uvjeti perpetualnog dužničkog instrumenta omogućavaju plaćanje kamata tijekom neograničenog vremenskog razdoblja, takav se instrument ne može klasificirati kao instrument koji se drži do dospijeca jer datum dospijeca ne postoji.

UP18. Kriteriji klasifikacije ulaganja kao ulaganja koja se drži do dospijeca zadovoljeni su kod financijske imovine koju izdavatelj može opozvati ako imatelj namjerava i u mogućnosti je držati istu do opoziva ili do dospijeca i imatelj nadoknadi u suštinski cijelu knjigovodstvenu vrijednost iste. Opcija kupnje izdavatelja, ako je izvršena, jednostavno

ubrzuva dospjeće imovine. Međutim, ako je financijska imovina podložna opozivu po osnovi koje imatelj ne bi nadoknadio suštinski cijelu knjigovodstvenu vrijednost iste, ta se financijska imovina ne može klasificirati kao ulaganje koje se drži do dospjeća. Subjekt razmatra sve plaćene premije i kapitalizirane troškove transakcije prilikom utvrđivanja hoće li knjigovodstvena vrijednost biti suštinski nadoknađena.

- UP19. Financijska imovina koja se može prodati (tj. imatelj ima pravo zahtijevati od izdavaatelja otplatu ili otkup financijske imovine prije dospjeća) ne može se klasificirati kao ulaganje koje se drži do dospjeća jer plaćanje obilježja prodaje financijske imovine nije u skladu s izražavanjem namjere da se financijska imovina drži do dospjeća.
- UP20. Za većinu financijske imovine mjerenje po fer vrijednosti je prikladnije od mjerenja po amortiziranom trošku. Iznimku predstavljaju ulaganja koja se drže do dospjeća, ali samo ako subjekt ima pozitivnu namjeru i mogućnost držati ulaganje do dospjeća. Ako aktivnosti subjekta navode na sumnju u namjeru i mogućnost subjekta da takva ulaganja drži do dospjeća, točka 9 zabranjuje primjenu iznimke tijekom određenog vremenskog razdoblja.
- UP21. Katastrofalan scenarij čija je vjerojatnost nastanka vrlo mala, poput navale na banku ili slična situacija koja utječe na osiguravatelja, nije nešto što subjekt promatra prilikom odlučivanja ima li pozitivnu namjeru i mogućnost držati ulaganje do dospjeća.
- UP22. Prodaje prije dospjeća mogu zadovoljiti uvjet iz točke 9 (i stoga ne dovesti u pitanje namjeru subjekta da drži ostala ulaganja do dospjeća) ako se odnosi na bilo koje od sljedećeg:
- a) značajno pogoršanje kreditne sposobnosti izdavatelja. Na primjer, prodaja uzrokovana smanjenjem kreditnog rejtinga od strane eksterne rejting agencije neće neophodno dovesti u pitanje namjeru subjekta da drži ostala ulaganja do dospjeća ako to smanjenje dokazuje značajno pogoršanje kreditne sposobnosti izdavatelja procijenjeno na temelju usporedbe s kreditnim rejtingom kod početnog priznavanja. Slično tome, ako subjekt koristi interni rejting za procjenu izloženosti, promjene internog rejtinga mogu pomoći pri identifikaciji izdavatelja kod kojih je došlo do značajnog pogoršanja kreditne sposobnosti, pod uvjetom da pristup koji subjekt primjenjuje za dodjelu kreditnog rejtinga i promjena istih daju dosljednu, pouzdanu i objektivnu mjeru kreditne kvalitete izdavatelja. Ako postoji dokaz o umanjenju vrijednosti financijske imovine (vidi točke 58 i 59), pogoršanje kreditne sposobnosti često se smatra značajnim;
  - b) promjena poreznog zakona koji ukida ili značajno smanjuje status neoporezivosti kamate na ulaganja koja se drže do dospjeća (ali ne promjena poreznog zakona koja mijenja marginalne porezne stope primjenjive na prihod od kamata);
  - c) glavno poslovno spajanje ili značajnija prodaja (poput prodaje određenog segmenta) koja zahtijeva prodaju ili prijenos ulaganja koja se drže do dospjeća kako bi se zadržala postojeća pozicija kamatnog rizika ili politika kreditnog rizika subjekta (iako poslovno spajanje predstavlja događaj kojeg kontrolira subjekt, promjene portfelja ulaganja subjekta kako bi se održala pozicija kamatnog rizika ili politika kreditnog rizika radije se javljaju kao posljedica, a ne kao predviđeni događaji);

- d) promjena zakonskih i regulativnih odredbi značajno mijenja činjenicu o tome što se smatra dopustivim ulaganjem ili maksimalnom razinom određenih vrsta ulaganja, uzrokujući time prodaju ulaganja koja se drže do dospijeaća od strane subjekta;
- e) značajno povećanje industrijskih regulatornih zahtjeva u pogledu kapitala zbog kojeg subjekt treba smanjiti obujam putem prodaje ulaganja koja se drže do dospijeaća;
- f) značajno povećanje pondera rizika vezanih uz ulaganja koja se drže do dospijeaća koji se upotrebljavaju za zakonske potrebe i izračuna rizičnog kapitala.

UP23. Subjekt ne može dokazati mogućnost držanja ulaganja u financijsku imovinu s fiksnim dospijeaćem do njihovog dospijeaća ako:

- a) nema raspoložive financijske izvore za nastavak financiranja ulaganja do dospijeaća, ili
- b) je podložno postojećim zakonskim ili drugim ograničenjima koja mogu ugroziti namjeru subjekta da drži financijsku imovinu do dospijeaća. (Međutim, opcija kupnje izdatelja ne mora neophodno ugrožavati namjeru subjekta da drži financijsku imovinu do dospijeaća (vidi točku UP18.).

UP24. Druge okolnosti osim onih opisanih u točkama UP16-UP23 mogu ukazivati na to da subjekt nema pozitivnu namjeru ili mogućnost držati ulaganja do dospijeaća.

UP25. Subjekt procjenjuje svoju namjeru i mogućnost držanja svojih ulaganja koja se drže do dospijeaća do njihovog dospijeaća, ne samo kod početnog priznavanja te financijske imovine, nego također na kraju svakog idućeg izvještajnog razdoblja.

Zajmovi i potraživanja

UP26. Sva nederivativna financijska imovina s fiksnim ili utvrdivim uvjetima otplate (uključujući imovinu u zajmu, potraživanja iz trgovanja, ulaganja u dužničke instrumente i depozite u bankama) može potencijalno udovoljavati definiciji zajmova i potraživanja. Međutim, financijska imovina koja kotira na aktivnom tržištu (poput dužničkog instrumenta koji kotira na aktivnom tržištu, vidi točku UP71) ne može se klasificirati kao zajam ili potraživanje. Financijska imovina koja ne udovoljava definiciji zajmova i potraživanja može se klasificirati kao ulaganja koja se drže do dospijeaća ako zadovoljavaju uvjete takve klasifikacije (vidi točku 9 i UP16-UP25). Kod početnog priznavanja financijske imovine koja bi inače bila klasificirana kao zajam ili potraživanje, subjekt može definirati istu kao financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, ili kao imovinu raspoloživu za prodaju.

Ugrađeni derivativi (točke 10.-13.)

UP27. Ako u osnovnom ugovoru nije navedeno ili unaprijed utvrđeno dospijeaće i isti predstavlja preostali udio u neto imovini subjekta, onda su ekonomska obilježja i rizici takvog ugovora jednaki onima vlasničkog instrumenta, a ugrađeni derivativ bi trebao sadržavati vlasnička obilježja koja se odnose na isti subjekt koje bi se smatralo usko povezanim. Ako osnovni ugovor nije vlasnički instrument i udovoljava defini-

ciji financijskog instrumenta, tada su njegova ekonomska obilježja i rizici jednaki onima dužničkog instrumenta.

- UP28. Ugrađeni ne-opcijski derivativ (poput ugrađenog terminskog ugovora ili swap ugovora) odvaja se od osnovnog ugovora na temelju njegovih navedenih ili pretpostavljenih osnovnih uvjeta, kako bi isti imao fer vrijednost jednaku nuli kod početnog priznavanja. Ugrađeni derivativ koji se temelji na opciji (poput ugrađene opcije prodaje, kupnje, maksimalne, minimalne ili swap opcije) odvaja se od osnovnog ugovora na temelju navedenih uvjeta opcijskog obilježja. Početna knjigovodstvena vrijednost instrumenta na kojeg se odnosi je iznos preostao nakon odvajanja ugrađenog derivativa.
- UP29. Općenito, višestruki ugrađeni derivativi unutar jednog instrumenta tretiraju se kao jedinstveni složeni ugrađeni derivativ. Međutim, ugrađeni derivativi koji su klasificirani kao kapital i rezerve (vidi MRS 32 - *Financijski instrumenti: objavljivanje i prezentiranje*) računovodstveno se priznaju odvojeno od onih klasificiranih kao imovina ili obveze. Nadalje, ako instrument sadrži više od jednog ugrađenog derivativa i ti se derivativi odnose na različite izloženosti riziku i mogu se odmah odvojiti i biti neovisni jedan od drugome, isti se računovodstveno priznaju odvojeno jedan od drugoga.
- UP30. Ekonomska obilježja i rizici ugrađenog derivativa nisu usko povezani s osnovnim ugovorom (točka 11(a)) u sljedećim primjerima. U tim primjerima, pod pretpostavkom da su zadovoljeni uvjeti iz točke 11(b) i (c), subjekt računovodstveno priznaje ugrađene derivative odvojeno od osnovnog ugovora.
- a) Opcija prodaje ugrađena u instrument na temelju koje imatelj može zahtijevati od izdavatelja reotkup instrumenta za iznos novca ili druge imovine koja se mijenja sukladno promjenama kapitala ili cijene robe ili indeksa, nije usko povezana s osnovnim dužničkim instrumentom;
  - b) Opcija kupnje ugrađena u vlasnički instrument koja izdavatelju omogućava reotkup tog vlasničkog instrumenta po određenoj cijeni, nije usko povezana s vlasničkim instrumentom na kojeg se odnosi sa stajališta imatelja (sa stajališta izdavatelja opcija kupnje je vlasnički instrument, pod uvjetom da zadovoljava uvjete klasifikacije vlasničkih instrumenata prema MRS-u 32, pri čemu ista nije u opsegu ovog Standarda);
  - c) Opcija ili automatska odredba o produženju preostalog roka do dospijeca dužničkog instrumenta nije usko povezana s dužničkim instrumentom na kojeg se odnosi osim ako ne postoji istovremeno usklađenje s približnom trenutnom tržišnom kamatnom stopom u vrijeme produžetka. Ako subjekt isporučuje dužnički instrument, a imatelj tog dužničkog instrumenta izdaje opciju kupnje na taj dužnički instrument trećoj osobi, izdavatelj tretira opciju kupnje kao produljenje roka do dospijeca dužničkog instrumenta, pod uvjetom da se od izdavatelja može zatražiti sudjelovanje u ili organiziranje ponovnog povrata na tržište dužničkog instrumenta kao posljedice izvršenja opcije kupnje;
  - d) Kamata indeksirana uz kapital ili plaćanja kapitala ugrađena u osnovni dužnički instrument ili ugovori o osiguranju (kod kojih je iznos kamate ili kapitala indeksiran uz vrijednost vlasničkih instrumenata) nisu usko povezani s osnovnim instrumentom jer se inherentni rizici osnovnog instrumenta i povezanog derivativa razlikuju od ugrađenih derivativa istog;

- e) Kamata indeksirana uz robu ili plaćanja kapitala ugrađena u osnovni dužnički instrument ili ugovori o osiguranju (kod kojih je iznos kamate ili kapitala indeksiran uz cijenu robe (na primjer zlata)) nisu usko povezani s osnovnim instrumentom jer se inherentni rizici osnovnog instrumenta i ugrađenog derivativa razlikuju;
- f) Obilježje konverzije kapitala ugrađeno u konvertibilan dužnički instrument nije usko povezano s osnovnim dužničkim instrumentom sa stajališta imatelja instrumenta (sa stajališta izdavatelja, opcija konverzije kapitala je vlasnički instrument i isključena je iz opsega ovog Standarda, pod uvjetom da zadovoljava uvjete takve klasifikacije prema MRS-u 32);
- g) Opcije kupnje, prodaje ili prijevremenog podmirenja ugrađene u osnovni dužnički ugovor ili osnovni ugovor o osiguranju, nisu usko povezane s osnovnim ugovorom, osim ako je cijena realizacije opcije na svaki datum realizacije približno jednaka amortiziranom trošku osnovnog dužničkog instrumenta ili knjigovodstvenoj vrijednosti osnovnog ugovora o osiguranju. Sa stajališta izdavatelja konvertibilnog dužničkog instrumenta s ugrađenim obilježjem opcije kupnje ili prodaje, procjena je li opcija kupnje ili prodaje usko povezana s dužničkim ugovorom na kojeg se odnosi, prema MRS-u 32, izvršava se prije odvajanja elementa kapitala;
- h) Kreditni derivativi koji su ugrađeni u osnovni dužnički instrument i dozvoljavaju jednoj strani ("korisniku") prijenos kreditnog rizika od relevantne imovine, koju ta strana može ne posjedovati, drugoj strani ("jamcu"), nisu usko povezani s osnovnim dužničkim instrumentom. Takvi kreditni derivativi dozvoljavaju jamcu da preuzme kreditni rizik povezan s predmetnom imovinom bez da istu direktno posjeduje.

UP31. Primjer hibridnog instrumenta je financijski instrument koji imatelju daje pravo povrata financijskog instrumenta izdavatelju u zamjenu za određeni iznos novca ili druge financijske imovine koji se može mijenjati na temelju promjene indeksa kapitala ili robnog indeksa koji se može smanjivati ili povećavati („instrumenti s pravom povrata”). Osim ako izdavatelj kod početnog priznavanja definira instrumente s pravom povrata kao financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, ugrađeni derivativ (tj. indeksirana otplata kapitala) se treba odvojiti, sukladno točki 11, jer je ugovor, prema točki UP27, dužnički instrument, a indeksirana otplata kapitala nije usko povezana s osnovnim dužničkim instrumentom, sukladno točki UP30(a). Budući da se plaćanje kapitala može povećati i smanjiti, ugrađeni derivativ je ne-opcijski derivativ čija je vrijednost povezana s osnovnom varijablom.

UP32. U slučaju instrumenata s pravom povrata koji se mogu vratiti u bilo koje vrijeme za iznos novca jednak ili proporcionalan udjelu neto vrijednosti imovine subjekta (poput jedinica otvorenog zajedničkog investicijskog fonda ili određenih ulagačkih proizvoda vezanih za udjele), učinak odvajanja ugrađenog derivativa i zasebnog priznavanja svake komponente predstavlja mjerenje složenog instrumenta po cijeni otkupa plativoj na datum izvještaja o financijskom položaju ako je imatelj ostvario svoje pravo na povrat instrumenta izdavatelju.

UP33. U sljedećim primjerima ekonomska obilježja i rizici ugrađenog derivativa usko su povezani s ekonomskim obilježjima i rizicima osnovnog ugovora. U ovim primjerima subjekt ne priznaje ugrađene derivative odvojeno od ugovora na kojeg se odnose.

- a) Ugrađeni derivativ u kojem je osnovna varijabla kamatna stopa ili indeks kamatnih stopa koji može promijeniti iznos kamate koji bi inače bio plaćen ili primljen po kamatonosnom osnovnom dužničkom ugovoru ili osnovnom ugovoru o osiguranju, usko je povezan s ugovorom na koji se odnosi, osim ako složeni instrument može biti podmiren na način kojim imatelj neće suštinski nadoknaditi sva svoja priznata ulaganja ili bi ugrađeni derivativ mogao najmanje udvostručiti imateljevu početnu stopu povrata od osnovnog ugovora i može uzrokovati nastajanje najmanje dvostruko veće stope povrata nego što bi to bio tržišni povrat za ugovor s istim uvjetima kao osnovni ugovor;
- b) Ugrađena najniža ili najviša kamatna stopa dužničkog ugovora ili ugovora o osiguranju usko je povezana s osnovnim ugovorom, pod uvjetom da je najviša kamatna stopa ista ili viša od tržišne kamatne stope, a najniža kamatna stopa ista ili niža od tržišne kamatne stope prilikom izdavanja ugovora i najviša i najniža kamatna stopa nisu upoluzene u odnosu na osnovni ugovor. Slično tome, uvjeti uključeni u ugovor o kupnji ili prodaji imovine (npr. robe) koji formiraju i najvišu i najnižu kamatnu stopu u cijeni koja će se platiti ili primiti za imovinu usko su vezani uz osnovni ugovor ako su najviša i najniža kamatna stopa „bez vrijednosti” na početku i nisu upoluzene;
- c) Ugrađeni valutni derivativ na temelju kojeg nastaje tijekom plaćanja kapitala ili kamate denominiranih u stranoj valuti i koji je ugrađen u osnovni dužnički instrument (npr. obveznica s dvije valute) usko je povezan s osnovnim dužničkim instrumentom. Takav derivativ se ne odvaja od instrumenta na kojeg se odnosi jer MRS 21 - *Učinci promjena tečaja stranih valuta* zahtijeva priznavanje dobitaka i gubitaka od tečajnih razlika od monetarnih stavki u dobit ili gubitak;
- d) Valutni derivativ ugrađen u osnovni ugovor, a koji je ugovor o osiguranju, ili nije financijski instrument (poput ugovora o kupnji ili prodaji nefinancijske imovine gdje je cijena denominirana u stranoj valuti) usko je povezan s osnovnim ugovorom, pod uvjetom da nije upoluzena, da ne sadrži obilježja opcije i da zahtijeva plaćanja denominirana u jednoj od sljedećih valuta:
- i. funkcionalnoj valuti bilo koje od značajnih ugovornih strana,
  - ii. valuti u kojoj je obično denominirana cijena predmetnih dobara ili usluga stečenih ili isporučenih komercijalnim transakcijama diljem svijeta (poput američkog dolara za transakcije krutim gorivima), ili
  - iii. valuti koja se obično upotrebljava u ugovorima o kupnji ili prodaji nefinancijskih sredstava u ekonomskom okruženju u kojem transakcija nastaje (npr. relativno stabilna i likvidna valuta koja se obično upotrebljava u lokalnim poslovnim transakcijama ili vanjskoj trgovini);
- e) Ugrađena opcija prijevremenog podmirenja po osnovi skidanja „isključivo kamate” ili „isključivo kapitala” usko je povezana s osnovnim ugovorom, pod uvjetom da je osnovni ugovor (i) početno nastao od razdvajanja prava na primitak ugovornih novčanih tokova od financijskog instrumenta koji, unutar sebe i samostalno, nije sadržavao ugrađeni derivativ, i (ii) ne sadrži nijedan od uvjeta koji ne postoje unutar originalnog osnovnog dužničkog ugovora;

- f) Derivativ ugrađen u osnovni ugovor o najmu usko je povezan s osnovnim ugovorom ako ugrađeni derivativ predstavlja (i) indeks povezan s inflacijom, poput indeksa otplate najma povezanog s indeksom potrošačkih cijena (pod uvjetom da najam nije upolužen i da se indeks odnosi na inflaciju unutar vlastitog okruženja subjekta), (ii) potencijalne najamnine po osnovi povezane prodaje ili (iii) potencijalne najamnine po osnovi promjenjivih kamatnih stopa;
- g) Obilježje povezano s udjelima ugrađeno u osnovni financijski instrument ili osnovni ugovor o osiguranju usko je povezano s osnovnim instrumentom ili osnovnim ugovorom ako se plaćanja udjela mjere po trenutnim vrijednostima tog udjela koja odražava fer vrijednosti imovine fonda. Obilježje povezano s udjelom predstavlja uvjet ugovora koji zahtijeva plaćanja denominirana u udjelima internog ili vanjskog investicijskog fonda;
- h) Derivativ ugrađen u ugovor o osiguranju usko je povezan s osnovnim ugovorom o osiguranju ako su ugrađeni derivativ i osnovni ugovor o osiguranju toliko ovisni jedan o drugom da subjekt ne može mjeriti ugrađeni derivativ odvojeno (tj. bez razmatranja osnovnog ugovora).

Priznavanje i prestanak priznavanja (točke 14.-42.)

Početo priznavanje (točka 14.)

UP34. Kao posljedica zahtjeva iz točke 14, subjekt priznaje sva svoja derivativna ugovorna prava i obveze u izvještaju o financijskom položaju kao imovinu, odnosno obveze, osim onih derivativa koji sprječavaju definiranje prijenosa financijske imovine kao prodaje (vidi točku UP49). Ako prijenos financijske imovine ne udovoljava zahtjevima prestanka priznavanja, primatelj prijenosa ne priznaje prenesenu imovinu kao svoju imovinu (vidi točku UP50).

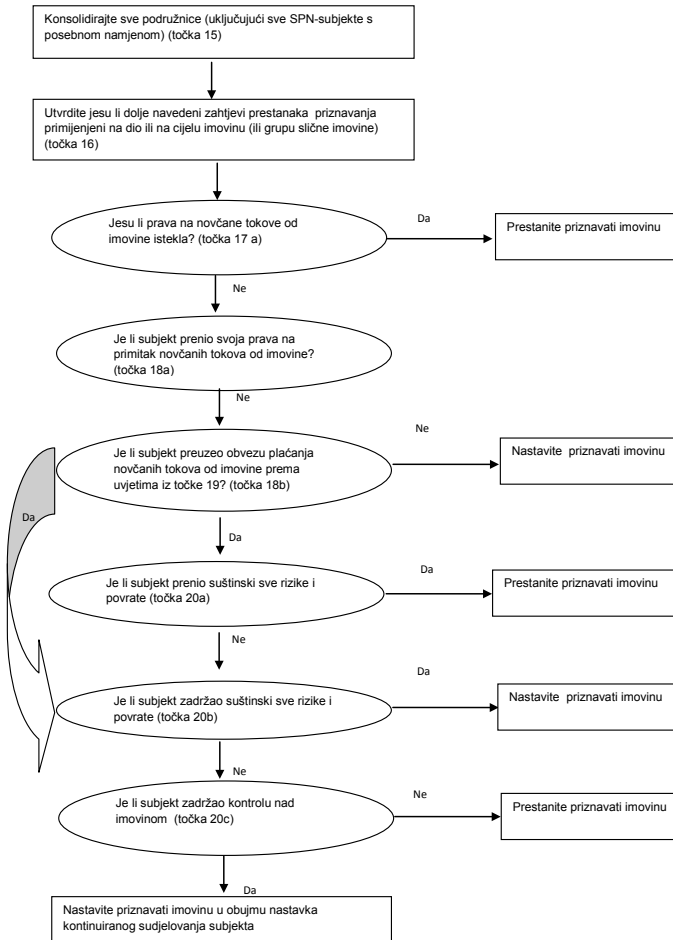
UP35. U nastavku su navedeni primjeri primjene točke 14:

- a) bezuvjetna potraživanja i obveze priznaju se kao imovina ili obveze ako subjekt postane jedna od ugovornih strana i na temelju toga ima zakonsko pravo primitka ili zakonsku obvezu isplate novca;
- b) imovina koja će biti stečena i obveze koje će nastati kao posljedica čvrste ugovorne obveze kupnje ili prodaje dobara ili usluga koje se inače ne priznaju dok barem jedna ugovorna strana nije izvršila svoja ugovorna prava. Na primjer, subjekt koji primi čvrsti nalog za plaćanje obično ne priznaje imovinu (i subjekt koji isporučuje nalog ne priznaje obvezu) u vrijeme nastanka ugovorne obveze nego, naprotiv, odgađa priznavanje do isporuke, izdavanja ili davanja naručenih dobara ili usluga. Ako je čvrsta ugovorna obveza kupnje ili prodaje nefinancijskih sredstava unutar opsega točaka 5-7 ovog Standarda, njezina neto fer vrijednosti priznaje se kao imovina ili obveza na datum nastanka ugovorne obveze (vidi (c) dolje). Nadalje, ako je prethodno nepriznata preuzeta čvrsta obveza definirana kao zaštićena stavka unutar zaštite fer vrijednosti, svaka promjena neto fer vrijednosti povezana sa zaštićenim rizikom priznaje se kao imovina ili obveza nakon nastanka zaštite (vidi točke 93 i 94).

- c) terminski ugovor koji je reguliran ovim Standardom (vidi točke 2-7) priznaje se kao imovina ili obveza na datum nastanka ugovorne obveze, a ne na datum kada će se namira izvršiti. Ako subjekt postane jedna od ugovornih strana unutar terminskog ugovora, fer vrijednosti prava i obveze obično su jednake, tako da je neto fer vrijednost terminskog ugovora jednaka nuli. Ako neto fer vrijednost prava i obveze nije jednaka nuli, ugovor se priznaje kao imovina ili obveza;
- d) ugovori o opciji regulirani ovim Standardom (vidi točke 2-7) priznaju se kao imovina ili obveze ako imatelj ili izdavatelj postane jedna od ugovornih strana;
- e) planirane buduće transakcije, bez obzira na njihovu izvjesnost, nisu imovina ni obveze jer subjekt nije postao ugovorna strana.

Prestanak priznavanja financijske imovine (točke 15.-37.)

UP36. U nastavku je naveden grafički prikaz procjene da li se i u kojem obujmu određena financijska imovina prestaje priznavati.

Sporazumi prema kojima subjekt zadržava ugovorna prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine, ali preuzima ugovornu obvezu isplate novčanih tokova jednom ili više primatelja (točka 18(b))

UP37. Situacija opisana u točki 18(b) (kada subjekt zadržava ugovorna prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine, ali preuzima ugovornu obvezu plaćanja novčanih tokova jednom ili više primatelja) nastaje, na primjer, ako je subjekt, subjekt za posebne namjene ili fond i ulagačima izdaje udjele u zaradi od osnovne financijske imovine koju posjeduje te pruža servisiranje te financijske imovine. U tom slučaju, financijska imovina udovoljava zahtjevima prestanka priznavanja ako su uvjeti iz točke 19 i 20 zadovoljeni.

UP38. Kod primjene točke 19 subjekt može, na primjer, biti kreator financijske imovine, ili to može biti grupa u koju je uključen konsolidirani subjekt za posebne namjene koji je stekao financijsku imovinu i prenosi novčane tokove nepovezanim trećim ulagačima.

Procjena prijenosa rizika i povrata od vlasništva (točka 20.)

UP39. Primjeri kada je subjekt prenio suštinski sve rizike i povrate vlasništva su:

- a) bezuvjetna prodaja financijske imovine,
- b) prodaja financijske imovine zajedno s opcijom reotkupa iste po njezinoj fer vrijednosti u vrijeme reotkupa, i
- c) prodaja financijske imovine zajedno s opcijom kupnje ili prodaje koja je duboko bez vrijednosti (npr. opcija koja je „bez vrijednosti” u tolikoj mjeri da vrlo vjerojatno neće dobiti na vrijednosti prije isteka).

UP40. Primjeri kada je subjekt zadržao uglavnom sve rizike i povrate od vlasništva:

- a) transakcija prodaje i reotkupa u kojoj je cijena reotkupa fiksna ili predstavlja cijenu prodaje i povrat posuđivača,
- b) sporazum o posudbi vrijednosnica,
- c) prodaja financijske imovine zajedno s ukupnim povratom swapa kojim se izloženost tržišnom riziku prenosi natrag na subjekt,
- d) prodaja financijske imovine zajedno s opcijom prodaje ili kupnje koja ima visoku vrijednost (tj. opcijom čija je vrijednost toliko velika da je nevjerojatno da će ostati bez vrijednosti prije isteka), i
- e) prodaja kratkoročnih potraživanja kojima subjekt primatelju prijenosa jamči naknadu svih kreditnih gubitaka koji mogu nastati.

UP41. Ako subjekt utvrdi da je, kao posljedica prijenosa, prenio suštinski sve rizike i povrate vlasništva prenesene imovine, subjekt ne priznaje prenesenu imovinu ponovno u budućem razdoblju, osim ako novom transakcijom ponovno ne otkupi prenesenu imovinu.

Procjena prijenosa kontrole

UP42. Subjekt nije zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom ako primatelj prijenosa ima praktičnu mogućnost prodati prenesenu imovinu. Subjekt je zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom ako primatelj prijenosa nema praktičnu mogućnost

prodati prenesenu imovinu. Primatelj prijenosa ima praktičnu mogućnost prodati prenesenu imovinu ako se istom trguje na aktivnom tržištu jer primatelj prijenosa može ponovno otkupiti prenesenu imovinu na tržištu ako zatreba vratiti istu subjektu. Na primjer, primatelj prijenosa može imati praktičnu mogućnost prodati prenesenu imovinu ako je ista podložna opciji koja subjektu omogućava reotkup te imovine, a prenesena imovina je primatelju prijenosa direktno dostupna na tržištu ako se opcija izvrši. Primatelj prijenosa nema praktičnu mogućnost prodati prenesenu imovinu ako subjekt zadržava takvu opciju i primatelj prijenosa ne može neposredno steći prenesenu imovinu na tržištu ako subjekt izvrši svoju opciju.

UP43. Primatelj prijenosa ima praktičnu mogućnost prodati prenesenu imovinu samo ako može prodati prenesenu imovinu u cijelosti nepovezаноj trećој osobi i može jednostrano izvršiti tu mogućnost bez dodatnog ograničavanja prijenosa. Osnovno je pitanje što primatelj prijenosa može napraviti u praksi, a ne koja ugovorna prava primatelj prijenosa ima vezano za ono što može napraviti s prenesenom imovinom ili koje ugovorne zabrane postoje. Posebno:

- a) ugovorno pravo prodaje prenesene imovine ima mali praktični učinak ako ne postoji tržište za prenesenu imovinu; i
- b) mogućnost prodaje prenesene imovine ima mali praktični učinak ako ta prodaja ne može biti slobodno izvršena. Zbog toga:
  - i. mogućnost primatelja prijenosa da proda prenesenu imovinu mora biti neovisna od aktivnosti drugih (tj. mora postojati mogućnost jednostranog izvršenja), i
  - ii. primatelj prijenosa mora biti u mogućnosti prodati prenesenu imovinu bez potrebe dodavanja ograničavajućih uvjeta ili „ograda” na prijenos (npr. uvjeti o načinu servisiranja kreditne imovine ili opcija koja primatelju prijenosa daje pravo reotkupa imovine).

UP44. Činjenica da primatelj prijenosa vjerojatno neće prodati prenesenu imovinu ne znači sama po sebi da je izdavatelj zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom. Međutim, ako opcija prodaje ili jamstvo sprječava primatelja prijenosa da proda prenesenu imovinu, znači da je izdavatelj zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom. Na primjer, ako je opcija prodaje ili jamstvo dovoljno vrijedno da sprječava primatelja prijenosa da proda prenesenu imovinu, jer primatelj prijenosa inače ne bi prodao prenesenu imovinu trećој osobi bez dodavanja slične opcije ili drugih restriktivnih uvjeta. Naprotiv, primatelj prijenosa držao bi prenesenu imovinu u posjedu kako bi primio plaćanja na temelju jamstva ili opcije prodaje. U ovim okolnostima izdavatelj je zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom.

Prijenosi koji udovoljavaju zahtjevima prestanka priznavanja

UP45. Subjekt može zadržati pravo na dio iznosa kamata od prenesene imovine kao kompenzaciju za servisiranje te imovine. Dio iznosa kamata kojeg bi se subjekt odrekao po završetku ili prijenosu ugovora o servisiranju raspoređuje se na servisiranu imovinu ili servisiranu obvezu. Dio iznosa kamata kojeg se subjekt ne bi odrekao su potraživanja za „skidanja kamatne stope”. U svrhu primjene točke 27., fer vrijednosti servisirane imovine i potraživanja za „skidanja kamatne stope” primjenjuju se

za raspored knjigovodstvene vrijednosti potraživanja između dijela imovine koja se prestaje priznavati i dijela imovine koja se nastavlja priznavati. Ako naknada servisiranja nije određena ili se ne očekuje da će naknada koja treba biti primljena adekvatno nadoknaditi usluge servisiranja od strane subjekta, obveza za ugovornu obvezu servisiranja priznaje se po fer vrijednosti.

UP46. Prilikom procjene fer vrijednosti dijela koji se nastavlja priznavati i dijela koji se prestaje priznavati, u svrhu primjene točke 27., subjekt uz zahtjeve iz točke 28. primjenjuje zahtjeve mjerenja po fer vrijednosti propisane točkama 48., 49. i UP69.-UP82.

Prijenosi koji ne udovoljavaju zahtjevima prestanka priznavanja

UP47. U nastavku je navedena primjena principa iz točke 29. Ako jamstvo koje je subjekt dao vezano za gubitke zbog nepodmirenja obveza od prenesene imovine sprječava prestanak priznavanja prenesene imovine jer je subjekt zadržao suštinski sve rizike i povrate vlasništva nad prenesenom imovinom, ista se nastavlja priznavati u cijelosti, a primljena naknada priznaje se kao obveza.

Nastavak kontinuiranog sudjelovanja u prenesenoj imovini

UP48. U nastavku su navedeni primjeri mjerenja prenesene imovine i povezane obveze prema točki 30.

Sva imovina

- a) Ako jamstvo koje subjekt daje vezano za gubitke od nepodmirenja obveza povezanih s prenesenom imovinom sprječava prestanak priznavanja prenesene imovine u obujmu u kojem subjekt nastavlja kontinuirano sudjelovati u istoj, prenesena se imovina na datum prijenosa mjeri po (i) knjigovodstvenoj vrijednosti imovine ili (ii) maksimalnom iznosu naknade primljene tijekom prijenosa za koju se od subjekta može zatražiti otplata ("iznos jamstva"), ovisno o tome koji je iznos manji. Povezana obveza početno se mjeri po iznosu jamstva uvećanom za fer vrijednost jamstva (što, naravno, predstavlja naknadu primljenu za jamstvo). Početna fer vrijednost jamstva se zatim priznaje u dobit ili gubitak na osnovi udjela vremena (vidi MRS 18), a knjigovodstvena vrijednost imovine umanjuje se za gubitke od umanjenja vrijednosti.

Imovina koja se vodi po amortiziranom trošku

- b) Ako obveza iz opcije prodaje koju je izdao subjekt ili pravo iz opcije kupnje koje subjekt drži sprječava prestanak priznavanja prenesene imovine i subjekt mjeri prenesenu imovinu po amortiziranom trošku, povezana obveza mjeri se po svom trošku stjecanja (tj. primljenoj naknadi) ispravljenom za amortizaciju razlike između troška stjecanja i amortiziranog troška prenesene imovine na datum isteka opcije. Na primjer, pretpostavimo da amortizirani trošak i knjigovodstvena vrijednost imovine na datum prijenosa iznosi 98 novčanih jedinica i da primljena naknada iznosi 95 novčanih jedinica. Amortizirani trošak imovine

na datum izvršenja opcije bit će 100 novčanih jedinica. Početni knjigovodstvena vrijednost povezane obveze je 95 novčanih jedinica i razlika između 95 i 100 novčanih jedinica priznaje se u dobit ili gubitak primjenom metode efektivne kamatne stope. Ako je opcija izvršena, sva razlika između knjigovodstvene vrijednosti povezane obveze i cijene izvršenja priznaje se u dobit ili gubitak.

Imovina koja se mjeri po fer vrijednosti

- c) Ako pravo iz opcije kupnje koju je subjekt zadržao sprječava prestanak priznavanja prenesene imovine i subjekt mjeri prenesenu imovinu po fer vrijednosti, imovina se nastavlja priznavati po fer vrijednosti. Povezana obveza mjeri se (i) po cijeni izvršenja opcije umanjenoj za vremensku vrijednost opcije ako opcija ima vrijednost ili je u vrijednosti, ili (ii) po fer vrijednosti prenesene imovine umanjenoj za vremensku vrijednost opcije ako je opcija „bezvrijedna”. Usklađivanje s mjerenjem povezane obveze osigurava da neto knjigovodstvena vrijednost imovine i povezane obveze bude fer vrijednost prava iz opcije kupnje. Na primjer, ako je fer vrijednost relevantne imovine 80 novčanih jedinica, cijena izvršenja opcije je 95 novčanih jedinica i vremenska vrijednost opcije je 5 novčanih jedinica, knjigovodstvena vrijednost povezane obveze je 75 novčanih jedinica (80 novčanih jedinica - 5 novčanih jedinica), a knjigovodstvena vrijednost prenesene imovine je 80 novčanih jedinica (tj. njezina fer vrijednost).
- d) Ako opcija prodaje koju je izdao subjekt sprječava prestanak priznavanja prenesene imovine i subjekt mjeri prenesenu imovinu po fer vrijednosti, povezana obveza mjeri se po cijeni izvršenja opcije uvećanoj za vremensku vrijednost opcije. Mjerenje imovine po fer vrijednosti ograničeno je na iznos fer vrijednosti ili cijene izvršenja opcije, ovisno o tome koji je iznos manji, jer subjekt nema pravo na povećanje fer vrijednosti prenesene imovine iznad cijene izvršenja opcije. Ovim se osigurava da neto knjigovodstvena vrijednost imovine i povezane obveze bude fer vrijednost obveze iz opcije kupnje. Na primjer, ako je fer vrijednost predmetne imovine 120 novčanih jedinica, cijena izvršenja opcije je 100 novčanih jedinica i vremenska vrijednost opcije je 5 novčanih jedinica, knjigovodstvena vrijednost povezane obveze je 105 novčanih jedinica (100 novčanih jedinica + 5 novčanih jedinica), a knjigovodstvena vrijednost imovine je 100 novčanih jedinica (u ovom slučaju cijena izvršenja opcije).
- e) Ako poveznica, u obliku kupljene opcije kupnje i izdane opcije prodaje, sprječava prestanak priznavanja prenesene imovine i subjekt mjeri imovinu po fer vrijednosti, imovina se nastavlja mjeriti po fer vrijednosti. Povezana obveza mjeri se po (i) zbroju cijene izvršenja opcije kupnje i fer vrijednosti opcije prodaje umanjenoj za vremensku vrijednost opcije kupnje ako opcija kupnje „ima vrijednost” ili je u vrijednosti, ili (ii) zbroju fer vrijednosti imovine i fer vrijednosti opcije prodaje umanjenoj za vremensku vrijednost opcije prodaje ako je opcija prodaje „bezvrijedna”. Usklađenje s povezanom obvezom osigurava da neto knjigovodstvena vrijednost imovine i povezane obveze bude fer vrijednost opcija koje subjekt posjeduje ili ih je izdao. Na primjer, pretpostavimo da subjekt prenosi financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti i istovremeno kupuje opciju kupnje s cijenom izvršenja od 120 novčanih jedinica i izdaje opciju prodaje s cijenom

izvršenja od 80 novčanih jedinica. Pretpostavimo također da je fer vrijednost imovine na datum prijenosa 100 novčanih jedinica. Vremenska vrijednost opcije kupnje i prodaje je 1, odnosno 5 novčanih jedinica. U tom slučaju, subjekt priznaje imovinu od 100 novčanih jedinica (fer vrijednost imovine) i obvezu od 96 novčanih jedinica [(100 novčanih jedinica + 1 novčana jedinica) - 5 novčanih jedinica]. Ovim nastaje neto knjigovodstvena vrijednost od 4 novčane jedinice, što predstavlja fer vrijednost opcija koje subjekt posjeduje i izdaje.

Svi prijenosi

UP49. Kod prijenosa financijske imovine koji ne udovoljava zahtjevima prestanka priznavanja, ugovorna prava ili obveze prenositelja vezano za prijenos ne priznaju se odvojeno kao derivativi ako bi priznavanje derivativa i bilo koje prenesene imovine ili obveze koja proizlazi iz prijenosa rezultiralo dvostrukim priznavanjem istih prava ili obveza. Na primjer, opcija kupnje koju je prenositelj zadržao može spriječiti priznavanje prijenosa financijske imovine kao prodaje. U tom slučaju, opcija kupnje ne priznaje se odvojeno kao derivativna imovina.

UP50. Kod prijenosa financijske imovine koja ne udovoljava zahtjevima prestanka priznavanja, primatelj prijenosa ne priznaje prenesenu imovinu kao svoju imovinu. Primatelj prijenosa prestaje priznavati novac ili drugu plaćenu naknadu i priznaje obvezu prenositelja. Ako prenositelj posjeduje i pravo i obvezu ponovnog stjecanja kontrole nad cjelokupnom prenesenom imovinom za fiksni iznos (kao kod ugovora o reotkupu), primatelj prijenosa može tretirati svoje potraživanje kao zajam ili kao potraživanje.

Primjeri

UP51. U nastavku su navedeni primjeri primjene principa prestanka priznavanja kojeg propisuje ovaj Standard.

- a) *Ugovori o reotkupu i zajam vrijednosnica.* Ako je financijska imovina prodana temeljem ugovora o reotkupu po fiksnoj cijeni ili po cijeni prodaje uvećanoj za iznos povrata posuditelja ili ako je dana u zajam temeljem ugovora o povratu iste prenositelju, ta se imovina ne prestaje priznavati jer prenositelj zadržava suštinski sve rizike i povrate vlasništva. Ako primatelj prijenosa dobije pravo prodati ili založiti takvu imovinu, prenositelj reklasificira imovinu u svojoj izvještaju o financijskom položaju, na primjer, kao imovinu danu u zajam ili ponovno stečeno potraživanje.
- b) *Ugovori o reotkupu i zajam vrijednosnica - imovina koja je suštinski ista.* Ako je financijska imovina prodana temeljem ugovora o reotkupu iste ili suštinski iste imovine po fiksnoj cijeni ili po cijeni prodaje uvećanoj za iznos povrata posuditelja ili ako je financijska imovina u posudbi ili posuđena prema ugovoru koji zahtijeva vraćanje iste ili uglavnom iste imovine prenositelju, ista se ne prestaje priznavati jer prenositelj zadržava suštinski sve rizike i povrate vlasništva.
- c) *Ugovori o reotkupu i zajam vrijednosnica - pravo zamjene.* Ako ugovor o reotkupu s fiksnom cijenom reotkupa ili cijenom jednakoj cijeni prodaje uvećanoj za iznos povrata posuditelja, ili slična transakcija posudbe vrijednosnica,

primatelju prijenosa daje pravo zamjene imovine koja je slična ili jednaka fer vrijednosti prenesene imovine na datum reotkupa, imovina prodana ili ponuđena temeljem transakcije reotkupa ili posudbe vrijednosnica ne prestaje se priznavati jer prenositelj zadržava suštinski sve rizike i povrate vlasništva.

- d) *Pravo prvog odbijanja reotkupa po fer vrijednosti.* Ako subjekt prodaje financijsku imovinu i zadržava samo pravo prvog odbijanja reotkupa prenesene imovine po fer vrijednosti i ako primatelj prijenosa naknadno proda imovinu, subjekt prestaje priznavati takvu imovinu jer je prenio suštinski sve rizike povrata vlasništva.
- e) *Transakcije pranja prodaje.* Reotkup financijske imovine kratko nakon njezinog prodavanja ponekad se smatra pranjem prodaje („wash sale“). Takav reotkup ne sprječava prestanak priznavanja pod uvjetom da originalna transakcija zadovoljava uvjete prestanka priznavanja. Međutim, ako je ugovor o prodaji financijske imovine sklopljen istovremeno kad i ugovor o kupnji iste imovine po fiksnoj cijeni ili cijeni prodaje uvećanoj za iznos povrata posuditelja, imovina se ne prestaje priznavati.
- f) *Opcije prodaje i opcije kupnje koje imaju značajnu vrijednost.* Ako prenesena financijska imovina može biti opozvana od strane prenositelja i opcija kupnje ima veliku vrijednost, prijenos ne udovoljava zahtjevima prestanka priznavanja jer je prenositelj zadržao uglavnom sve rizike i povrate vlasništva. Slično tome, ako financijska imovina ne može biti vraćena od strane primatelja prijenosa i opcija prodaje ima veliku vrijednost, prijenos ne udovoljava zahtjevima prestanka priznavanja jer je prenositelj zadržao suštinski sve rizike i povrate vlasništva.
- g) *Opcije prodaje i opcije kupnje koje su značajno bez vrijednosti.* Financijska imovina koja je prenesena isključivo temeljem opcije prodaje koja je značajno bez vrijednosti i u posjedu primatelja prijenosa koja nema vrijednost ili opcije kupnje prenositelja koja je značajno bez vrijednosti prestaje se priznavati. To je stoga što je prenositelj prenio suštinski sve rizike i povrate vlasništva.
- h) *Odmah raspoloživa imovina, podložna opciji kupnje koja nema značajnu vrijednost niti je značajno bez vrijednosti.* Ako subjekt posjeduje opciju kupnje imovine koja je odmah raspoloživa na tržištu i opcija nema značajnu vrijednost niti je značajno bez vrijednosti, imovina se prestaje priznavati. To je stoga što subjekt (i) nije ni zadržao ni prenio suštinski sve rizike i povrate vlasništva i (ii) nije zadržao kontrolu. Međutim, ako imovina nije direktno dostupna na tržištu, prestanak priznavanja nije dozvoljen u obujmu iznosa imovine koji je podložan opciji kupnje jer je subjekt zadržao kontrolu nad imovinom.
- i) *Imovina koja nije odmah raspoloživa, podložna opciji prodaje koju je izdao subjekt koja nema značajnu vrijednost niti je značajno bez vrijednosti.* Ako subjekt prenese financijsku imovinu koja nije direktno dostupna na tržištu i izda opciju prodaje koja nema značajnu vrijednost, subjekt zbog izdane opcije prodaje ne zadržava niti prenosi suštinski sve rizike i povrate vlasništva. Subjekt zadržava kontrolu nad imovinom ako je vrijednost opcije prodaje dovoljna kako bi spriječila primatelja prijenosa da proda imovinu, pri čemu se imovina nastavlja priznavati u obujmu u kojem prenositelj nastavlja kontinuirano sudjelovati u istoj (vidi točku UP44). Subjekt prenosi kontrolu nad imovinom ako vrijednost

opcije prodaje nije dovoljna kako bi spriječila primatelja prijenosa da proda imovinu, pri čemu se imovina prestaje priznavati.

- j) *Imovina podložna fer vrijednosti opcije prodaje ili kupnje ili terminskog ugovora o reotkupu.* Prijenos financijske imovine podložne isključivo opciji prodaje ili kupnje ili terminskog ugovora o reotkupu čija je cijena izvršenja ili reotkupa jednaka fer vrijednosti financijske imovine u vrijeme reotkupa rezultira prestankom priznavanja imovine jer su preneseni suštinski svi rizici i povrati vlasništva.
- k) *Opcije kupnje ili prodaje podmirene novcem.* Subjekt procjenjuje prienos financijske imovine podložan opciji kupnje ili prodaje ili terminskog ugovora o reotkupu koji će biti podmiren u neto iznosu novca kako bi utvrdio je li zadržao ili prenio suštinski sve rizike i povrate vlasništva. Ako subjekt nije zadržao suštinski sve rizike i povrate vlasništva nad prenesenom imovinom, subjekt utvrđuje je li zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom. Činjenica da je opcija prodaje ili kupnje ili terminski ugovor o reotkupu podmiren u neto iznosu novca ne znači neminovno da je subjekt prenio kontrolu nad imovinom (vidi točke UP44 i (g), (h) i (i) gore).
- l) *Uklanjanje računске klauzule.* Uklanjanje računске klauzule predstavlja bezuvjetan reotkup opcije koja subjektu daje pravo ponovno zahtijevati prenesenu imovinu, sukladno određenim ograničenjima. Pod uvjetom da na temelju takve opcije subjekt ne zadržava niti prenosi suštinski sve rizike i povrate vlasništva, ista sprječava prestanak priznavanja isključivo u obujmu iznosa koji je podložan reotkupu (pod pretpostavkom da primatelj prijenosa ne može prodati imovinu). Na primjer, ako knjigovodstvena vrijednost i dobici od prijenosa imovine u zajmu iznose 100.000 novčanih jedinica i svaki pojedinačni zajam može biti otkupljen, ali ukupni iznos zajmova koji mogu biti otkupljeni ne može prijeći 10.000 novčanih jedinica, 90.000 novčanih jedinica zajmova udovoljavalo bi zahtjevima prestanka priznavanja.
- m) *Opcija kupnje „čišćenja” („Clean-up calls“).* Subjekt, (koji može biti prenositelj), koji servisira prenesenu imovinu može posjedovati opciju kupnje čišćenja za kupnju preostale prenesene imovine ako se iznos nepodmirene imovine smanji do određene razine na kojoj trošak servisiranja takve imovine postaje teret u usporedbi s koristi od servisiranja. Uz uvjet da takva opcija kupnje čišćenja ne rezultira zadržavanjem ni prijenosom suštinski svih rizika i povrata vlasništva od strane subjekta i da primatelj prijenosa ne može prodati imovinu, ista sprječava prestanak priznavanja isključivo u obujmu iznosa imovine koji je podložan opciji kupnje.
- n) *Subordinirani zadržani udio i kreditna jamstva.* Subjekt može primatelju prijenosa omogućiti kreditna poboljšanja subordiniranjem nekih ili svih udjela zadržanih u prenesenoj imovini. Alternativno, subjekt može istima omogućiti kreditna poboljšanja u obliku kreditnog jamstva koje može biti neograničeno ili ograničeno na određeni iznos. Ako subjekt zadrži suštinski sve rizike i povrate vlasništva nad prenesenom imovinom, ista se nastavlja priznavati u cijelosti. Ako subjekt zadrži neke, ali ne suštinski sve rizike i povrate vlasništva i zadržao je kontrolu, prestanak priznavanja spriječen je u obujmu iznosa novca ili druge imovine za koju od subjekta može biti zatraženo podmirenje.

- o) *Swap ukupnih povrata.* Subjekt može prodati financijsku imovinu primatelju prijenosa i ući u swap ukupnih povrata s primateljem prijenosa pri čemu se svi novčani tokovi od plaćanja kamata od predmetne imovine vraćaju subjektu u zamjenu za plaćanje fiksne ili promjenjive kamate i sva povećanja ili smanjenja fer vrijednosti predmetne imovine apsorbira subjekt. U tom slučaju, zabranjeno je prestati priznavati svu imovinu.
- p) *Kamatni swap.* Subjekt može primatelju prenijeti financijsku imovinu s fiksnom kamatnom stopom i ući u kamatni swap s primateljem kako bi primio fiksnu kamatnu stopu i platio promjenjivu kamatnu stopu na temelju potencijalnog iznosa koji je jednak iznosu kapitala prenesene financijske imovine. Kamatni swap ne sprječava prestanak priznavanja prenesene imovine pod uvjetom da plaćanja kamatnog swapa ne ovise o plaćanjima vezanim za prenesenu imovinu.
- q) *Amortizacija kamatnog swapa.* Subjekt može primatelju prenijeti financijsku imovinu s fiksnom kamatnom stopom otplativom tijekom određenog vremena i ući u amortizaciju i kamatni swap s primateljem prijenosa kako bi dobio fiksnu kamatnu stopu i platio promjenjivu kamatnu stopu na temelju nominalnog iznosa. Ako se nominalni iznos swapa amortizira na način koji je jednak iznosu kapitala prenesene financijske imovine koja je u određenom razdoblju nepodmirena, swap bi obično rezultirao zadržavanjem većine rizika prijevremenog podmirenja od strane subjekta, pri čemu subjekt ili nastavlja priznavati svu prenesenu imovinu ili nastavlja priznavati prenesenu imovinu u obujmu u kojem nastavlja kontinuirano sudjelovati u istoj. Suprotno tome, ako amortizacija nominalnog iznosa kamatnog swapa nije vezana uz iznos kapitala prenesene imovine koji nije podmiren, takav swap ne bi rezultirao zadržavanjem rizika prijevremenog podmirenja imovine od strane subjekta. Isti, dakle, ne bi sprječavao prestanak priznavanja prenesene imovine pod uvjetom da plaćanja swapa ne ovise o plaćanju kamate vezano za prenesenu imovinu i da swap ne rezultira zadržavanjem bilo kakvih drugih značajnih rizika i povrata vlasništva nad prenesenom imovinom od strane subjekta.

UP52. U ovoj je točki prikazana primjena pristupa nastavka kontinuiranog sudjelovanja u slučaju nastavljenog kontinuiranog sudjelovanja subjekta u dijelu financijske imovine.

Pretpostavimo da subjekt ima portfelj zajmova koji se mogu prijevremeno podmiriti, čija kuponska i efektivna kamatna stopa iznosi 10% i čiji iznos kapitala i amortiziranog troška iznosi 10.000 novčanih jedinica. Subjekt ulazi u transakciju u kojoj u zamjenu za plaćanje 9.115 novčanih jedinica primatelj prijenosa dobiva pravo na 9.000 novčanih jedinica od svake naplate kapitala i povezane kamate od 9,5%. Subjekt zadržava pravo na 1.000 novčanih jedinica od svake naplate kapitala i povezanu kamatu od 10% te višak marže od 0,5% na preostalim 9.000 novčanih jedinica kapitala. Iznosi od naplate zajmova koji se mogu prijevremeno podmiriti raspoređuju se proporcionalno između subjekta i primatelja prijenosa u omjeru 1 : 9, a sva nepodmirena obveza oduzimaju se od 1.000 novčanih jedinica kamate subjekta do isteka kamata. Fer vrijednost zajmova na datum transakcije je 10.100 novčanih jedinica, a procijenjena fer vrijednost viška marže od 0,5% je 40 novčanih jedinica.

Subjekt utvrđuje da je neke značajne rizike i povrate vlasništva prenio (na primjer, značajan rizik prijevremenog podmirenja), ali je također neke značajne rizike i povrate vlasništva zadržao (zbog subordiniranog zadržanog udjela) te je zadržao kontrolu. Subjekt, stoga, primjenjuje pristup nastavka kontinuiranog sudjelovanja u imovini.

Kako bi primijenio ovaj Standard, subjekt analizira transakciju kao (a) zadržavanje potpuno proporcionalnog zadržanog udjela od 1.000 novčanih jedinica i (b) subordiniranog tog zadržanog udjela u svrhu kreditnog poboljšanja primatelju prijenosa vezano za gubitke od zajma.

Subjekt izračunava da 9.090 novčanih jedinica (90% x 10.100 novčanih jedinica) primljene naknade od 9.115 novčanih jedinica predstavlja naknadu za potpuno proporcionalnih 90% udjela. Ostatak primljene naknade (25 novčanih jedinica) predstavlja naknadu primljenu za subordiniranje zadržanog udjela subjekta kako bi omogućio kreditno poboljšanje primatelju prijenosa vezano za gubitke od zajma. Nadalje, višak marže od 0,5% predstavlja naknadu primljenu za kreditno poboljšanje. Sukladno tome, ukupna naknada primljena za kreditno poboljšanje je 65 novčanih jedinica (25 novčanih jedinica + 40 novčanih jedinica).

Subjekt izračunava dobitak ili gubitak od prodaje 90% udjela od novčanih tokova. Pod pretpostavkom da odvojene fer vrijednosti 10%-tnog prenesenog dijela i 90%-tnog zadržanog dijela nisu raspoložive na datum prijenosa, subjekt raspoređuje knjigovodstvenu vrijednost imovine u skladu s točkom 28. kako slijedi:

	Procijenjena fer vrijednost	Postotak	Raspoređena knjigovodstvena vrijednost
Preneseni udio	9.090	90%	9.000
Zadržani udio	1.010	10%	1.000
Ukupno	10.100		10.000

Subjekt izračunava svoje dobitke ili gubitke od prodaje 90% udjela u novčanim tokovima oduzimanjem raspoređene knjigovodstvene vrijednosti prenesenog dijela od primljene naknade, tj. 90 novčanih jedinica (9.090 novčanih jedinica - 9.000 novčanih jedinica). Knjigovodstvena vrijednost dijela koje je subjekt zadržao je 1.000 novčanih jedinica.

Nadalje, subjekt priznaje nastavak kontinuiranog sudjelovanja koji proizlazi iz subordiniranja svog zadržanog udjela vezano za gubitke od zajma. Sukladno tome, subjekt priznaje imovinu od 1.000 novčanih jedinica (maksimalni iznos novčanih tokova koje subjekt ne bi primio temeljem subordiniranja) i povezanu obvezu od 1.065 novčanih jedinica (što predstavlja maksimalni iznos novčanih tokova koje subjekt ne bi primio temeljem subordiniranja, tj. 1.000 novčanih jedinica i fer vrijednost subordiniranja od 65 novčanih jedinica).

Subjekt koristi gore navedene informacije za priznavanje transakcije, kako slijedi:

	Duguje	Potražuje
Originalna imovina	–	9.000
Imovina priznata radi subordiniranja ili preostali udjel	1.000	–
Imovina od primljene naknade u obliku viška marže	40	–
Dobit ili gubitak (dobitak od prijenosa)	–	90
Obveza	–	1.065
Primljeni novac	9.115	–
Ukupno	10.155	10.155

Odmah nakon transakcije, knjigovodstvena vrijednost imovine je 2.040 novčanih jedinica i sastoji se od 1.000 novčanih jedinica raspoređenog troška od zadržanog dijela i 1.040 novčanih jedinica koje predstavljaju nastavak kontinuiranog sudjelovanja na temelju subordiniranja zadržanog udjela subjekta za gubitke od zajma (koji uključuje višak od marže u iznosu od 40 novčanih jedinica).

U sljedećim razdobljima subjekt priznaje naknadu primljenu za kreditno poboljšanje (65 novčanih jedinica) po osnovi vremenskog udjela, obračunava kamatu na priznatu imovinu primjenom metode efektivne kamate i priznaje sva umanjenja vrijednosti zajma priznate imovine. Kao primjer posljednjeg, pretpostavimo da u sljedećoj godini postoji gubitak od umanjenja vrijednosti zajma u iznosu od 300 novčanih jedinica. Subjekt umanjuje svoju priznatu imovinu za 600 novčanih jedinica (300 novčanih jedinica koje se odnose na zadržani udio subjekta i 300 novčanih jedinica koje se odnose na nastavak kontinuiranog sudjelovanja koji proizlazi iz subordiniranja zadržane po gubicima iz zajma) i smanjuje svoju priznatu obvezu za 300 novčanih jedinica. Neto rezultat se priznaje u dobit ili gubitak kao umanjenje vrijednosti zajma od 300 novčanih jedinica.

Redovna kupnja ili prodaja financijske imovine (točka 38.)

UP53. Redovna kupnja ili prodaja financijske imovine priznaje se primjenom računovodstva na datum trgovanja ili računovodstva na datum namire kako je opisano u točkama UP55 i UP56. Primijenjena metoda dosljedno se primjenjuje na sve transakcije kupnje i prodaje financijske imovine koje pripadaju istoj kategoriji financijske imovine kako je definirano točkom 9. U tu svrhu, imovina namijenjena trgovanju predstavlja zasebnu kategoriju imovine koja se vodi po fer vrijednosti unutar računa dobiti i gubitka.

UP54. Ugovor koji zahtijeva ili dozvoljava neto podmirenje promjene vrijednosti ugovora nije redovni ugovor. Naprotiv, takav ugovor se priznaje kao derivativ u razdoblju između datuma trgovanja i datuma namire.

- UP55. Datum trgovanja je datum na koji se je subjekt obvezao na kupnju ili prodaju određene imovine. Računovodstvo na datum trgovanja odnosi se na (a) priznavanje imovine koja treba biti primljena i obveze koja treba biti plaćena na datum trgovanja i (b) prestanak priznavanja imovine koja je prodana, priznavanje dobitaka ili gubitaka od prodaje i priznavanje potraživanja od kupca za plaćanje na datum trgovanja. Općenito, kamata se ne počinje obračunavati na imovinu i povezanu obvezu do datuma namire kada se prenose prava vezana uz istu.
- UP56. Datum namire je datum na koji je imovina isporučena subjektu ili na koji je subjekt imovinu isporučio. Obračun na datum namire odnosi se na (a) priznavanje imovine na dan kada je ista primljena od strane subjekta i (b) prestanak priznavanja imovine i priznavanje dobitaka ili gubitaka od prodaje na dan isporuke iste od strane subjekta. Kod primjene računovodstva na datum namire subjekt priznaje sve promjene fer vrijednosti imovine koja treba biti primljena tijekom razdoblja između datuma trgovanja i datuma namire na isti način na koji priznaje stečenu imovinu. Drugim riječima, promjena vrijednosti ne priznaje se za imovinu koja se vodi po trošku stjecanja ili amortiziranom trošku. Ista se priznaje u dobit ili gubitak za imovinu klasificiranu kao financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, odnosno u rezervama za imovinu klasificiranu kao imovina raspoloživa za prodaju.

Prestanak priznavanja financijske obveze (točke 39.-42.)

- UP57. Financijska obveza (ili dio obveze) je nestala kada dužnik:
- a) podmiri obvezu (ili dio obveze) prema kreditoru, obično isplatom novca, druge financijske imovine, dobara ili usluga, ili
  - b) se zakonski oslobodi primarne odgovornosti za obvezu (ili dio obveze) putem pravnog procesa ili od strane kreditora. (Ako je dužnik dao jamstvo, ovaj uvjet još uvijek može biti zadovoljen.)
- UP58. Ako izdavatelj dužničkog instrumenta ponovno otkupi taj instrument, dug je nestao iako izdavatelj predstavlja kreatora tržišta tog instrumenta ili namjerava ponovno prodati isti u bliskoj budućnosti.
- UP59. Plaćanje trećoj osobi uključujući fondove (koje se ponekad naziva „inherentno poništenje” samo po sebi ne oslobađa dužnika od njegove primarne dužnosti prema kreditoru, u nedostatku zakonskog oslobođenja.
- UP60. Ako dužnik izvrši plaćanje trećoj osobi kako bi ona preuzela obvezu i obavijesti svojeg kreditora da je treća osoba preuzela njegovo dugovanje, dužnik ne prestaje priznavati obvezu iz dugovanja ako nisu zadovoljeni uvjeti iz točke UP57(b). Ako dužnik izvrši plaćanje trećoj osobi za preuzimanje obveze i zakonski bude oslobođen obveze prema kreditoru, dužnik je podmirio svoje dugovanje. Međutim, ako dužnik pristane na plaćanje duga trećoj osobi ili direktno svom originalnom kreditoru, dužnik priznaje novu obvezu dugovanja prema trećoj osobi.
- UP61. Iako zakonsko oslobođenje, temeljem pravnog procesa ili od strane kreditora, rezultira prestankom priznavanja obveze, subjekt može priznati novu obvezu ako nisu zadovoljeni kriteriji prestanka priznavanja prenesene financijske imovine iz točaka 15-37. Ako ti kriteriji nisu zadovoljeni prenesena imovina ne prestaje se priznavati, a subjekt priznaje novu obvezu koja se odnosi na prenesenu imovinu.

- UP62. Prema točki 40, uvjeti su značajno različiti ako je diskontirana sadašnja vrijednost novčanih tokova prema novim uvjetima, uključujući sve plaćene naknade, umanjena za sve naknade primljene i diskontirane primjenom originalne efektivne kamatne stope, 10% različita od snižene sadašnje vrijednosti preostalih novčanih tokova originalne financijske obveze. Ako se razmjena dužničkih instrumenata ili izmjena uvjeta računovodstveno priznaje kao nestanak, svi nastali troškovi ili naknade priznaju se kao dio dobiti ili gubitka od podmirenja. Ako navedena razmjena ili izmjena nije računovodstveno priznata kao nestanak, svi nastali troškovi ili naknade usklađuju se s knjigovodstvenom vrijednosti obveze i amortiziraju se tijekom preostalog razdoblja trajanja izmijenjene obveze.
- UP63. U nekim slučajevima kreditor oslobađa dužnika od njegove sadašnje obveze izvršenja plaćanja, ali dužnik preuzima obvezu davanja jamstva da će izvršiti plaćanje u slučaju nepodmirenja obveza od strane osobe primarno odgovorne za podmirenje obveze. U takvim okolnostima dužnik:
- priznaje novu financijsku obvezu na temelju fer vrijednosti njegove obveze davanja jamstva, i
  - priznaje dobitak ili gubitak na temelju razlike između (i) plaćenih primitaka i (ii) knjigovodstvene vrijednosti originalne financijske obveze umanjene za iznos fer vrijednosti nove financijske obveze.

Mjerenje (točke 43.-70.)

Početno mjerenje financijske imovine i financijskih obveza (točka 43.)

- UP64. Fer vrijednost financijskog instrumenta kod početnog priznavanja je, uobičajeno, cijena transakcije (tj. fer vrijednost plaćene ili primljene naknade, vidi također točku UP76). Međutim, ako je dio primljene ili plaćene naknade namijenjen u druge svrhe, a ne financijskom instrumentu, fer vrijednost financijskog instrumenta se procjenjuje upotrebom tehnike procjene (vidi točke UP74-UP79). Na primjer, fer vrijednost dugoročnog nekamatonosnog zajma ili potraživanja može se procijeniti kao sadašnja vrijednost svih budućih novčanih primitaka diskontiranih primjenom prevladavajuće tržišne kamatne stope (tržišnih kamatnih stopa) za slični instrument (slične valute u pogledu uvjeta, vrste kamatne stope i drugih faktora) sa sličnim kreditnim rejtingom. Sve dodatne posudbe predstavljaju trošak ili smanjenje dobiti ako iste ne udovoljavaju zahtjevima priznavanja poput nekih drugih vrsta imovine.
- UP65. Ako subjekt kreira zajam s van-tržišnom kamatnom stopom (npr. 5% kada je tržišna stopa za sličan zajam 8%) i kao kompenzaciju unaprijed primi naknadu, subjekt priznaje zajam po fer vrijednosti, tj. umanjen za naknadu koju prima. Subjekt priznaje diskont u dobit ili gubitak primjenom metode efektivne kamatne stope.

Naknadno mjerenje financijske imovine (točke 45. i 46.)

- UP66. Ako se financijski instrument koji je prethodno bio priznat kao financijska imovina mjeri po fer vrijednosti i njegova fer vrijednost padne ispod nule, isti, u skladu s točkom 47, predstavlja financijsku obvezu.
- UP67. U sljedećem je primjeru prikazan računovodstveni tretman za transakcijske troškove prilikom početnog i naknadnog mjerenja financijske imovine raspoložive za prodaju. Imovina je kupljena za 100 novčanih jedinica i kupovnu proviziju od 2 novčane jedinice. Imovina se početno priznaje u vrijednosti od 102 novčane jedinice. Kraj izvještajnog razdoblja je jedan dan kasnije, kada kotirana tržišna cijena imovine iznosi 100 novčanih jedinica. Kad bi se imovina prodala, plaćena provizija iznosila bi 3 novčane jedinice. Utvrđena vrijednost imovine na taj datum iznosi 100 novčanih jedinica (ne uzimajući u obzir moguće provizije prilikom prodaje), a gubitak od 2 novčane jedinice priznaje se u rezervama. Ako financijska imovina raspoloživa za prodaju ima fiksna ili utvrđiva plaćanja, transakcijski troškovi amortiziraju se u dobit ili gubitak upotrebom metode efektivne kamate. Ako financijska imovina raspoloživa za prodaju nema fiksnu ili utvrđivu otplatu, transakcijski troškovi se priznaju u dobit ili gubitak prilikom prestanka priznavanja imovine ili prilikom umanjenja vrijednosti iste.
- UP68. Instrumenti klasificirani kao zajmovi i potraživanja mjere se po amortiziranom trošku ne uzimajući u obzir namjeru subjekta da drži iste do dospijeca.

Razmatranje mjerenja po fer vrijednosti (točke 48. i 49.)

- UP69. Definicija fer vrijednosti temelji se na pretpostavci da subjekt posluje po principu neograničenog vremena poslovanja te nema namjeru ili potrebu likvidirati, značajno ograničiti obujam svog poslovanja ili ući u transakciju prema nepovoljnim uvjetima. Fer vrijednost, stoga, nije iznos koji bi subjekt primio ili platio unutar nametnute transakcije, neželjene likvidacije ili rasprodaje robe radi plaćanja dugova. Međutim, fer vrijednost odražava kreditnu kvalitetu instrumenta.
- UP70. U ovom su Standardu upotrebljeni pojmovi „cijena ponude” („bid price”) i „cijena potražnje” („asking price”) (koja se ponekad naziva „trenutnom cijenom potražnje”) u kontekstu cijena koje kotiraju na tržištu i pojam marže ponude-potražnje („bid ask spread”) kako bi se uključili jedino transakcijski troškovi. Ostala usklađenja u svrhu svođenja na iznos fer vrijednosti (npr. vezano za kreditni rizik druge ugovorne strane) nisu obuhvaćena pojmom „bid ask spread”.

Aktivno tržište: cijena koja kotira na aktivnom tržištu

- UP71. Smatra se da financijski instrument kotira na aktivnom tržištu ako su kotirane cijene neposredno i redovno raspoložive na aktivnom tržištu, od trgovca, brokera, poslovne grupe, agencije za regulaciju cijena ili zakonodavne agencije, i ako te cijene predstavljaju stvarne i redovno nastale transakcije prema tržišnim uvjetima. Fer vrijednost se definira na temelju cijene ugovorene između informiranog kupca i informiranog prodavatelja unutar transakcije po tržišnim uvjetima. Cilj utvrđivanja fer vrijednosti financijskog instrumenta kojim se trguje na aktivnom tržištu je postizanje cijene po kojoj bi transakcija tim instrumentom nastala na datum izvještaja o financijskom položaju (tj.

bez izmjene ili preformatiranja instrumenta) na najpovoljnijem tržištu kojem subjekt ima neposredan pristup. Međutim, subjekt usklađuje cijenu na najpovoljnijem tržištu kako bi ista odražavala razlike kreditnog rizika povezane strane između instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu i instrumenata koji se procjenjuju. Postojanje javnih kotacija cijena na aktivnom tržištu predstavlja najbolji dokaz o fer vrijednosti te ako iste postoje, koriste se za mjerenje financijske imovine ili financijske obveze.

UP72. Odgovarajuća kotirana tržišna cijena određene imovine u posjedu subjekta ili obveze koja se treba isporučiti, obično predstavlja sadašnju cijenu ponude te, ako se radi o imovini koja treba biti kupljena ili obveze subjekta, cijenu potražnje. Ako subjekt ima imovinu i obveze za prijeboj tržišnog rizika, subjekt može koristiti srednju tržišnu cijenu kao osnovu za utvrđivanje fer vrijednosti pozicija rizika koje se prebija ju i primijeniti cijenu ponude, odnosno cijenu potražnje na neto otvorenu poziciju. Ako sadašnje cijene ponude i potražnje nisu dostupne, cijena posljednje transakcije dokazuje sadašnju fer vrijednost pod uvjetom da nije bilo značajnih promjena ekonomskih okolnosti od razdoblja provedbe transakcije. Ako su se uvjeti nakon razdoblja provedbe transakcije promijenili (npr. promjena nerizične kamatne stope kao posljedica nedavne kotacije cijena korporativnih obveznica), fer vrijednost predstavlja promjenu uvjeta u odnosu na sadašnje cijene ili stope za slične financijske instrumente, po potrebi. Slično tome, ako subjekt može dokazati da posljednja cijena transakcije ne predstavlja fer vrijednost (npr. jer je ista odražavala iznos koji bi subjekt primio ili platio u slučaju nametnute transakcije, neželjene likvidacije ili rasprodaje robe radi plaćanja dugova), ta cijena se usklađuje. Fer vrijednost portfelja financijskih instrumenata predstavlja rezultat više dijelova instrumenta i njegove kotirane cijene. Ako za financijski instrument u cjelini ne postoji javna kotacija na aktivnom tržištu, nego aktivno tržište postoji samo za njegove komponente, fer vrijednost se utvrđuje na temelju odgovarajućih tržišnih cijena pripadajućih komponenti.

UP73. Ako stopa (a ne cijena) kotira na aktivnom tržištu, subjekt koristi tu kotiranu tržišnu stopu kao ulaznu varijablu tehnike procjene prilikom utvrđivanja fer vrijednosti. Ako kotirana tržišna stopa ne uključuje kreditni rizik ili druge faktore koje bi sudionici na tržištu uključivali u procjenu instrumenta, subjekt usklađuje te faktore.

Neaktivno tržište: tehnika procjene

UP74. Ako tržište financijskog instrumenta nije aktivno, subjekt utvrđuje fer vrijednost primjenom tehnike procjene. Tehnike procjene uključuju korištenje nedavnih tržišnih transakcija između informiranih i spremnih strana, ako je moguće, referencu na sadašnju fer vrijednost drugog suštinski sličnog instrumenta, analizu diskontiranih novčanih tokova i cjenovne modele opcija. Ako postoji tehnika procjene koju obično primjenjuju sudionici na tržištu u svrhu utvrđivanja cijene instrumenta i dokazano je da ta tehnika pruža pouzdanu procjenu cijena na aktivnom tržištu transakcija, subjekt primjenjuje tu tehniku.

UP75. Cilj primjene tehnike procjene je utvrditi koja bi bila cijena transakcije na datum mjerenja po tržišnim uvjetima, motivirana uobičajenim poslovnim razmatranjima. Fer vrijednost se procjenjuje na temelju rezultata tehnike procjene u kojoj su

maksimalno upotrijebljeni tržišni ulazni podaci i koja se što je manje moguće oslanja na ulazne podatke specifične za pojedini subjekt. Očekuje se da će se tehnikom procjene postići realna procjena fer vrijednosti ako (a) ista s razumnom točnošću pokazuje kakvu bi cijenu tržište postavilo za isti instrument i (b) ulazni podaci tehnike procjene s razumnom točnošću predstavljaju tržišna očekivanja i mjerenja faktora povrata rizika uključenih u financijski instrument.

- UP76. Stoga, tehnika procjene (a) obuhvaća sve faktore koje bi sudionici na tržištu razmatrali prilikom određivanja cijene i (b) u skladu je s prihvaćenim ekonomskim metodologijama za utvrđivanje cijena financijskih instrumenata. Subjekt periodički testira točnost tehnika i testira ih na valjanost upotrebom cijena bilo koje od vidljivih trenutnih tržišnih transakcija istog instrumenta (tj. bez promjene ili preformuliranja) ili na osnovi raspoloživih vidljivih tržišnih podataka. Subjekt uzima podatke s istog tržišta na kojem je instrument nastao ili na kojem je kupljen. Najbolji pokazatelj fer vrijednosti financijskog instrumenta kod početnog priznavanja je cijena transakcije (tj. fer vrijednost plaćene ili primljene naknade) osim ako se fer vrijednost tog instrumenta ne dokazuje usporedbom s drugim trenutnim vidljivim tržišnim transakcijama istog instrumenta (tj. bez promjene ili preformuliranja) ili se temelji na tehnici procjene čije varijable uključuju isključivo vidljive tržišne podatke.
- UP77. Početno stjecanje ili nastanak financijske imovine ili preuzimanje financijske obveze je tržišna transakcija koja predstavlja osnovu za procjenu fer vrijednosti financijskog instrumenta. Posebno, ako je financijski instrument dužnički instrument (poput zajma), njegova fer vrijednost može se utvrditi povezivanjem istog s tržišnim uvjetima koji su postojali na datum stjecanja ili nastanka istog i sadašnjih tržišnih uvjeta ili kamatnih stopa koje subjekt ili drugi trenutno primjenjuju za slične dužničke instrumente (tj. slično preostalo razdoblje dospjeća, uzorak novčanih tokova, valuta, kreditni rizik, zalog ili kamatna osnova). Alternativno, pod uvjetom da nema promjene kreditnog rizika dužnika i primjenjivih kreditnih marži nakon nastanka dužničkog instrumenta, procjena sadašnje tržišne kamatne stope može se izračunati primjenom osnovne kamatne stope koja odražava bolju kreditnu kvalitetu nego relevantni dužnički instrument, održavanjem konstantnih kreditnih marži te usklađivanjem promjena osnovne kamatne stope od datuma nastanka. Ako su se nakon posljednje tržišne transakcije okolnosti promijenile, povezana promjena fer vrijednosti financijskog instrumenta koja se procjenjuje utvrđuje se u odnosu na sadašnje cijene ili stope za sličan financijski instrument, sa svim potrebnim usklađenjima, za sve razlike od instrumenta koji se procjenjuje.
- UP78. Iste informacije možda neće biti raspoložive na svaki datum mjerenja. Na primjer, na datum na koji subjekt daje zajam ili stječe dužnički instrument s kojim se ne trguje aktivno, cijena transakcije subjekta odgovara tržišnoj cijeni. Međutim, možda neće biti novih informacija o transakciji na sljedeći datum mjerenja i, iako subjekt može utvrditi opću razinu tržišnih kamatnih stopa, subjekt ne može znati koju bi razinu kreditnog ili drugog rizika tržišni sudionici uzeli u obzir pri utvrđivanju cijene instrumenta na taj datum. Subjekt možda neće imati informacija nakon posljednje transakcije na temelju kojih bi utvrdilo isto odgovarajuću kreditnu maržu osnovne kamatne stope koji bi bio primijenjen za utvrđivanje stope diskonta za izračun sadašnje vrijednosti. Bilo bi razumno zaključiti, u nedostatku dokaza koji bi ukazivali na suprotno, da nije bilo

promjena u marži koja je postojala na datum davanja zajma. Međutim, od subjekta bi se očekivalo da se potruži utvrditi ima li dokaza o postojanju promjena takvih faktora. Ako dokazi o promjenama postoje, subjekt treba razmotriti učinke promjena prilikom utvrđivanja fer vrijednosti financijskog instrumenta.

UP79. Kod primjene analize diskontiranog novčanog toka, subjekt upotrebljava jednu ili više kamatnih stopa koje odgovaraju prevladavajućim stopama povrata financijskih instrumenata koji imaju suštinski iste uvjete i obilježja, uključujući kreditnu kvalitetu instrumenta, preostalo razdoblje tijekom kojeg je ugovorna kamatna stopa fiksna, razdoblje preostalo do otplate kapitala i valutu u kojoj će plaćanja biti izvršena. Kratkoročne obveze i potraživanja koji nemaju naznačenu kamatnu stopu mogu se mjeriti prema originalnom iznosu fakture ako učinak diskonta nije značajan.

Neaktivno tržište: vlasnički instrumenti

UP80. Fer vrijednost ulaganja u vlasničke instrumente, čija cijena ne kotira na aktivnom tržištu i derivativi koji su s njima povezani te se moraju podmiriti isporukom takvih vlasničkih instrumenata (vidi točke 46(c) i 47), može se pouzdano izmjeriti ako (a) promjenjivost unutar razumnog niza procjena fer vrijednosti nije značajna za taj instrument ili (b) izvjesnost različitih procjena unutar niza može se razumno procijeniti i upotrijebiti prilikom procjene fer vrijednosti.

UP81. Brojne su situacije u kojima promjenjivost unutar niza razumnih procjena fer vrijednosti ulaganja u vlasničke instrumente koji ne kotiraju na aktivnom tržištu i povezane derivative koji moraju biti podmireni isporukom takvih vlasničkih instrumenata koji ne kotiraju na aktivnom tržištu (vidi točke 46(c) i 47) vjerojatno neće biti značajne. Obično je moguće procijeniti fer vrijednost financijske imovine koju je subjekt kupio od treće strane. Međutim, ako je niz razumnih procjena fer vrijednosti značajan i izvjesnost različitih procjena ne može se razumno procijeniti, subjekt nije u mogućnosti mjeriti instrument po fer vrijednosti.

Ulazni podaci tehnika procjene

UP82. Odgovarajuća tehnika za procjenjivanje fer vrijednosti određenog financijskog instrumenta uključuje vidljive tržišne podatke o tržišnim uvjetima i ostale faktore koji bi mogli utjecati na fer vrijednost instrumenta. Fer vrijednost financijskog instrumenta temelji se na jednom ili više sljedećih faktora (uz vjerojatno još neke dodatne faktore).

a) *Vremenska vrijednost novca (tj. osnovna ili nerizična kamatna stopa)*. Osnovne kamatne stope obično se mogu izračunati iz vidljivih cijena državnih obveznica i obično su objavljene u financijskim publikacijama. Ove se stope obično mijenjaju sukladno očekivanim datumima planiranih novčanih tokova kretanjem kroz krivulju stope povrata kamatnih stopa za različita vremenska razdoblja. Zbog praktičnosti, subjekt može primijeniti široko prihvaćenu i odmah vidljivu opću kamatnu stopu poput LIBORa ili kamatnog swapa kao osnovnu stopu. (Budući da LIBOR nije nerizična kamatna stopa, usklađenje kreditnog rizika odgovarajućeg financijskog instrumenta utvrđuje se usporedbom njegovog kreditnog rizika s kreditnim rizikom ove osnovne kamatne

stope.) U nekim zemljama središnje državne obveznice mogu imati značajan kreditni rizik i ne mogu predstavljati stabilnu osnovnu kamatnu stopu za instrumente denominirane u toj valuti. Neki subjekti u ovim zemljama mogu imati bolji kreditni položaj i nižu stopu kreditiranja od središnje vlade. U takvim slučajevima, osnovna kamatna stopa može se adekvatnije utvrditi usporedbom s kamatnim stopama najviše rangiranih korporativnih obveznica izdanih u valuti tog područja.

- b) *Kreditni rizik.* Utjecaj kreditnog rizika na fer vrijednost (tj. premiju iznad osnovne kamatne stope kreditnog rizika) može se izračunati iz vidljivih tržišnih cijena instrumenata kojima se trguje, koji imaju različitu kreditnu kvalitetu ili iz vidljivih kamatnih stopa koje obračunavaju davatelji na zajmove različitih kreditnih rejtinga.
- c) *Cijene tečaja stranih valuta.* Aktivna tržišta stranih valuta postoje za većinu glavnih valuta i tečajevi se kotiraju dnevno u financijskim publikacijama.
- d) *Robne cijene.* Za većinu robe postoje vidljive tržišne cijene.
- e) *Cijene glavnih instrumenata.* Cijene (i indeksi cijena) vlasničkih instrumenata kojima se trguje, na nekim su tržištima odmah vidljive. Tehnike koje se temelje na fer vrijednosti mogu biti upotrijebljene za procjenu trenutne tržišne cijene vlasničkih instrumenata za koje ne postoje vidljive cijene.
- f) *Pokazatelji promjene cijena (volatilnosti) (tj. jačina budućih promjena cijene financijskog instrumenta ili druge stavke).* Pokazatelji promjene cijena sredstava kojima se aktivno trguje na tržištu mogu obično biti s razumnom točnošću procijenjene na temelju povijesnih tržišnih podataka ili primjenom volatilnosti pretpostavljaju sadašnjim tržišnim cijenama.
- g) *Rizik prijevremenog podmirenja i rizik odustajanja.* Očekivani obrasci prijevremenog podmirenja financijske imovine i očekivani obrasci odustajanja od financijskih obveza mogu se procijeniti na temelju povijesnih podataka. (Fer vrijednost financijske obveze od koje druga strana može odustati ne može biti manja od sadašnje vrijednosti iznosa od kojeg se odustaje - vidi točku 49).
- h) *Troškovi servisiranja financijske imovine ili financijske obveze.* Troškovi servisiranja mogu se procijeniti usporedbom sa sadašnjim naknadama koje naplaćuju drugi sudionici na tržištu. Ako su troškovi servisiranja financijske imovine ili financijske obveze značajni i drugi bi sudionici na tržištu također bili suočeni sa sličnim troškovima, izdavatelj treba razmotriti iste prilikom utvrđivanja fer vrijednosti te financijske imovine ili financijske obveze. Vjerojatno je da je fer vrijednost po zasnivanju ugovornog prava na buduće naknade jednaka originalnoj cijeni koja je plaćena za iste, osim ako buduće naknade i povezani troškovi nisu u skladu s tržišnim usporednim podacima.

Dobici i gubici (točke 55.-57.)

UP83. Subjekt primjenjuje MRS 21 na financijsku imovinu i financijske obveze koje, u skladu s MRS-om 21, predstavljaju monetarne stavke koje su denominirane u stranoj valuti. Prema MRS-u 21 svi dobiti i gubici od tečajnih razlika monetarne imovine i monetarnih obveza priznaju se u dobit ili gubitak. Iznimka je monetarna stavka

definirana kao instrument zaštite unutar zaštite novčanog toka (vidi točke 95-101) ili zaštite neto ulaganja (vidi točku 102). U svrhu priznavanja dobitaka i gubitaka od tečajnih razlika prema MRS-u 21, monetarna imovina raspoloživa za prodaju tretira se kao da se vodi po amortiziranom trošku u stranoj valuti. Sukladno tome, za takvu financijsku imovinu tečajne razlike koje proizlaze iz promjena amortiziranog troška priznaju se u dobit ili gubitak, a ostale razlike u knjigovodstvenoj vrijednosti priznaju se u skladu s točkom 55(b). Kod financijske imovine raspoložive za prodaju koja, prema MRS-u 21, nije monetarna imovina (na primjer vlasnički instrumenti) dobitak ili gubitak koji se priznaje direktno u rezervama, prema zahtjevima točke 55(b), uključuje svaku povezanu valutnu komponentu. Ako postoji odnos zaštite između nederivativne monetarne stavke i nederivativne monetarne obveze, promjene valutne komponente tih financijskih instrumenata priznaju se u dobit ili gubitak.

Umanjenje vrijednosti i nemogućnost naplate financijske imovine (točke 58.-70.)

Financijska imovina koja se vodi po amortiziranom trošku (točke 63.-65.)

- UP84. Umanjenje vrijednosti financijske imovine koja se vodi po amortiziranom trošku mjeri se primjenom originalne efektivne kamatne stope financijskog instrumenta jer bi diskontiranje sadašnjom tržišnom kamatnom stopom inače rezultiralo mjerenjem po fer vrijednosti financijske imovine koja se inače mjeri po amortiziranom trošku. Ako je došlo do ponovnih pregovora o uvjetima zajma, potraživanja ili ulaganja koje se drži do dospijea, ili su isti na drugi način izmijenjeni zbog financijskih teškoća posuditelja ili izdavatelja, umanjene vrijednosti mjeri se primjenom izvorne efektivne kamatne stope prije izmjene uvjeta. Novčani tokovi koji se odnose na kratkoročna potraživanja ne diskontiraju se ako učinak diskonta nije značajan. Ako zajam, potraživanje ili ulaganje koje se drži do dospijea ima promjenjivu kamatnu stopu, stopa diskonta za mjerenje gubitka od umanjenja vrijednosti prema točki 63, predstavlja sadašnju efektivnu kamatnu stopu (stope) utvrđenom prema ugovoru. Zbog praktičnosti, vjerovnik može mjeriti umanjene vrijednosti financijske imovine koja se vodi po amortiziranom trošku na temelju fer vrijednosti instrumenta, primjenom vidljive tržišne cijene. Izračun sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova financijske imovine u zalogu odražava novčane tokove koji mogu nastati iz ovrhe umanjene za troškove dobivanja i prodaje zaloga, bez obzira na izvjesnost ovrhe.
- UP85. Proces procjene gubitaka od umanjenja vrijednosti uključuje sve kreditne izloženosti, ne samo one s niskom kreditnom kvalitetom. Na primjer, ako subjekt upotrebljava interni sustav rangiranja kredita, u obzir treba uzimati sve kreditne kategorije, ne samo one koje odražavaju ozbiljno pogoršanje kreditne kvalitete.
- UP86. Proces procjene iznosa gubitka od umanjenja vrijednosti može rezultirati jedinstvenim iznosom ili nizom mogućih iznosa. U drugom navedenom slučaju subjekt priznaje gubitak od umanjenja vrijednosti koji je jednak najboljoj procjeni unutar niza^{*}, uzimajući u obzir sve relevantne informacije o uvjetima važećim na datum izvještaja o financijskom položaju, raspoložive prije izdavanja financijskih izvještaja.

* MRS 37, točka 39., sadrži upute za utvrđivanje najbolje procjene unutar niza mogućih rješenja.

- UP87. U svrhu zajedničke procjene umanjena vrijednosti, financijska imovina grupira se na temelju sličnih obilježja kreditnog rizika koje dokazuju dužnikovu mogućnost da plati sve nepodmirene iznose u skladu s uvjetima ugovora (na primjer, na temelju procjene kreditnog rizika ili procesa rangiranja koji uzima u obzir vrstu imovine, industriju, zemljopisnu lokaciju, vrstu zaloga, status dospijeća i ostale relevantne faktore). Izabrana obilježja značajna su za procjenu budućih novčanih tokova grupa takve imovine jer isti ukazuju na dužnikovu mogućnost plaćanja svih nepodmirenih iznosa sukladno ugovorenim uvjetima za imovinu koja se procjenjuje. Međutim, vjerojatnost gubitka ili druge statistike koja se odnosi na gubitak razlikuju se na razini grupe vezano za (a) imovinu koja je pojedinačno procijenjena u svrhu umanjena vrijednosti, a čija vrijednost nije umanjena i (b) imovinu koja nije pojedinačno procijenjena za potrebe umanjena vrijednosti te kod koje bi se stoga mogli zahtijevati različiti iznosi umanjena vrijednosti. Ako subjekt nema grupu imovine sa sličnim obilježjima rizika, subjekt ne provodi dodatnu procjenu.
- UP88. Gubici od umanjena vrijednosti priznati na razini grupe, predstavljaju korak koji prethodi identifikaciji gubitaka od umanjena vrijednosti pojedinačne imovine unutar grupe financijske imovine koja je zajedno procijenjena u svrhu umanjena vrijednosti. Odmah nakon što postanu raspoložive informacije o specifičnim gubicima nastalim od umanjena vrijednosti imovine koja je zasebno procijenjena, ta se imovina uklanja iz grupe.
- UP89. Budući novčani tokovi grupe financijske imovine koja se procjenjuje zajedno u svrhu umanjena vrijednosti, procjenjuju se na temelju iskustva povijesnog troška za imovinu čija su obilježja kreditnog rizika slična onima unutar grupe. Subjekti koji nemaju zasebno vlastito iskustvo o gubitku ili imaju nedovoljno iskustvo, upotrebljavaju iskustvo drugih sličnih subjekata unutar grupe za usporedive grupe financijske imovine. Iskustvo povijesnog gubitka usklađuje se na temelju trenutno vidljivih podataka kako bi odražavalo učinke trenutno važećih uvjeta koji nisu utjecali na razdoblje na kojem se iskustvo povijesnog gubitka temelji te kako bi uklonilo utjecaj uvjeta iz prošlih razdoblja koji sada više ne postoje. Procjene promjena budućih novčanih tokova odražavaju i mijenjaju se iz razdoblja u razdoblje sukladno promjenama povezanih vidljivih podataka (poput promjene stope nezaposlenosti, cijena nekretnina, cijena robe, statusa plaćanja ili drugih faktora koji ukazuju na nastale troškove u grupi i njihovu jačinu). Metodologija i pretpostavke upotrebene za procjenu budućih novčanih tokova redovno se pregledavaju kako bi se smanjile razlike između procijenjenih gubitaka i stvarnog iskustva vezano za gubitke.
- UP90. Kao primjer primjene točke UP89, subjekt može utvrditi, na temelju povijesnog iskustva, da je jedan od glavnih razloga neispunjenja obveza iz zajma po osnovi kreditne kartice smrt posuditelja. Subjekt može primijetiti da se stopa smrtnosti iz godine u godinu ne mijenja. Usprkos tome, neki od posuditelja unutar grupe zajmova po osnovi kreditne kartice mogli su umrijeti te godine, što ukazuje da je kod tih zajmova došlo do gubitka od umanjena vrijednosti čak i ako, na kraju godine, subjektu još nije poznato koji su točno posuditelji umrli. Bilo bi prikladno priznati gubitak od umanjena vrijednosti za ove „nastale, ali neprijavljene” gubitke. Međutim, ne bi bilo prikladno priznati gubitak od umanjena vrijednosti za slučajeve smrti koji

se očekuju u budućem razdoblju jer relevantan događaj povezan s gubitkom (smrt posuditelja) nije još nastao.

- UP91. Kod primjene stopa povijesnog gubitka kod procjene budućih novčanih tokova, važno je da se informacije o stopama povijesnog gubitka primjenjuju na grupe koje su definirane na način koji odgovara grupama za koje su stope povijesnog gubitka razmatrane. Stoga, primijenjena metoda bi trebala omogućiti svakoj grupi povezivanje s informacijama o prošlom iskustvu gubitka unutar grupa imovine sa sličnim obilježjima kreditnog rizika i relevantnim vidljivim podacima koji odražavaju trenutne uvjete.
- UP92. Pristupi koji se temelje na formulama ili statističke metode mogu se upotrijebiti za utvrđivanje gubitaka od umanjenja vrijednosti unutar grupe financijske imovine (npr. manji zajmovi) sve dok su isti u skladu sa zahtjevima iz točaka 63-65 i UP87-UP91. Svaki upotrijebljeni model uključivao bi učinak vremenske vrijednosti novca, razmatrao novčane tokove za cijeli preostali vijek trajanja imovine (ne samo narednu godinu), razmatrao ročnost zajmova unutar portfelja i ne bi uzrokovao nastanak gubitka od umanjenja vrijednosti kod početnog priznavanja financijske imovine.

Prihod od kamata nakon priznavanja umanjenja vrijednosti

- UP93. Kada je financijska imovina ili grupa slične financijske imovine otpisana kao rezultat gubitka od umanjenja vrijednosti, prihod od kamata se nakon toga priznaje primjenom kamatne stope koja je upotrijebljena za diskontiranje budućih novčanih tokova za potrebe mjerenja gubitka od umanjenja vrijednosti.

Zaštita (točke 71.-102.)

Instrumenti zaštite (točke 72.-77.)

Instrumenti koji udovoljavaju definiciji instrumenata zaštite

- UP94. Potencijalni gubitak od opcije koju subjekt izdaje može biti značajno veći od potencijalnog dobitka na vrijednosti povezane zaštićene stavke. Drugim riječima, izdana opcija nije učinkovita u smanjenju izloženosti zaštićene stavke dobitku ili gubitku. Izdana opcija se stoga ne smatra instrumentom zaštite osim ako je namijenjena prijeboju s opcijom kupnje, uključujući opciju koja je ugrađena u drugi financijski instrument (na primjer, izdanu opciju kupnje upotrijebljenu za zaštitu obveze koja se može otkupiti). Suprotno tome, kupljena opcija ima potencijalne dobitke koji su jednaki ili veći od gubitaka i stoga ima mogućnost smanjiti izloženost dobiti ili gubitka od promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova. Sukladno tome, ista može udovoljavati definiciji instrumenta zaštite.
- UP95. Ulaganje koje se drži do dospelja knjiženo po amortiziranom trošku može se definirati kao instrument zaštite unutar zaštite valutnog rizika.
- UP96. Ulaganje u vlasnički instrument koji ne kotira na aktivnom tržištu ne vodi se po fer vrijednosti jer njegova fer vrijednost ne može biti pouzdano izmjerena ili derivativ koji je povezan i mora biti podmiren isporukom takvog vlasničkog instrumenta koji

ne kotira na aktivnom tržištu (vidi točke 46(c) i 47) ne može biti definiran kao instrument zaštite.

UP97. Vlastiti glavnički instrumenti subjekta nisu financijska imovina ni financijske obveze te se stoga ne mogu smatrati instrumentima zaštite.

Zaštićene stavke (točke 78.-84.)

Stavke koje udovoljavaju definiciji zaštićene stavke (točke 78.-80.)

UP98. Čvrsta ugovorna obveza stjecanja poslovanja unutar poslovnog spajanja ne može biti zaštićena stavka, osim od valutnog rizika, budući da se drugi zaštićeni rizici ne mogu posebno identificirati niti mjeriti. Ovi ostali rizici predstavljaju opće poslovne rizike.

UP99. Ulaganje metodom udjela ne može biti zaštićena stavka unutar zaštite fer vrijednosti jer se metodom udjela u dobit ili gubitak priznaje udio ulagatelja u dobit ili gubitak pridruženog subjekta, a ne promjena u fer vrijednosti ulaganja. Zbog sličnog razloga ulaganje u konsolidirano ovisno društvo ne može biti zaštićena stavka unutar zaštite fer vrijednosti jer se u konsolidiranom dobit ili gubitak priznaje dobit ili gubitak ovisnog društva, a ne promjene fer vrijednosti ulaganja. Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje je drugačija jer predstavlja zaštitu od izloženosti valutnom riziku, a ne zaštitu fer vrijednosti povezanu s promjenom vrijednosti ulaganja.

Definiranje financijske imovine kao zaštićene stavke (točke 81. i 81A)

UP99.A Ako je dio novčanih tokova od financijske imovine ili financijske obveze definiran kao zaštićena stavka, taj dio mora biti manji od ukupnih novčanih tokova imovine ili obveze. Na primjer, u slučaju obveze s efektivnom kamatnom stopom nižom od LIBOR-a, subjekt ne može definirati (a) dio obveze koji je jednak iznosu kapitala uvećanom za kamatu po LIBOR-u i (b) negativan preostali udio. Međutim, subjekt može definirati sve novčane tokove cijele financijske imovine ili financijske obveze kao zaštićene stavke i zaštititi ih od samo jedne vrste rizika (npr. samo od promjena koje se povezuju s promjenama LIBOR-a). Na primjer, kod financijske obveze čija efektivna kamatna stopa iznosi 100 poena ispod LIBOR-a, subjekt može definirati cjelokupnu obvezu kao zaštićenu stavku (tj. kapital uvećana za kamatu po LIBOR-u i umanjena za osnovnih 100 poena) i zaštititi promjenu fer vrijednosti ili novčanih tokova cjelokupne obveze koja je povezana s promjenama LIBOR-a. Subjekt može također izabrati omjer zaštite drugačiji od omjera jedan na jedan kako bi poboljšao učinkovitost zaštite, kako je opisano u točki UP100.

UP99.B Ako neka zaštita prognozirane transakcije unutar grupe ispunjava kriterije računovodstva zaštite, svaki dobitak ili gubitak priznat u skladu s točkom 95.(a) u sklopu ostale sveobuhvatne dobiti se reklasificira iz kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijska usklada u istom razdoblju, odnosno razdobljima u kojem je valutni rizik zaštićene transakcije utjecao na konsolidiranu dobit ili gubitak

Definiranje nefinancijske imovine kao zaštićene stavke (točka 82.)

UP99.B A Subjekt može sve promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti zaštićene stavke iz zaštitnog odnosa odrediti za zaštitu. Subjekt za zaštitu može odrediti i samo promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti zaštićene stavke iznad ili ispod određene cijene ili neke druge varijable (jednostrani rizik). Intrinzična vrijednost kupljene opcije kao zaštitnog instrumenta (pod pretpostavkom da ima iste glavne uvjete kao i rizik određen za zaštitu), a ne njena vremenska vrijednost, odražava jednostrani rizik zaštićene stavke. Primjerice, subjekt može za zaštitu odrediti promjenjivost budućih stvarnih novčanih tokova koji proizlaze iz povećanja cijene prognozirane kupnje robe. U takvoj situaciji se za zaštitu određuju samo gubici po novčanim tokovima koji su proizašli iz povećanja cijene iznad određene razine. Zaštićeni rizik ne uključuje vremensku vrijednost kupljene opcije jer vremenska vrijednost nije komponenta prognozirane transakcije koja utječe na dobit ili gubitak (v. toč. 86.b)).

UP99.E Točkom 81. je subjektu dopušteno da umjesto cijele promjene fer vrijednosti ili varijabilnosti novčanih tokova po financijskom instrumentu za zaštitu odredi nešto drugo, primjerice:

- a) sve novčane tokove po financijskom instrumentu moguće je odrediti za zaštitu od promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti povezane s nekim (ali ne svim) rizicima ili
- b) neki (ali ne svi) novčani tokovi po financijskom instrumentu mogu se odrediti za zaštitu od promjena novčanih tokova ili fer vrijednosti povezanih sa svim ili samo nekim rizicima (tj. „dio” novčanih tokova financijskog instrumenta se može odrediti za zaštitu od izloženosti promjenama povezanim sa svim ili samo nekim rizicima).

UP99.F Da bi bili prihvatljivi za primjenu računovodstva zaštite, rizici i dijelovi određeni za zaštitu moraju biti zasebno prepoznatljive komponente financijskog instrumenta, a promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti cijelog financijskog instrumenta povezane s promjenama rizika i dijelova određenih za zaštitu moraju biti pouzdano mjerljive. Primjerice:

- a) kod financijskog instrumenta s fiksnom stopom koji je predmetom zaštite od promjena fer vrijednosti povezanih s promjenama nerizične ili referentne kamatne stope, nerizična ili referentna stopa se u pravilu smatra i zasebno prepoznatljivom komponentom financijskog instrumenta, i pouzdano mjerljivom
- b) inflacija nije zasebno prepoznatljiva i pouzdano mjerljiva, te ne može biti određena kao rizik ili dio financijskog instrumenta, osim ako nisu ispunjeni zahtjevi pod c)
- c) ugovorom utvrđena inflacijska komponenta novčanih tokova po priznatoj obveznici vezanoj za inflaciju (pod pretpostavkom da ne postoji zahtjev za odvojenim obračunavanjem ugrađene izvedenice) je zasebno prepoznatljiva i pouzdano mjerljiva tako dugo dok ne utječe na druge novčane tokove instrumenta

Definiranje nefinancijske imovine kao zaštićene stavke (točka 82.)

UP100. Promjene cijene sastavnog dijela ili komponente nefinancijske imovine ili nefinancijske obveze obično nemaju predvidiv učinak na cijenu imovine koji se može zasebno izmjeriti, a koji se može usporediti, recimo, s učinkom promjena tržišnih kamatnih stopa na cijenu obveznice. Dakle, nefinancijska imovina ili nefinancijska obveza predstavlja zaštićenu stavku isključivo u cijelosti ili unutar zaštite valutnog rizika. Ako postoji razlika između uvjeta instrumenta zaštite i zaštićene stavke (poput zaštite za predviđenu kupnju brazilske kave na temelju terminskog ugovora o kupnji kolumbijske kave po sličnim uvjetima), ovakav odnos zaštite svejedno može udovoljavati definiciji odnosa zaštite, pod uvjetom da su ispunjeni svi uvjeti iz točke 88, uključujući uvjet o očekivanoj visokoj učinkovitosti zaštite. U tu svrhu iznos instrumenta zaštite može biti veći ili manji od iznosa zaštićene stavke ako isti poboljšava učinkovitost odnosa zaštite. Na primjer, može se provesti regresijska analiza kako bi se utvrdio statistički odnos između zaštićene stavke (npr. transakcije s brazilskom kavom) i instrumenta zaštite (npr. transakcije s kolumbijskom kavom). Ako postoji valjan statistički odnos između dviju navedenih varijabli (tj. između cijene jedinice brazilske i jedinice kolumbijske kave) nagib regresijske linije može se koristiti za utvrđivanje omjera zaštite koji će maksimalizirati očekivanu učinkovitost. Na primjer, ako je nagib regresijske linije 1,02, omjer zaštite koji se temelji na 0,98 količine zaštićenih stavki i 1,00 količine instrumenta zaštite maksimalizira očekivanu učinkovitost. Međutim, odnos zaštite može rezultirati neučinkovitošću koja se priznaje u dobit ili gubitak tijekom razdoblja trajanja odnosa zaštite.

Definiranje grupe imovine kao zaštićene stavke (točke 83. i 84.)

UP101. Zaštita cjelokupne neto pozicije (npr. neto cjelokupne imovine s fiksnom kamatnom stopom i svih obveza s fiksnom kamatnom stopom sa sličnim dospijanjem), a ne samo određene zaštićene stavke, ne udovoljava zahtjevima računovodstva zaštite. Međutim, gotovo isti učinak na dobit ili gubitak od računovodstva zaštite za ovu vrstu odnosa zaštite može se postići definiranjem dijela pripadajućih stavki kao zaštićenih stavki. Na primjer, ako banka ima 100 novčanih jedinica imovine i 90 novčanih jedinica obveza s rizicima i uvjetima slične vrste i zaštiti izloženost neto 10 novčanih jedinica, subjekt može definirati 10 novčanih jedinica te imovine kao zaštićenu stavku. Ova se klasifikacija može primijeniti ako takva imovina i obveze predstavljaju instrumente s fiksnom kamatnom stopom, pri čemu isti predstavljaju zaštitu fer vrijednosti, ili u slučaju instrumenata s promjenjivom kamatnom stopom, predstavljaju zaštitu novčanog toka. Slično tome, ako subjekt ima čvrstu ugovornu obvezu prodaje 90 novčanih jedinica u stranoj valuti, subjekt može zaštititi neto iznos od 10 novčanih jedinica kupnjom derivativa i definiranjem istog kao instrumenta zaštite povezanog s 10 novčanih jedinica unutar čvrste ugovorne obveze od 100 novčanih jedinica.

Računovodstvo zaštite (točke 85.-102.)

UP102. Kao primjer zaštite fer vrijednosti navodimo zaštitu izloženosti promjenama fer vrijednosti dužničkog instrumenta s fiksnom kamatnom stopom povezanu s

promjenama kamatnih stopa. Takvu zaštitu mogu definirati izdavatelj ili imatelj instrumenta.

UP103. Kao primjer zaštite novčanog toka navodimo primjenu kamatnog swapa u svrhu promjene duga s promjenjivom kamatnom stopom u dug s fiksnom kamatnom stopom (tj. zaštita buduće transakcije kod koje zaštićeni budući novčani tokovi predstavljaju buduća plaćanja kamata).

UP104. Zaštita čvrste ugovorne obveze (npr. zaštita promjene cijene goriva koja je povezana s nepriznatom ugovornom obvezom ponuđača električne energije da kupi gorivo po fiksnoj cijeni) je zaštita izloženosti od promjene fer vrijednosti. Sukladno tome, takva zaštita je zaštita fer vrijednosti. Međutim, prema točki 87, zaštita valutnog rizika čvrste ugovorne obveze mogla bi se alternativno smatrati zaštitom novčanog toka.

Procjena učinkovitosti zaštite

UP105. Zaštita se smatra visoko učinkovitom samo ako su zadovoljena oba sljedeća uvjeta:

- a) Očekuje se da će prilikom nastanka i tijekom sljedećih zaštita biti visoko učinkovita u ostvarivanju prijeboja s promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova povezanih sa zaštićenim rizikom tijekom razdoblja kojem je zaštita namijenjena. Ovo očekivanje može se prikazati na različite načine, uključujući usporedbu prošlih promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke povezanih sa zaštićenim rizikom s prošlim promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite, ili prikazivanjem visoke statističke podudarnosti fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke i instrumenta zaštite. Subjekt može odabrati omjer zaštite drugačiji od omjera jedan na jedan kako bi poboljšao učinkovitost zaštite, kako je opisano u točki UP100.
- b) Stvarni rezultati zaštite kreću se u rasponu od 80-125%. Na primjer, ako su stvarni rezultati takvi da gubitak od instrumenta zaštite iznosi 120 novčanih jedinica i dobit od novčanog instrumenta iznosi 100 novčanih jedinica, prijeboj se može utvrditi podjelom $120/100$, što iznosi 120%, ili podjelom $100/120$, što iznosi 83%. U ovom primjeru, pod pretpostavkom da zaštita zadovoljava uvjet pod (a), subjekt bi zaključio da je zaštita bila visoko učinkovita.

UP106. Učinkovitost se procjenjuje najmanje u vrijeme kada subjekt priprema svoje godišnje financijske izvještaje ili financijske izvještaje tijekom polugodišta.

UP107. Ovaj Standard ne propisuje jedinstvenu metodu za procjenu učinkovitosti zaštite. Metoda koju subjekt primjenjuje za procjenu učinkovitosti zaštite ovisi o njegovoj strategiji upravljanja rizicima. Na primjer, ako je strategija upravljanja rizicima koju primjenjuje subjekt usmjerena na periodično usklađivanje iznosa instrumenta zaštite kako bi odražavao promjene unutar zaštićene pozicije, subjekt treba prikazati očekivanje da će zaštita biti visoko učinkovita samo za razdoblje do sljedećeg usklađivanja instrumenta zaštite. U nekim slučajevima subjekt primjenjuje različite metode na različite vrste zaštite. U dokumentiranje svoje strategije zaštite subjekt treba uključiti vlastite procedure za procjenu učinkovitosti. U tim procedurama subjekt navodi da li procjena uključuje sve dobitke ili gubitke od instrumenta zaštite ili je vremenska vrijednost instrumenta isključena.

UP108. Ako su osnovni uvjeti instrumenta zaštite i zaštićene imovine, obveze, čvrste ugovorne obveze ili vrlo izvjesne prognozirane transakcije isti, promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova povezanih s rizikom koji se zaštićuje vjerojatno će se međusobno potpuno prebijati i prilikom samog nastanka zaštite i kasnije. Na primjer, kamatni swap će vjerojatno predstavljati učinkovitu zaštitu ako su nominalni iznos i iznos kapitala, uvjeti, datumi promjene cijena, datumi primanja ili plaćanja kamate i kapitala te osnova za mjerenje kamatnih stopa isti za instrument zaštite i za zaštićenu stavku. Nadalje, zaštita vrlo izvjesne prognozirane kupnje robe na temelju terminskog ugovora vjerojatno će biti vrlo učinkovita ako:

- a) se terminski ugovor odnosi na kupnju iste količine iste robe u isto vrijeme i na istoj lokaciji kao kod zaštićene prognozirane kupnje,
- b) početna fer vrijednost terminskog ugovora je nula, i
- c) promjena diskonta ili premije terminskog ugovora nije uključena u procjenu učinkovitosti i priznata u dobit ili gubitak ili ako se promjena unutar očekivanih novčanih tokova od vrlo izvjesne prognozirane transakcije temelji na terminskoj cijeni robe.

UP109. Instrument zaštite ponekad se prebija samo s dijelom zaštićenog rizika. Na primjer, zaštita neće biti potpuno učinkovita ako su instrument zaštite i zaštićena stavka denominirani u različitim valutama koje se ne mijenjaju u paru. Također, zaštita kamatnog rizika primjenom derivativa ne bi bila potpuno učinkovita ako bi se dio promjene fer vrijednosti derivativa odnosio na kreditni rizik povezane strane.

UP110. Kako bi udovoljavala zahtjevima računovodstva zaštite, zaštita se mora odnositi na posebno utvrđen i definiran rizik, a ne samo na opće rizike poslovanja subjekta te u konačnici mora utjecati na dobit ili gubitak subjekta. Zaštita rizika od zastarjelosti fizičke imovine ili rizika od oduzimanja imovine za javne svrhe od strane vlade ne udovoljava zahtjevima računovodstva zaštite; učinkovitost se ne može mjeriti jer ti rizici ne mogu biti pouzdano izmjereni.

UP110A Točka 74.a) dopušta subjektu da intrinzičnu vrijednost opcijskog ugovora odvoji od njegove vremenske vrijednosti i kao zaštitni instrument odredi samo promjenu intrinzične vrijednosti opcijskog ugovora. To može dovesti do zaštitnog odnosa koji je savršeno učinkovit u prijeboju promjena novčanih tokova povezanih sa zaštićenom prognoziranom transakcijom s jednostranim rizikom ako su glavni uvjeti prognozirane transakcije i zaštitnog instrumenta isti.

UP110BAko subjekt cijelu kupljenu opciju odredi kao instrument zaštite od jednostranog rizika povezanog s prognoziranom transakcijom, odnos zaštite neće biti savršeno učinkovit zato što premija plaćena za opciju uključuje vremensku vrijednost, dok jednostrani rizik određen za zaštitu, prema točki UP.99.BA, ne uključuje vremensku vrijednost opcije. Prema tome, u takvoj situaciji neće biti prijeboja između novčanih tokova povezanih s vremenskom vrijednošću plaćene premije za opciju i određenoga zaštićenoga rizika.

UP111. Kod kamatnog rizika, učinkovitost zaštite može se procijeniti izradom pregleda dospijeća financijske imovine i financijskih obveza u kojem je prikazana neto izloženost kamatnom riziku za svako vremensko razdoblje, pod uvjetom da je neto izloženost povezana s točno određenom imovinom ili obvezom (ili točno određenom grupom

imovine ili obveza ili točno određenim dijelom istih) na temelju koje nastaje neto izloženost, a učinkovitost zaštite se procjenjuje u odnosu na tu imovinu ili obvezu.

UP112. Kod procjene učinkovitosti zaštite subjekt obično uzima u obzir vremensku vrijednost novca. Fiksna kamatna stopa zaštićene stavke ne mora točno odgovarati fiksnoj kamatnoj stopi SWAP-a definiranog kao zaštita fer vrijednosti. Također, promjenjiva kamatna stopa kamatonosne imovine ili obveze ne mora biti ista kao promjenjiva kamatna stopa SWAPa definiranog kao zaštita novčanog toka. Fer vrijednost SWAPa proizlazi iz njegove neto namire. Fiksne i promjenjive kamatne stope SWAPa mogu se mijenjati bez da utječu na neto namiru ako se obje mijenjaju za isti iznos.

UP113. Ako ne zadovolji kriterije učinkovitosti zaštite, subjekt prestaje s računovodstvom zaštite od zadnjeg datuma na koji je dokazao usklađenost s kriterijima učinkovitosti zaštite. Međutim, ako subjekt identificira događaj ili promjenu u okolnostima zbog kojih odnos zaštite više ne zadovoljava kriterije učinkovitosti i dokaže da je zaštita bila učinkovita prije tog događaja ili nastale promjene okolnosti, subjekt prestaje s primjenom računovodstva zaštite od datuma tog događaja ili promjene okolnosti.

Računovodstvo zaštite fer vrijednosti za zaštitu portfelja od kamatnog rizika

UP114. Kod zaštite fer vrijednosti od kamatnog rizika povezanog s portfeljem financijske imovine ili financijskih obveza, smatra se da subjekt zadovoljava uvjete ovog Standarda ako je u skladu s procedurama navedenim pod (a)-(i) i točkama UP115-UP132 u nastavku:

- a) Kao dio svojeg procesa upravljanja rizicima subjekt identificira portfelj sredstava čiji kamatni rizik želi zaštititi. Portfelj može uključivati samo imovinu, samo obveze ili oboje imovinu i obveze. Subjekt može identificirati dva ili više portfelja (npr. subjekt može grupirati svoju imovinu raspoloživu za prodaju u odvojeni portfelj), pri čemu treba primijeniti dolje navedene smjernice za svaki portfelj posebno;
- b) Subjekt analizira portfelj prema razdobljima promjene kamatnih stopa na temelju očekivanih, a ne ugovornih datuma promjene kamatnih stopa. Analiza portfelja na vremenska razdoblja promjene kamatnih stopa može se provesti na različite načine, uključujući raspoređivanje novčanih tokova po razdobljima u kojima se očekuje njihov nastanak ili raspoređivanje nominalnih iznosa kapitala na sva razdoblja do očekivanih promjena kamatnih stopa;
- c) Na temelju ove analize subjekt odlučuje koji će iznos zaštititi. Kao zaštićenu stavku subjekt definira određeni iznos imovine ili obveza (ali ne neto iznos) unutar identificiranog portfelja koji je jednak iznosu kojeg subjekt želi zaštititi;
- d) Subjekt definira kamatni rizik kojeg zaštićuje. Ovaj rizik može biti dio kamatnog rizika svake pojedine stavke unutar zaštićene pozicije, poput osnovnog kamatnog rizika (tj. LIBORa);
- e) Subjekt definira jedan ili više instrumenata zaštite za svako vremensko razdoblje promjena kamatnih stopa;

- f) Primjenom definicija navedenih pod (c)-(e) gore, subjekt, na početku i u kasnijim razdobljima, procjenjuje da li se očekuje da će zaštita biti visoko učinkovita u razdoblju na kojeg se odnosi;
- g) Subjekt periodički mjeri promjenu fer vrijednosti zaštićene stavke (kako je navedeno pod (c)) koja se odnosi na zaštićeni rizik (kako je definirano pod (d)). Pod uvjetom da je, tijekom procjene izvršene primjenom dokumentirane metode koju subjekt upotrebljava za procjenu učinkovitosti, utvrđeno da je zaštita visoko učinkovita, subjekt priznaje promjenu fer vrijednosti zaštićene stavke kao prihod ili rashod u dobit ili gubitak i kao stavku unutar jedne od dvije linije izvještaja o financijskom položaju, kako je opisano u točki 89A. Promjena fer vrijednosti ne mora biti raspoređena na pojedinačnu imovinu ili obvezu;
- h) Subjekt mjeri promjenu fer vrijednosti instrumenta (instrumenata) zaštite (kako je opisano pod (e)) i priznaje istu kao prihod ili rashod u dobit ili gubitak. Fer vrijednost instrumenta (instrumenata) zaštite priznaje se kao imovina ili obveza u izvještaju o financijskom položaju;
- i) Svaka neučinkovitost* priznat će se u dobit ili gubitak kao razlika između promjene fer vrijednosti navedene pod (g) i one navedene pod (h).

UP115. Ovaj je pristup detaljnije opisan u nastavku. Ovaj se pristup primjenjuje isključivo na zaštitu fer vrijednosti od kamatnog rizika povezanog s portfeljem financijske imovine ili financijskih obveza.

UP116. Portfelj identificiran u točki UP114(a) može sadržavati imovinu i obveze. Alternativno, portfelj može sadržavati samo imovinu ili samo obveze. Portfelj se upotrebljava za utvrđivanje iznosa imovine ili obveza koje subjekt želi zaštititi. Međutim, portfelj sam za sebe ne predstavlja zaštićenu stavku.

UP117. Kod primjene točki UP114(b) subjekt utvrđuje očekivane datume promjena kamatnih stopa imovine kao datum očekivanog dospijanja tog instrumenta ili datum očekivane promjene kamatnih stopa prema tržišnim stopama, ovisno o tome koji je datum raniji. Očekivani datumi promjene kamatnih stopa procjenjuju se po nastanku zaštite i tijekom razdoblja zaštite, na temelju povijesnog iskustva i ostalih raspoloživih informacija, uključujući informacije i očekivanja vezana za stope prijevremenog podmirenja, kamatne stope i njihovu međusobnu povezanost. Subjekti koji nemaju zasebno iskustvo ili imaju nedovoljno zasebno iskustvo koriste iskustvo drugog subjekta unutar grupe za usporedive financijske instrumente. Ove procjene periodično se pregledavaju i ažuriraju sukladno iskustvu. Kod imovine s fiksnom kamatnom stopom koja može biti prijevremeno podmirena, očekivani datum promjene kamatnih stopa je datum na koji se očekuje da će imovina biti prijevremeno podmirena, osim ako se cijena iste ne utvrđuje prema tržišnim cijenama na raniji datum. Kod grupe sličnih sredstava analiza po vremenskim razdobljima na temelju očekivanih datuma promjene kamatnih stopa može biti izražena u obliku raspoređivanja postotaka grupe, a ne pojedinačnih stavki, na svako vremensko razdoblje. Subjekt može primijeniti druge metodologije pri provedbi navedenog rasporeda. Na primjer, može upotrijebiti dodatne stope prijevremenog podmirenja za raspored otplate amortizacije zajmova po vremenskim razdobljima na temelju očekivanih datuma promjene

* U ovom kontekstu se primjenjuju isti kriteriji značajnosti kao i u drugim MSFI.

kamatnih stopa. Međutim, metodologija upotrijebljena za takav raspored treba biti u skladu s procedurama i ciljevima upravljanja rizicima subjekta.

UP118. Kao primjer definicije navedene u točki UP114(c), ako u određenom vremenskom razdoblju promjene kamatnih stopa subjekt procijeni da ima imovinu s fiksnom kamatnom stopom u iznosu od 100 novčanih jedinica i obveze s fiksnom kamatnom stopom u iznosu od 80 novčanih jedinica i odluči zaštititi cjelokupnu neto poziciju od 20 novčanih jedinica, kao zaštićenu stavku subjekt definira imovinu u iznosu od 20 novčanih jedinica (dio imovine).^{*} Navedena definicija iskazuje se kao „iznos valute” (tj. iznos dolara, eura, funti ili randa), a ne kao pojedina imovina. Iz navedenog proizlazi da sva imovina (ili obveze) iz kojih proizlazi iznos zaštite, tj. svih 100 novčanih jedinica imovine u gore navedenom primjeru, moraju biti imovina čija se fer vrijednost mijenja prema promjenama zaštićene kamatne stope.

UP119. Subjekt također mora poštivati ostale zahtjeve klasificiranja i dokumentiranja koji su navedeni u točki 88(a). Kod zaštite portfelja od kamatnog rizika ovi zahtjevi klasificiranja i dokumentiranja definiraju politiku subjekta vezano za sve varijable koje se upotrebljavaju za utvrđivanje iznosa koji se zaštićuje i načina mjerenja učinkovitosti, uključujući sljedeće:

- a) koja će imovina i obveze biti uključeni u zaštitu portfelja i osnova koja će biti upotrijebljena za uklanjanje istih iz portfelja,
- b) kako subjekt procjenjuje datume promjene kamatnih stopa, te na kojim se nominalnim kamatnim stopama temelje procjene stopa prijevremenog podmićenja i koja je osnova za promjenu tih procjena. Ista se metoda upotrebljava za početnu procjenu kada se imovina ili obveza uključuje u zaštićeni portfelj i svaku kasniju reviziju tih procjena,
- c) broj i trajanje vremenskih razdoblja promjene kamatnih stopa,
- d) koliko će često subjekt testirati učinkovitost,
- e) metodologija koju subjekt upotrebljava za utvrđivanje iznosa imovine ili obveza koje nisu definirane kao zaštićena stavka i
- f) hoće li subjekt testirati učinkovitost za svako pojedino vremensko razdoblje promjene kamatnih stopa posebno, za sva vremenska razdoblja zajedno ili kombinacijom jednog i drugog.

Politike navedene prilikom definiranja i dokumentiranja odnosa zaštite trebaju biti u skladu s procedurama i ciljevima upravljanja rizika subjekta. Promjene politika ne smiju se provoditi proizvoljno. Promjene moraju biti usklađene s promjenama tržišnih uvjeta i ostalih faktora i moraju se temeljiti i biti u skladu s procedurama i ciljevima upravljanja rizika subjekta.

UP120. Instrument zaštite naveden u točki UP114(e) može biti zaseban derivativ ili portfelj derivativa u kojem svi derivativi imaju izloženost zaštićenom kamatnom riziku navedenom u točki UP114(d) (npr. portfelj kamatnog swapa u kojem svi swapovi imaju izloženost prema LIBORu). Takav portfelj derivativa može sadržavati pozicije rizika namijenjene prijebu. Međutim, ne može uključivati izdane opcije ili neto izdane

^{*} Ovaj standard dopušta da subjekt utvrdi bilo koji iznos raspoložive kvalificirane imovine ili obveza, odnosno u ovom primjeru, bilo koji iznos imovine između 0 novčanih jedinica i 100 novčanih jedinica.

opcije jer Standard^{*} ne dozvoljava definiranje takvih opcija kao instrumenata zaštite (osim ako je izdana opcija namijenjena prijeboju kupljene opcije). Ako instrument zaštite zaštićuje iznos definiran u točki UP114(c) tijekom više od jednog vremenskog razdoblja promjene kamatnih stopa, isti se raspoređuje na sva vremenska razdoblja na koja se zaštita odnosi. Međutim, cjelokupni instrument zaštite mora biti raspoređen na ta vremenska razdoblja promjene kamatnih stopa jer Standard^{**} ne dozvoljava definiranje odnosa zaštite za samo dio vremenskog razdoblja tijekom kojeg instrument zaštite ostaje nepodmiren.

UP121. Ako subjekt mjeri promjenu fer vrijednosti stavke koja se može prijevremeno podmiriti u skladu s točkom UP114(g), promjena kamatnih stopa utječe na fer vrijednost stavke koja se može prijevremeno podmiriti na dva načina: utječe na fer vrijednost ugovornih novčanih tokova i fer vrijednost opcije prijevremenog podmirenja koja je sadržana unutar koje se može prijevremeno podmiriti. Točka 81 ovog Standarda dozvoljava da subjekt definira dio financijske imovine ili financijske obveze koje imaju istu izloženost riziku kao zaštićena stavka, pod uvjetom da se učinkovitost može izmjeriti.

UP122. Standard ne navodi tehnike primijenjene za utvrđivanje iznosa navedenog u točki UP114(g), tj. promjene fer vrijednosti zaštićene stavke povezane sa zaštićenim rizikom. Nije prikladno pretpostaviti da su promjene fer vrijednosti zaštićene stavke jednake promjenama vrijednosti instrumenta zaštite.

UP123. Prema zahtjevima točke 89.A, ako zaštićena stavka u određenom vremenskom razdoblju promjene kamatnih stopa predstavlja imovinu, promjena njezine vrijednosti prikazuje se kao zasebna stavka unutar imovine. Suprotno tome, ako zaštićena stavka u određenom vremenskom razdoblju promjene kamatnih stopa predstavlja obvezu, promjena njezine vrijednosti prikazuje se kao zasebna stavka unutar obveza. Ove stavke predstavljaju zasebne stavke koje navodi točka UP114(g). Posebno raspoređivanje na pojedine dijelove imovine (ili obveza) nije potrebno.

UP124. Točka UP114(i) navodi da neučinkovitost nastaje u obujmu u kojem se promjena fer vrijednosti zaštićene stavke povezana sa zaštićenim rizikom razlikuje od promjene fer vrijednosti derivativa zaštite. Takva razlika može nastati zbog više razloga, uključujući:

- a) ---,
- b) umanjenje vrijednosti ili prestanak priznavanja imovine unutar zaštićenog portfelja,
- c) razliku između datuma plaćanja instrumenta zaštite i zaštićene stavke, i
- d) ostale uzroke.

Takva neučinkovitost identificira se i priznaje u dobit ili gubitak.

UP125. Učinkovitost zaštite općenito će se poboljšati:

- a) ako subjekt rasporedi stavke s različitim obilježjima prijevremenog podmirenja na način da uzme u obzir razlike u provedbi prijevremenog podmirenja;
- b) ako je broj stavki u portfelju veći. Ako je samo nekoliko stavki uključeno u portfelj, postoji vjerojatnost relativno visoke neučinkovitosti ako se prijevremeno

* vidjeti točke 77. i UP94.

** vidjeti točku 75.

podmirenje za jednu od stavki izvrši ranije ili kasnije nego što je očekivano. Suprotno tome, ako portfelj sadrži više stavki, nastanak prijevremenog podmirenja može se točnije predvidjeti;

- c) ako su vremenska razdoblja promjene kamatnih stopa kraća (npr. razdoblje od jednog mjeseca nasuprot razdoblja od tri mjeseca). Kraće vremensko razdoblje promjene kamatnih stopa smanjuje utjecaj razlike između datuma promjene kamatnih stopa i datuma plaćanja (unutar razdoblja promjene kamatnih stopa) zaštićene stavke i instrumenta zaštite;
- d) što je veća učestalost usklađivanja iznosa instrumenta zaštite s promjenama zaštićene stavke (npr. zbog promjena u očekivanim prijevremenim podmirenjima).

UP126. Subjekt periodično testira učinkovitost.

UP127. Kod mjerenja učinkovitosti subjekt razlikuje izmjene procijenjenih datuma promjene kamatnih stopa postojeće imovine (ili obveza) od nastanka nove imovine (ili obveza), pri čemu samo na temelju prvog nastaje neučinkovitost. Po priznavanju neučinkovitosti kako je navedeno gore, subjekt provodi novu procjenu ukupne imovine (ili obveza) u svakom vremenskom razdoblju promjene kamatnih stopa, uključujući novu imovinu (ili obveze) koje su nastale od zadnjeg testiranja učinkovitosti i definira novi iznos kao zaštićenu stavku i novi postotak kao zaštićeni postotak.

UP128. Stavke koje su prvobitno raspoređene unutar određenog vremenskog razdoblja promjene kamatnih stopa mogu se prestati priznavati zbog prijevremenog podmirenja izvršenog ranije od očekivanog ili otpisa prouzročenih umanjnjem vrijednosti imovine ili prodajom. U ovom slučaju iznos promjene fer vrijednosti uključen u odvojene stavke navedene u točki UP114(g) koji se odnosi na stavke koje su se prestale priznavati, trebaju se ukloniti iz izvještaja o financijskom položaju i uključiti u dobit ili gubitak koji nastaje prilikom prestanka priznavanja stavke. U tu svrhu bitno je poznavati vremenska razdoblja promjene kamatnih stopa u koja je raspoređena stavka koja se prestaje priznavati budući da se na temelju toga utvrđuju vremenska razdoblja promjene kamatnih stopa iz kojih se ista treba ukloniti te iznos koji se treba ukloniti iz odvojene stavke navedene u točki UP114(g). Ako se prilikom prestanka priznavanja stavke može utvrditi u koje vremensko razdoblje je stavka bila uključena, ista se uklanja iz tog vremenskog razdoblja. Ako se to ne može utvrditi, stavka se uklanja iz najranijeg razdoblja ako je prestanak priznavanja uzrokovan prijevremenim podmirenjem koji je viši od očekivanog ili raspoređen na sva vremenska razdoblja koja sadržavaju stavku koja se prestaje priznavati po sustavnoj i razumnoj osnovi ako stavka nije prodana ili je njezina vrijednost umanjena.

UP129. Nadalje, svaki iznos koji se odnosi na određeno vremensko razdoblje koji se nije prestao priznavati po isteku vremenskog razdoblja, priznaje se u dobit ili gubitak u tom razdoblju (vidi točku 89A).

UP130.---

UP131. Ako je zaštićeni iznos za vremensko razdoblje promjene kamatnih stopa smanjen, bez povezanog prestanka priznavanja imovine (ili obveza), iznos uključen u zasebnu stavku koju navodi točka UP114(g) koji se odnosi na smanjenje, amortizira se u skladu s točkom 92.

UP132. Subjekt može htjeti primijeniti pristup naveden u točkama UP114-UP131 na zaštitu portfelja koja je prethodno knjižena kao zaštita novčanog toka u skladu s MRS-om 39. U tom slučaju subjekt povlači prethodnu definiciju zaštite kao zaštite novčanog toka u skladu s točkom 101(d) i primjenjuje zahtjeve iz te točke. Subjekt također redefiniira zaštitu kao zaštitu fer vrijednosti i primjenjuje pristup naveden u točkama UP114-UP131 na sva buduća računovodstvena razdoblja.

DODATAK B

Izmjene ostalih objava

Izmjene i dopune u ovome dodatku primjenjuju se za godišnja razdoblja koja su počela na dan 1. siječnja 2005. godine ili nakon tog datuma. Ako neki subjekt ovaj standard primjenjuje na razdoblje koje je započelo prije toga datuma, također treba na to razdoblje primijeniti i ove izmjene i dopune.

*****

Izmjene i dopune iz ovoga dodatka su izmjenom ovoga standarda u 2003. godini ugrađene u relevantna stajališta objavljena u ovome izdanju.